

***PLAN ROZWOJU LOKALNEGO
POWIATU GRYFIŃSKIEGO
2004-2013***

Spis Treści

I. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego	3
II. Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem planu – analiza	3
1. Ogólna charakterystyka Powiatu Gryfińskiego	3
2. Charakterystyka syntetyczna	3
2.1. Powierzchnia, ludność, położenie	3
3. Środowisko przyrodnicze	5
3.1. Charakterystyka geograficzna	5
3.2. Rzeki i jeziora	5
3.3. Obszary chronione	5
4. Turystyka, oświata i kultura w Powiecie Gryfińskim	7
4.1. Charakterystyka powiatu pod względem turystyki	7
4.2. Oświata w powiecie	7
4.2.1. <i>Struktura kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych</i>	7
4.2.2. <i>Szkolnictwo specjalne w powiecie gryfińskim</i>	14
4.3. Kultura w powiecie gryfińskim	14
4.4. Stan obiektów dziedzictwa kulturowego	16
5. Zagospodarowanie przestrzenne – system dróg	19
6. Uwarunkowania w zakresie ochrony środowiska	19
6.1. Gospodarka odpadami	20
6.2. Wody podziemne	27
6.3. Wody powierzchniowe	27
6.4. Powietrze atmosferyczne	31
6.5. Stan i tendencje przeobrażeń poziomu hałasu	35
6.6. Infrastruktura techniczna w zakresie gospodarki wodno – ściekowej	38
7. Własność nieruchomości powiatu	42
8. Gospodarka w powiecie	59
8.1. Najwięksi pracodawcy w powiecie	59
8.2. Podmioty gospodarcze	60
8.3. Zatrudnienie w poszczególnych działach gospodarki narodowej	61
9. Analiza sfery społecznej	61
9.1. Instytucje sfery społecznej	61
9.2. Działania pomocowe	63
9.3. Rynek świadczeń zdrowotnych w powiecie	66
9.4. Rynek pracy w Powiecie Gryfińskim – diagnoza	66
9.4.1. <i>Demografia</i>	66
9.4.2. <i>Zatrudnienie</i>	67
9.4.3. <i>Bezrobocie</i>	71
9.4.4. <i>Analiza absolwentów</i>	75
10. Identyfikacja problemów	77
10.1. Identyfikacja problemów w turystyce	77
10.2. Identyfikacja problemów w oświacie	77
10.3. Identyfikacja problemów w ochronie środowiska	77
10.4. Identyfikacja problemów w systemie ochrony zdrowia	77
10.5. Identyfikacja problemów w zakresie opieki społecznej	78
10.6. Identyfikacja problemów w systemie komunikacji	78

III. Zadania polegające na poprawie sytuacji na danym obszarze	78
1. Propozycje rozwoju turystyki w powiecie gryfińskim	78
2. Planowane działania w dziedzinie oświaty	80
3. Planowane działania w dziedzinie ochrony środowiska	81
3.1. Cele i zadania w obszarze ochrony środowiska	81
3.1.1. „Gorące punkty”	81
3.1.2. <i>Gospodarka wodna</i>	82
3.1.3. <i>Gospodarka odpadami</i>	83
3.1.4. <i>Poprawa jakości środowiska</i>	85
3.1.5. <i>Racjonalizacja użytkowania surowców</i>	88
3.1.6. <i>Ochrona powierzchni ziemi</i>	88
3.1.7. <i>Racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych</i>	89
3.1.8. <i>Przeciwdziałanie poważnym awariom</i>	91
3.2. Cele i zadania powiatu w obszarze ochrony środowiska	91
4. Lista zadań obejmujących zmiany w obszarze ochrony zdrowia	92
5. Wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej	93
6. Wykaz planowanych inwestycji w systemie dróg powiatowych	93
IV. Realizacja zadań oraz plan finansowy	95
V. Metodologia i system wdrażania	104
VI. Wykaz inwestycji drogowych Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Gryfińskiego (mapa)	105

Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego

Plan Rozwoju Lokalnego obejmuje swym zasięgiem teren powiatu gryfińskiego, a czas jego realizacji obejmuje okres od 2004 r. do 2006 r. oraz okres od 2007 r. do 2013 r.

II. Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem planu – analiza

1. Ogólna charakterystyka Powiatu Gryfińskiego

Powiat gryfiński jest drugim co do wielkości z dwudziestu powiatów wchodzących w skład województwa zachodniopomorskiego. Położony na południe od Szczecina, rozciąga się wzdłuż rzeki Odry w bezpośrednim sąsiedztwie z Niemiec. Przez terytorium powiatu przebiega dogodna sieć połączeń komunikacyjnych, drogowych, kolejowych i wodnych, łączących południe Polski, a zwłaszcza Śląsk, ze Szczecinem i Świnoujściem.

Powiat tworzą gminy: Gryfino, będące siedzibą władz powiatu, Banie, Cedynia, Chojna, Moryń, Stare Czarnowo, Trzcińsko Zdrój i Widuchowa. Zamieszkuje go ponad 83 tysiące ludzi, z czego ponad 60% jest w wieku produkcyjnym. Region spośród innych powiatów wyróżnia niska gęstość zaludnienia - 44 osoby na kilometr kwadratowy oraz przewaga młodzieży i ludności w wieku produkcyjnym. O atrakcyjności położenia świadczą istniejące na terenie powiatu przejścia graniczne: w Krajniku (gmina Chojna), Osinowie Dolnym (gmina Cedynia) oraz w Gryfinie. Ponadto w odległości zaledwie kilkunastu kilometrów od Gryfina znajdują się przejścia graniczne w Kołbaskowie i Rosówku, a do portu lotniczego w Goleniowie jest tylko 45 km.

Na terenie powiatu istnieje dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna: sieć wodociągowa, kanalizacyjna i telekomunikacyjna oraz 1500 km dróg. Działalność gospodarcza prowadzona jest przez prawie 7.500 podmiotów gospodarczych. Potentatem w dziedzinie produkcji energii elektrycznej jest Zespół Elektrowni "Dolna Odra", który stanowił główny element miastotwórczy Gryfina.

2. Charakterystyka syntetyczna

2.1. Powierzchnia, ludność, położenie

Powiat zajmuje obszar 1 972 km², w tym:

- 625,2 - lasy
- 931,9 - użytki rolne
- 413,6 – pozostałe

Liczba mieszkańców w gminach należących do Powiatu Gryfińskiego:

1. gmina Gryfino - 31 505 mieszkańców
2. gmina Chojna - 14 073 mieszkańców
3. gmina Mieszkowice - 7 749 mieszkańców
4. gmina Banie - 6 774 mieszkańców
5. gmina Trzcińsko Zdrój - 5 901 mieszkańców
6. gmina Widuchowa - 5 693 mieszkańców
7. gmina Cedynia - 4 547 mieszkańców
8. gmina Moryń - 4 507 mieszkańców
9. gmina Stare Czarnowo - 3 786 mieszkańców

Powiat gryfiński położony jest na terenie południowej części Wzgórz Bukowych, Równiny Wełtyńskiej, zachodniej części Pojezierza Myśliborskiego, północno – zachodniej części Równiny Gorzowskiej.

Powiat w statystykach

• Powierzchnia powiatu ogółem	1 972 km ²
• Stan ludności	83 042
w tym mężczyźni	41 249
w tym kobiety	41 793
• Gęstość zaludnienia na km2	44
• % ogółu ludności w miastach	45,9
• Liczba kobiet na 100 mężczyzn	101
• Ludność w wieku przedprodukcyjnym	19 870
w tym kobiety	9 592
• Ludność w wieku produkcyjnym	53 177
w tym kobiety	25 397
• Ludność w wieku poprodukcyjnym	9 995
w tym kobiety	6 804
• Przyrost naturalny	0,9
• Małżeństwa na 1000 osób zawarte w 2003 r.	4,7
• Urodzenia żywe na 1000 osób w 2003 r.	9,8
• Zgony na 1000 osób w 2003 r.	8,8

stan na 31.12 2003 r. wg GUS

• Bezrobotni zarejestrowani	10 415
w tym:	
kobiety	5 304
osoby poniżej 25 roku życia	2 696
z wykształceniem wyższym	269
bez prawa do zasiłku	9 184
• Stopa bezrobocia w %	33,3
• Podmioty gospodarki narodowej	7 444
• Liczba przestępstw	621
w tym:	
kryminalne	462
gospodarcze	77
drogowe	62
inne	20
• Mieszkania oddane do użytku w okresie od I do III 2004 r.	30
w tym budownictwo indywidualne	30

stan na 31.03.2004 r. wg GUS

3. Środowisko przyrodnicze

3.1. Charakterystyka geograficzna

Na obszarze powiatu dominują tereny równinne z licznymi wzniesieniami, jeziorami i lasami. Na prawym brzegu Odry płaski teren łąkowy przechodzi w wielkie rozlewiska, które są zalewane podczas wystąpień rzeki z jej koryta /Międzyodrze, Polder Cedyński, teren od Kostrzynka do południowej granicy powiatu/.

Dolina Dolnej Odry na odcinku od Osinowa Dolnego do Widuchowej stanowi przełom przez strefę wysoczyzny pomorskiej moreny czołowej. Wzgórza morenowe na terenie powiatu, osiągają znaczne wysokości, a najwyższe z nich, wzgórze Zwierzyniec, znajduje się w Puszczy Piaskowej w okolicy Krzymowa /gmina Chojna/ - 167,0 m n.p.m.

Największymi kompleksami leśnymi są: Puszcza Piaskowa, lasy w rejonie Mieszkowic, Chojny i Chelma Dolnego, południowa część Puszczy Bukowej. Łącznie obszar zalesiony wynosi 62 523 ha.

3.2. Rzeki i jeziora

Do największych rzek należą: Odra, Tywa, Turzyca, Słupia i Kurzyca.

Największymi zbiornikami wodnymi są jeziora:

- ♦ Wełtyń - pow. 364,3 ha ;
- ♦ Długie (Swobnickie) - pow. 343,4 ha;
- ♦ Morzycko - pow. 342,7 ha;
- ♦ Będgoszcz - pow. 297,4 ha;
- ♦ Mętno - pow. 130,4 ha / III klasa czystości /;
- ♦ Strzeszowskie - pow. 127,2 ha;
- ♦ Narost - pow. 107,9 ha;
- ♦ Jeleńskie - pow. 104,3 ha / II klasa czystości /.

3.3. Obszary chronione

Na terenie powiatu znajdują się trzy parki krajobrazowe:

- ♦ Cedyński Park Krajobrazowy - powierzchnia 30 850 ha / otulina – 53 120 ha /;

Został utworzony 1 kwietnia 1993 roku rozporządzeniem Wojewody Szczecińskiego. Park zajmuje powierzchnię na terenie gmin Chojna, Cedynia, Mieszkowice i Moryń. Otulina parku oprócz wymienionych już gmin leży na terenie gmin Widuchowa i Trzcińsko Zdrój. Park obejmuje przełomową dolinę Odry, jej strefę krawędziową, duże obszary leśne stanowiące 61 % powierzchni oraz tereny rolnicze, przeważające w otulinie. Krajobraz morenowy ma swoją kulminację w najwyższym wzniesieniu , którym jest wzgórze Zwierzyniec w Puszczy Piaskowej /gmina Chojna/ - 167 m n.p.m., a jednocześnie misa największego i najgłębszego jeziora omawianego terenu, jeziora Morzycko znajduje się na głębokości 60,0 m, czyli poniżej poziomu morza.

Obszary Parku charakteryzują się niezwykle bogatą szatą roślinną. Wyróżnia się 640 gatunków. Do gatunków, które podlegają ochronie zalicza się m.in.: cis pospolity, wiśnię karłowatą, bluszcz pospolity, sasanę łąkową, wiciokrzew pomorski, storczyk purpurowy, grzybienie białe, pierwiosnki lekarskie, konwalie majowe. Występuje bogactwo roślin pływających, podwodnych, nadwodnych, szuwarowych, bagiennych i torfowiskowych

Urozmaicony charakter Parku stwarza idealne warunki życia dla wielu zwierząt, w tym zagrożonych wyginięciem. Występują tutaj liczne gatunki ptaków (bieliki, rybołowy, kanie czarne i rude, bociany czarne, żurawie), ssaków (wilki, bobry, wydry, jeże i nietoperze) oraz płazów i gadów (traszki grzebieniaste, kumaki nizinne, żaby śmieszki, grzebiuszek ziemny, żółwie błotne, padalce i żmije zygzakowate).

- ♦ Park Krajobrazowy Doliny Dolnej Odry - powierzchnia 6 009 ha / otulina - 1 149 ha /;

Park Krajobrazowy Doliny Dolnej Odry powołany został 1 kwietnia 1993 roku rozporządzeniem Wojewody Szczecińskiego. Park leży między dwoma ramionami Odry, na przestrzeni od Widuchowej do Szczecina, w granicach gmin: Widuchowa, Gryfino, Szczecin i Kołbaskowo.

Obszar parku pocięty jest gęstą siecią starorzeczy, kanałów, rowów i rozlewisk o łącznej długości ponad 200 km. Bardzo małe wzniesienie terenu /od 0,1 ÷ 0,5 m n.p.m./ powoduje jego częste zalewanie. Lasy, głównie losowe, zajmują ok. 2 % powierzchni parku. Wody zajmują ok. 12 % powierzchni parku. W parku stwierdzono 427 gatunków roślin charakterystycznych dla 96 zbiorowisk roślinnych.

Najważniejszą grupę zwierząt Parku stanowią ptaki (ok. 250 gatunków). Park Krajobrazowy Dolina Dolnej Odry jest ważną południkową drogą ich przelotów oraz miejscem koncentracji wielu gatunków ptaków wodno – błotnych, takich jak gęsi (do 20 000 osobników) i żurawie (do 13 000 osobników).

Wody zajmujące w parku dużą część powierzchni (ok. 12 %), stanowią ważne środowisko bytowania i rozrodu ryb, stwarzając poprzez wielką różnorodność kanałów pod względem wielkości, głębokości, prędkości przepływu, różnego stopnia zarastania, całą gamę siedlisk odpowiadających rybnym różnym gatunków.

- ♦ południowa część Szczecińskiego Parku Krajobrazowego - powierzchnia całkowita 9 096 ha / otulina - 11 842 ha /.

Szczeciński Park Krajobrazowy powołany został uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej Nr IX/55/81 z dnia 4 listopada 1981 roku, która została uaktualniona rozporządzeniem Wojewody Szczecińskiego Nr 5/98 z dnia 17 lipca 1998 roku. Obejmuje on swoimi granicami głównie Wzgórza Bukowe. Park leży w granicach gmin Stare Czarnowo, Gryfino, Szczecin, Kobylanka oraz Bielice. Lasy, głównie bukowe, zajmują ok. 76 % powierzchni parku.

Tereny parkowe charakteryzują się znacznym zróżnicowaniem siedliskowym, co stwarza idealne warunki życia dla większości grup zwierząt. Spotkać tu można ssaki owadożerne, gryzonie ssaki parzystokopytne, ssaki mięsożerne, ptaki, płazy i gady, motyle, kosarze, pajęczaki, chrząszcze i mięczaki. Spośród rozpoznanych gatunków fauny 169 objętych jest ochroną prawną.

Różnorodność warunków glebowych sprzyja wykształcaniu się licznych zbiorowisk roślinnych z bogatą florą. Największą powierzchnię zajmuje buczyna pomorska wraz, z którą występują rzadziej spotykane w innych miejscach perlówki jednokwiatowe, kostrzewy leśne i żywce cebulkowe, a także storczyki i turzyce. W dolinach strumieni znajdują się lasy łęgowe, w których można spotkać rzadkie i uznawane za ginące: turzyce zgrzeblowate, czartawy pośrednie i przetaczniki górskie. W samych wodach stwierdzono obecność jeziorzy giętkiej, elismy wodnej i paproci. W pobliżu wsi Glinna, w pld.-wsch. części Puszczy Bukowej znajduje się założony w 1823 roku ogród dendrologiczny. Na powierzchni 3, 61 ha rośnie ponad 360 gatunków drzew i krzewów pochodzących prawie ze wszystkich zakątków świata.

4. Turystyka, oświata i kultura w Powiecie Gryfińskim

4. 1. Charakterystyka powiatu pod względem turystyki

Powiat Gryfiński położony jest w południowo – zachodniej części województwa zachodniopomorskiego.

Krajobraz powiatu charakteryzuje różnorodność terenu: wzniesienia, liczne jeziora, malownicze lasy oraz płaskie łukowe obszary przechodzące w rozlewiska. Atutem regionu są: Cedyński Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Dolina Dolnej Odry z największym w Europie rezerwatem ptactwa wodnego i unikalna florą i fauną oraz część szczecińskiego Parku Krajobrazowego (Puszcza Bukowa)

Przez terytorium powiatu przebiega dogodna sieć połączeń drogowych, kolejowych i wodnych łącząca Świnoujście i Szczecin ze Śląskiem i południem kraju.

Duże znaczenie dla rozwoju turystyki ma też nadgraniczne położenie powiatu (przejścia graniczne w Krajniku Dolnym, Osinowie Dolnym i Kołbaskowie oraz w Gryfinie dla samochodów osobowych).

Powiat Gryfiński utrzymuje szerokie kontakty zagraniczne w dziedzinie kultury, sportu i turystyki (Niemcy, USA, Holandia).

4. 2. Oświata w powiecie

4.2.1. Struktura kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych

Powiat Gryfiński prowadzi następujące zespoły szkół ponadgimnazjalnych:

1. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 w Gryfinie,
2. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Gryfinie,
3. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 w Chojnie,
4. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Chojnie,
5. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Mieszkowicach,

W szkołach wchodzących w skład zespołów uczy się w 118 oddziałach 3145 uczniów, w tym 229 osób dorosłych. Ponad 46% uczniów stanowi młodzież wiejska.

Szansą rozwoju powiatu jest duża populacja młodych ludzi i turystycznie atrakcyjne położenie w bezpośrednim sąsiedztwie Niemiec.

W przyjętym uchwałą Rady Powiatu dokumencie pt. „Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu gryfińskiego na lata 2001 – 2010” edukacja została potraktowana priorytetowo. Sieć szkół i strukturę kształcenia zaplanowano bardzo starannie.

Przeanalizowano:

- obecne i prognozowane potrzeby lokalnego i regionalnego rynku pracy,
- sytuację demograficzną w powiecie,
- aspiracje edukacyjne młodzieży i dorosłych,
- możliwości bazowe i kadrowe szkół,
- strategię rozwoju regionalnego i lokalnego.

Głównym celem oświaty w powiecie jest upowszechnienie wykształcenia średniego, wyrównanie szans edukacyjnych młodzieży, zwłaszcza wiejskiej oraz poprawienie jakości edukacji. Zadania te realizują nauczyciele zatrudnieni w pięciu zespołach szkół ponadgimnazjalnych. Placówki te są wielofunkcyjnymi ośrodkami kształcenia dla młodzieży i dorosłych o dużej elastyczności i otwartości na potrzeby rynku pracy.

Wprowadzone nowe atrakcyjne kierunki kształcenia związane z rozwojem turystyki, agroturystyki i współpracą transgraniczną cieszą się dużym zainteresowaniem i zaspokajają

aspiracje młodzieży. Najwięcej chętnych zgłasza się do szkół kształcących w zawodach: technik hotelarstwa, technik organizacji usług gastronomicznych, technik żywienia i gospodarstwa domowego.

Gimnazjaliści chętnie też wybierają naukę w liceum ogólnokształcącym w klasie dwujęzycznej, polsko – niemieckiej, utworzonej z dniem 1 września w ZSP Nr 1 w Gryfinie.

Z prowadzonych analiz wynika, że młodzież chętniej wybiera szkoły kończące się egzaminem maturalnym, maleje natomiast zainteresowanie wykształceniem zdobywanym w zasadniczych szkołach zawodowych.

Przygotowywana na każdy rok oferta edukacyjna dla absolwentów gimnazjów zakłada strukturę kształcenia, w której ponad 80% stanowią szkoły średnie.

Zdobycie średniego wykształcenia uczniom kończącym zasadnicze szkoły zawodowe zapewniają licea uzupełniające rozpoczynające działalność z dniem 1 września br.

Absolwenci liceów ogólnokształcących i profilowanych będą mogli od 1 września 2005 r. uzyskać kwalifikacje zawodowe w szkołach policealnych kształcąc się w zawodach o okresie nauczania do 2 lat.

Oferta kształcenia młodzieży w publicznych szkołach ponadgimnazjalnych w powiecie gryfińskim oraz nowe kierunki kształcenia planowane w latach następnych.

Lp.	Zespół Szkół adres/ informacje	Kształcenie ponadgimnazjalne rok szkolny 2004/2005	Planowane do wprowadzenia kierunki kształcenia
		Typ szkoły / profil / zawód / rozszerzony program	Typ szkoły/ zawód
1.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 w Gryfinie ul. Niepodległości 16 74-100 Gryfino tel./fax 416-20-65 ❖ internat- możliwość korzystania z internatu w ZSP Nr 2 w Gryfinie ❖ nauczane języki obce: -angielski -niemiecki	Liceum Ogólnokształcące	❖ <u>Szkoła Policealna</u> <u>zawód</u>: technik obsługi turystycznej
		w tym klasy z rozszerzonym programem:	
		☞ informatyczna	
		☞ biologiczno – chemiczna	
		☞ językowa (j. angielski)	
		☞ dwujęzyczna polsko – niemiecka ¹⁾	
		Liceum Profilowane	
2.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 w Chojnie ul. Dworcowa 3 74-500 Chojna tel./fax 414-20-29	w tym profile:	❖ <u>Technikum Zawodowe</u> <u>zawód</u>: technik informatyk ❖ <u>Szkoła Policealna</u> <u>zawód</u>: technik administracyjno- biurowy
		☞ usługowo – gospodarczy	
		☞ socjalny	
		Liceum Ogólnokształcące	
		w tym klasy z rozszerzonym programem:	
		☞ humanistyczna	
		☞ kulturoznawczo – dziennikarska	
		☞ informatyczno – matematyczna	
		☞ biologiczno – chemiczna	
		☞ informatyczno – przyrodnicza	
		☞ lingwistyczna	

	❖ internat- możliwość korzystania z internatu w ZSP Nr2 w Chojnie ❖ nauczane języki obce: -angielski -niemiecki	Liceum Profilowane profil: ☞ ekonomiczno – administracyjny	
3.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Gryfinie ul. Łużycka 91 74-100 Gryfino tel./ fax 416-25-03 ❖ szkoła posiada internat ❖ nauczane języki obce: - angielski - niemiecki	Liceum Ogólnokształcące w tym klasy z rozszerzonym programem: ☞ matematyczno – informatyczna ☞ językowo – dziennikarska Liceum Profilowane w tym profile: ☞ zarządzanie informacją ☞ usługowo – gospodarczy / kształtowanie środowiska²⁾ Technika zawodowe w tym zawody: ☞ technik ekonomista ☞ technik elektryk / technik handlowiec³⁾ ☞ technik żywienia i gospodarstwa domowego Zasadnicza Szkoła Zawodowa w tym zawody: ☞ sprzedawca ☞ kucharz małej gastronomii ☞ klasa wielozawodowa Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych na podbudowie gimnazjum Technikum Uzupełniające dla Dorosłych po ZSZ zawód: ☞ technik mechanik	❖ <u>Technikum Zawodowe:</u> zawód: technik geodeta ❖ <u>Szkoła Policealna:</u> zawód: ✓ technik organizacji reklamy ✓ technik administracyjno- biurowy
4.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Chojnie ul. Żółkiewskiego 5	Liceum Profilowane profil: ☞ usługowo – gospodarczy Liceum Uzupełniające po ZSZ Technika zawodowe w tym zawody:	❖ <u>Szkoła Policealna:</u> zawód: ✓ technik obsługi turystycznej ✓ technik ochrony fizycznej osób i mienia

	74-500 Chojna tel./fax 414-19-27 ❖ szkoła posiada internat ❖ nauczane języki obce: -angielski -niemiecki	☞ technik budownictwa	
		☞ technik organizacji usług gastronomicznych	
		☞ technik hotelarstwa	

		Zasadnicza Szkoła Zawodowa	
		w tym zawody:	
		☞ technolog robót wykończeniowych w bud.	
		☞ mechanik pojazdów samochodowych	
		☞ klasa wielozawodowa	
		Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla Dorosłych w Trzcińsku Zdroju na podbudowie gimnazjum	
		w tym zawody:	
		☞ stolarz	
		☞ ślusarz	

5.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Mieszkowicach ul. Techników 1 74-505 Mieszkowice tel./fax 414-54-41 ❖ szkoła posiada internat ❖ nauczane języki obce: -angielski -niemiecki	<u>Liceum Ogólnokształcące</u> klasa z rozszerzonym programem: ☞ informatyczno – matematyczna	❖ <u>Technikum Zawodowe:</u> <u>zawód:</u> technik leśnik ❖ <u>Szkoła Policealna:</u> <u>zawód:</u> technik rolnik specjalizacja: agroturystyka
		<u>Liceum Profilowane</u> profil: ☞ rolniczo – spożywczy	
		<u>Technika zawodowe</u> w tym zawody:	
		☞ technik agrobiznesu	
		☞ technik żywienia i gospodarstwa domowego	

Sieć publicznych szkół ponadgimnazjalnych uzupełniają szkoły niepubliczne, tak aby potrzeby edukacyjne społeczeństwa powiatu gryfińskiego były zaspokojone.

Szkoły niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych w powiecie gryfińskim:

Lp.	Organ prowadzący szkołę	Nazwa szkoły <i>Typ szkoły</i>	2003/2004		Absolwenci 2002/2003
			oddziały	sluchacze	
1.	Szczecińskie Centrum Edukacyjne	Liceum Ogólnokształcące Nr 1 w Chojnie	5	135	31
		Technikum Zawodowe Nr 1 w Chojnie - technik budownictwa	3	86	11
Razem Szczecińskie Centrum Edukacyjne			8	221	42
2.	Ośrodek Kształcenia „EDUKATOR”	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „Edukator” w Gryfinie	6	217	69
		Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „Edukator” w Mieszkowicach	3	120	24
		Policealne Studium Zawodowe „Edukator” w Gryfinie - technik BHP	1	39	47
		Policealne Studium Zawodowe „Edukator” w Chojnie - technik informatyk	1	20	18
Razem Ośrodek Kształcenia „EDUKATOR”			11	396	158
3.	Szczecińskie Collegium Informatyczne	Prywatne Liceum Ogólnokształcące w Gryfinie	6	178	36
		Prywatne Policealne Studium Zawodowe w Gryfinie - technik informatyk	2	78	25
Razem Szczecińskie Collegium Informatyczne			8	256	61
OGÓŁEM SZKOŁY NIEPUBLICZNE w POWIECIE GRYFIŃSKIM			27	873	261

4.2.2 Szkolnictwo specjalne w powiecie gryfińskim

Powiat gryfiński prowadzi trzy placówki kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo.

Są to:

- Zespół Szkół Specjalnych w Gryfinie,
- Zespół Szkół Specjalnych w Nowym Czarnowie,
- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Chojnie.

Prowadzenie tych placówek, w których uczy się średnio 74 uczniów wydatnie obciąża budżet powiatu, otrzymywana subwencja oświatowa nie pokrywa potrzeb jednostek.

W wyniku zaplanowanej reorganizacji szkolnictwa specjalnego od 1 września 2004 r. w powiecie będą funkcjonować dwie placówki:

- Zespół Szkół Specjalnych w Gryfinie,
- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Chojnie.

Zmniejszenie wydatków na prowadzenie placówek pozwoli na przeprowadzenie prac remontowych w tych szkołach.

4.3. Kultura w Powiecie Gryfińskim - instytucje

Centrum Kultury w Chojnie

pl. Konstytucji 3 Maja

74 – 500 Chojna

tel. 402 20 01

godziny otwarcia: pon – pt 8⁰⁰ – 21⁰⁰, sob 8⁰⁰ – 16⁰⁰

Centrum Kultury prowadzi szeroki zakres działalności kulturalnej na terenie gminy Chojna, w dziedzinach: teatru, muzyki, tańca, folkloru, plastyki itp.

Zrzesza dzieci, młodzież i dorosłych. Prowadzi 15 kół zainteresowań.

Gryfiński Dom Kultury

ul. Szczecińska 17

74 – 100 Gryfino

tel. 416 25 20

godziny otwarcia: pon – pt 8⁰⁰ – 20⁰⁰

Gryfiński Dom Kultury w ramach swojej działalności prowadzi zajęcia w kołach zainteresowań: plastycznym, teatralnym, tanecznym, muzycznym.

Organizuje koncerty, wystawy, spotkania teatralne.

Młodzieżowy Dom Kultury w Gryfinie

ul. Bol. Chrobrego 48

74 – 100 Gryfino

tel. 416 29 50

godziny otwarcia: codziennie 8⁰⁰ – 15³⁰

Młodzieżowy Dom Kultury jest organizatorem wielu imprez kulturalnych, turystycznych i rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży. Organizuje również cykliczne konkursy o charakterze powiatowym np. Powiatowy Turniej Wiedzy Pożarniczej, Powiatowy Turniej Turystyczno – Krajoznawczy, Powiatowy Turniej Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym, Powiatowy Konkurs Recytatorski, Poezji Śpiewanej i Teatru Jednego Aktora. W MDK funkcjonują pracownie m.in. plastyczna, teatralna, muzyczna – wokalna, taneczna, informatyczno naukowa.

Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Baniach

ul. Skośna 7

74 – 110 Banie

tel. 416 63 66

godziny otwarcia: wt 12⁰⁰ – 20⁰⁰, śr 10⁰⁰ – 18⁰⁰, pon/pt/sob 14⁰⁰ – 22⁰⁰

Gminny Ośrodek Kultury i Sportu zajmuje się organizacją imprez kulturalnych i konkursów zgodnie z potrzebami środowiska. Jest miejscem spotkań i zebrań.

Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Mieszkowicach

ul. Kościuszki 44

74 – 505 Mieszkowice

tel. 414 53 39

godziny otwarcia: pon – pt 8⁰⁰ – 14⁰⁰, 16⁰⁰ – 20⁰⁰, sob 16⁰⁰ – 20⁰⁰

Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury zajmuje się organizacją życia kulturalnego mieszkańców gminy Mieszkowice. Jest organizatorem licznych imprez kulturalnych i rekreacyjnych m.in. Mieszkowickie Dni Kultury i Przyjaźni. Jest miejscem prób i występów m.in. dziecięcego zespołu wokalnego „Iskierki”, zespołu wokalno – instrumentalnego „Stokrotki”, dziecięcego zespołu tańca „Dzwoneczki”.

Miejski Ośrodek Kultury w Moryniu

ul. Szeroka 12

74 – 503 Moryń

tel. 414 61 23

godziny otwarcia: pon – pt 9⁰⁰ – 19⁰⁰, sob 10⁰⁰ – 18⁰⁰

Miejski Ośrodek Kultury przygotowuje dzieci, młodzież i dorosłych do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz współtworzenia jej wartości. Prowadzi zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Organizuje wystawy plastyczne, fotograficzne, koncerty, przedstawienia teatralne, konkursy i przeglądy gminne. Współpracuje z wieloma instytucjami z kraju i z zagranicy. Imprezy organizowane w ramach współpracy transgranicznej to m.in. Polsko – Niemieckie Zawody Sportowo – Pożarnicze, Polsko Niemieckie Spotkania Kół Gospodyń Wiejskich.

Cedyński Ośrodek Kultury i Sportu w Cedyńi

Pl. Wolności 4

74 – 520 Cedynia

tel. 414 41 31

godziny otwarcia: muzeum: wt – pt 9⁰⁰ – 16⁰⁰, sob, niedz 10⁰⁰ – 14⁰⁰

świetlice: pon – pt w godzinach popołudniowych

Cedyński Ośrodek Kultury i Sportu powołany został w 2003 r. Zajmuje się organizacją życia kulturalnego mieszkańców gminy. W skład Ośrodka wchodzi również Biblioteka Miejska i Muzeum Regionalne. Działają 3 koła zainteresowań: plastyczne, krótkofalarskie i modelarskie. Prowadzona jest świetlica środowiskowa dla dzieci zagrożonych patologią. Funkcjonuje także świetlica osiedlowa. W COKiS prowadzi działalność Gminne Centrum Informacji, gdzie odbywają się zajęcia z informatyki.

Kino „GRYF” w Gryfinie

ul. Szczecińska 17

74 – 100 Gryfino

tel. 416 24 47

godziny otwarcia: niedz – śr 16⁰⁰ – 21⁰⁰

Jest to jedyne kino w powiecie gryfiński. Repertuar przygotowywany jest z uwzględnieniem nowości filmowych oraz lektur szkolnych dla uczniów z powiatu gryfińskiego.

4.4. Stan obiektów dziedzictwa kulturowego

Z dniem 1 stycznia 1999 roku na mapie administracyjnej na mapie kraju zaistniał odrodzony, powiat gryfiński. Powiat ten scala dwa historyczne odrębne regiony. Jego południowa część to dawna Nowa Marchia, należąca do Brandenburgii (były powiat Chojna - dawniejszy Kreis Königsberg); natomiast północna część obecnego powiatu gryfińskiego - to ziemie byłego Księstwa Pomorskiego. Obecny powiat gryfiński należy do jednego z najbardziej urokliwych i godnych obejrzenia zakątków kraju. Dużo w nim, na ogół dobrze utrzymanych, zabytków.

Trzcińsko Zdrój - miasteczko zostało utworzone na miejscu słowiańskiej wioski rybackiej przez margrabię Nowej Marchii Jana w 1281 roku. Trzcińsko Zdrój nazywane jest miasteczkiem zabytków.

Mury miejskie o długości 1.500 m wraz z wałami ziemnymi oraz trzema **bramami** (oprócz „Chojeńskiej” i „Myśliborskiej” była to także Brama „Strzeszowska” lub „Bańska” ze względu na niebezpieczeństwo zawalenia w 1870 roku rozebrana), z basztą kwadratową i z basztą okrągłą, a także 25 czatowniami półkolistymi i prostokątnymi powstały w XIII-XIV wieku. Ten średniowieczny zabytek zachował się prawie w nienaruszonej postaci do dziś.

W mieście znajduje się **kościół Mariacki** z 1282 roku, który jest budowlą gotycką z kamienia polnego i cegły. Wnętrze kościoła składa się z trzech naw. Jest to budowla halowa.

W obrazie miasta dość wymowne znaczenie ma **ratusz**. Uwagę zwracają zwłaszcza późnogotyckie ściany szczytowe, które po części są o pełnym łuku półkolistym, a po części ostrołukowe.

Moryń - powstał w 1306 roku na miejscu słowiańskiej osady rybackiej. Założycielami byli margrabiowie brandenburscy z rody Askańczyków.

Od początków swojego istnienia Moryń posiadał silne fortyfikacje, a najważniejsze z nich to właśnie **mury** miejskie, które prawie w całości są do dziś zachowane. Mury te wybudowano z nieociosanych kamieni polnych o grubości 0,90 m do 1,20 m, o wysokości do 5,50 m, a średnica obwarowań wynosi około 300 m. Obecnie zachowało się 28 czatowni. Zachowała się pozostałość tak zwanej wieży „Jeziornej”, która składała się z wysokiego ostrołuku.

Najwspanialszym zabytkiem Morynia jest niewątpliwie wybudowany w stylu romańskim **kościół parafialny**. Prawie wszystkie pierwotne wąskie ostrołukowe portale, okna i nisze są do dziś utrzymane w nienaruszonej postaci. Jest to romańska bazylika trójnawowa na planie krzyża. Najwspanialszym wyposażeniem kościoła jest rzeźbiona kazalnica miejscowego wykonawcy Heinricha Hattenkerella, który swoje dzieła tworzył w latach 1703-1730.

Mieszkowice - założenie miasta wiąże się z postacią margrabię Albrechta III, do którego należała ta ziemia od 1284 roku. Albrecht III przekazał w dniu 1 czerwca 1298 roku fundacji kanonicznej w Myśliborzu prawa patronackie nad tutejszą parafią. W ten to sposób datę tę przyjmuje się jako rok założenia miasta.

Całe miasto otoczone było wysokim murem, w którym w odstępach około 22 m umieszczone były czatownie i obecna brama tzw. „Prochowa”. Z większości czatowni pozostały jedynie ślady przy murach miejskich. Pierwotnie długość murów wynosiła 1.650 m (obecnie około 1.500 m), o wysokości od 6-7 m.

Z pierwotnej budowli **kościół Mariackiego** pozostały jedynie mury południowe i niższa część wieży. Początkiem XV wieku podwyższono wieżę nad XIII-wieczną kondygnacją kamienną, dobudowując część ceglana oraz dzwonnice, a zakończono ją

gankiem widokowym z czterema wieżyczkami na rogach. Wnętrze kościoła kryje kilka interesujących zabytków, w tym między innymi średniowieczną chrzcielnicę z XIV wieku, dwie rzeźby z XVII wieku przedstawiające ewangelistów św. Marka i św. Łukasza oraz średniowieczny sakramentarzyk w prezbiterium.

Cedynia - w północnej części miasta znajduje się **grodzisko**, o kształcie trójkąta, mające z dwu stron wzniesienie naturalne, a z trzeciej fosę. U stóp grodu, na miejscu dawnej osady było osiedle podgrodowe zwane „oppidum”, które utworzono już w 972 roku. Prawa miejskie Cedynia otrzymała dopiero w XIV wieku, o czym świadczy pieczęć z napisem „Civitatis Cedene”.

Miasto nie było ufortyfikowane. W jego centrum znajduje się **kościół** z końca XIII wieku, który jest budowlą starogotycką, budowany z kamieni ciosowych. Przy pochyłym rynku znajduje się **ratusz** z 1840 roku, a obok znajduje się **Muzeum Regionalne**.

Na wzgórzu ku wschodowi znajduje się zrujnowany **klasztor Cysterek**, które przybyły tu w drugiej połowie XIII wieku. Zespół klasztorny składał się z kościoła granitowego i dwóch budynków klasztornych granitowo-ceglanych. Cały ten kompleks klasztorny był kilkakrotnie przebudowany. Po reformacji kompleks ten był siedzibą domeny cedyńskiej, a od XIX wieku był siedzibą poczty królewskiej. W południowej części miasta znajduje się cylindryczna, ceglana z galerią **wieża widokowa** z końca XIX wieku, skąd oglądać można poldery cedyńskie czy sąsiednie tereny niemieckie.

Chojna - pierwsza wymianka źródłowa dotycząca Chojny pojawia się w dokumencie księcia pomorskiego Barnima I z 1234 roku. Związane to jest z nadaniem zakonowi templariuszy wsi Nahausen (Nawodna). Chojna jest rezerwatem architektury gotyckiej, jednej z najciekawszych w kraju.

Stare miasto o 580 m średnicy jest otoczone **murami** w 50%, o wysokości do 10 m. Przetrwały fragmenty wałów i fos, które pośrednio połączone były z rzeką Rurycą i Stawem Młyńskim. Wspaniałe są **bramy miejskie**: Brama Świecka, ceglana z XV wieku, jedna z największych i najcenniejszych w Polsce oraz Brama Barnkowska również ceglana, przy czym mniej ozdobiona, pochodzi także z XV wieku.

Rok po ukończeniu remontu kościoła klasztornego, zakon joannitów, który od 1351 roku był następcą po zakonie templariuszy, mający prawa patronackie w Chojnie, zezwolił na budowę **kościół Mariackiego**. W wyniku końcowych walk II wojny światowej kościół spłonął doszczętnie. Obecnie trwają prace nad jego odrestaurowaniem.

W pierwszych dziesięcioleciach XV wieku budowano niezwykle piękny **ratusz**, znajdujący się obok kościoła Mariackiego. Elementy układowe i użytkowe materiału ceglano-ceramicznemu świadczą o mistrzostwie budowniczego Henryka Brunsberga, który je również wprowadził we wspomnianym powyżej kościele. Również ta budowla uległa wypaleniu i grabieniu w wyniku działań wojennych wojennych 1945 roku, przy czym prawie w całości została ona odbudowana i odrestaurowana.

Gryfino - najcenniejszym zabytkiem miasta, a ze względu na formę, skalę i bogactwo swojej architektury należącym do wyjątkowych obiektów w skali kraju - jest **kościół farny** obecnie pod wezwaniem Narodzenia NMP. Wieża kościelna wznosi się na czterech kondygnacjach. Dolne dwa budowane są w najstarszej formie z kamieni ciosowych, dwa wyższe z cegły palonej.

Gryfińskie **mury** obronne zostały wzniesione w XIV i XV wieku z kamienia polnego i cegły, a ich wzmocnieniem stanowiły baszty, czatownie i bramy miejskie. Na początku XIV wieku mury obronne liczyły około 1.900 m długości, sięgały zaś około 6 m wysokości.

Pozostałością po średniowiecznych fortyfikacjach miejskich jest **Brama Bańska**,

którą zbudowano około 1300 roku. Brama ma kwadratową, kamienną podstawę, na której stoi okrągła wieża strażnicza zakończona stożkiem.

Stare Czarnowo - od VII wieku ziemie te zamieszkiwali osadnicy słowiańscy Pomorzan. Najciekawsze jego przejawy to **grody** warowne, których tu w okolicy Kołbacza są dwa: tzw. "Małe" pierściovate z VIII-XI wieku na prawym brzegu rzeki Płoni (1 km na południowy-wschód od obecnego osiedla) oraz „Wielkie” stożkowe z IX-XII wieku na lewym brzegu Płoni.

Oczkiem w głowie gminy Stare Czarnowo jest pozostałość po starym **klasztorze i kościele zakonu cystersów** w Kołbaczu. W związku z wprowadzoną na Pomorzu refomacją - klasztor w 1535 roku uległ likwidacji, a ostatni opat otrzymał od książąt dobra w Kołowie. Książęta pomorscy w XVI wieku przebudowali klasztor jako pałac myśliwski; prezbiterium i nawa poprzeczna służy do dziś jako kościół parafialny, a nawy pozostałe przeznaczone były na spichrz zbożowy. Jednym z najlepiej utrzymanych pozostałości po klasztorze jest Dom Opata, który składa się z piwnic i dwóch kondygnacji.

Banie - miasto lokacyjne powstało już około 1231 roku. Początki bańskiego **kościoła** nie są znane, przy czym pierwszy powstał zapewne w XII wieku. Od 1235 roku patronat nad parafią sprawował zakon templariuszy i im zawdzięczał kościół swoje wezwanie „Mariackie”. Po licznych przeróbkach do XIX wieku kościół był trójnawową bazyliką z kostki granitowej, z wyodrębnionym prostokątnym chórem i wieżą szerszą od korpusu świątyni.

Kolejnym z obecnie istniejących zabytków w Baniach jest kaplica **św. Jerzego**, która była powiązana ze szpitalem-hospicjum, a jej pochodzenie datuje się na koniec XIII wieku. Kaplica ta poniekąd znana jest z tego, iż na jej murach zewnętrznych znajdują się haki do zawieszania krzyża podczas obchodzonych misterii pasyjnych do 1498 roku.

Do obecnych czasów zachowała się po części XVIII-XIX-wieczna zabudowa mieszkalno-gospodarcza miasta oraz **synagoga żydowska**. Odbudowano kościół farny, którego wieża mająca w przeszłości 52 m wysokości, ma dziś jedynie 18 m. Do jego wyposażenia zabytkowego należy zaliczać jedynie ołtarz barokowy z 1700 roku, ambona pochodząca z XVIII wieku, dwie płaskorzeźby oraz empora i prospekt organowy z 1767 roku.

Widuchowa - pierwsza wiadomość pisemna o tej miejscowości pochodzi już z 1159 roku, gdy książę pomorski Racibor postawił zamek warowny, do którego czynności należało pobieranie cła od przepływających tu licznie barek rzecznych.

Widuchowa mimo otrzymania praw miejskich w 1347 roku z rąk księcia Barnima III nigdy nie były fortyfikowane murem. Dopiero w 1718 roku powstało sześć zakładów przetwórczych i przetwórstwa trzciny oraz tytoniu, a w 1872 roku utworzono tu zakład przetwórstwa cukrowniczego. Z **zakładów** tych do dziś utrzymały się jedynie ich magazyny w postaci stodół. Z ocalałych zabytków zachował się **kościół farny św. Mikołaja** zbudowanego w 1303 roku z granitowych kamieni ciosowych, do którego po pożarze miasteczka w 1724 roku dobudowano wieżę z jej szczytem barokowym.

5. Zagospodarowanie przestrzenne – system dróg

Długość dróg powiatowych w powiecie gryfińskim wynosi 639,7 km z czego w gminie :

- Banie	- 67,4
- Cedynia	- 70,2
- Chojna	- 117,7
- Gryfino	- 84,29
- Mieszkowice	- 90,8
- Moryń	- 48,2

- Stare Czarnowo - 44,2
- Trzcińsko Zdrój - 76,8
- Widuchowa - 40,1

W połączeniu z drogami krajowymi i drogami wojewódzkimi istniejący układ sieci drogowej pod względem gęstości jest wystarczający dla zapewnienia sprawnego systemu transportowego. Decydującą rolę w systemie dróg odgrywa tu droga krajowa Nr 31 Szczecin – Kostrzyn, która ze względu na przebieg w relacji północ - południe obsługuje połączenia pomiędzy wszystkimi gminami na terenie powiatu.

Na drogach powiatowych główne potoki stałego ciężkiego ruchu występują na drogach dojazdowych do kopalni surowców mineralnych zlokalizowanych w Chelmie Górnym, Golicach, Bielinku, i Ładkowie (k.Morynia) oraz na drodze Baniewice – Chojna.

Podstawowym problemem w systemie transportowym jest słaby stan techniczny dróg, powstałych przeważnie w wyniku inwestycji w latach 1970 – 1990 i projektowanych w oparciu o istniejące w tamtym okresie natężenie ruchu.

Zmniejszenie nakładów inwestycyjnych w latach następnych przy jednoczesnym wzroście natężenia ruchu, a szczególnie ciężkich pojazdów przyczyniło się do bardzo szybko postępującej degradacji dróg.

Ograniczenie inwestycji przyczyniło się do tego, że istniejące drogi powiatowe poza nielicznymi wyjątkami posiadają nawierzchnię bitumiczną o zbyt małej szerokości i nośności, a część dróg posiada nawierzchnię brukowcową lub gruntową, co powoduje przerwy w całym systemie dróg.

W związku z trwającym faktem niedofinansowania dróg, główną uwagę skupiono na zabiegach utrzymaniowych w celu zapewnienia minimum bezpieczeństwa i płynności ruchu drogowego.

Mając na uwadze, że stan techniczny dróg jest jednym z najważniejszych czynników rozwoju społeczno-gospodarczego, poprawa ich standardu staje się jednym z głównych priorytetów.

6. Uwarunkowania w zakresie ochrony środowiska

Wszystkie dane przedstawione poniżej i dotyczące korzystania ze środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, odpadów, powietrza atmosferycznego, hałasu, przyrody zostały zaczerpnięte z Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Gryfińskiego. Oba te dokumenty wykonano w 2003 r.

Zostały one pozytywnie zaopiniowane przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego - postanowienie znak: DRS-II-KSZ/0724/63/2003 z dnia 8.12.2003 r. oraz postanowienie znak:

DRS-II-MKA/0724/43/2003 z dnia 8.12.2003 r. Ponadto zostały pozytywnie zaopiniowane przez wszystkie gminy wchodzące w skład powiatu.

Opracowania te zatwierdzono Uchwałą Nr XI/111/2003 Rady Powiatu w Gryfinie z dnia 10.12.2003 r.

6.1. Gospodarka odpadami

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach analiza aktualnego stanu gospodarki odpadami na terenie powiatu powinna objąć wszystkie odpady powstające na jego terenie.

1. Odpady komunalne

Informacje o ilości odpadów komunalnych powstających na terenie powiatu gryfińskiego pochodzą z ankiet wypełnionych na potrzeby wykonania Planu Gospodarki Odpadami przez Starostwo Powiatowe w Gryfinie oraz Urzędy Gmin wchodzące w skład powiatu. Według uzyskanych danych, w 2002 roku z terenu powiatu gryfińskiego firmy wywozowe wywiozły łącznie **11.426,5 Mg** odpadów uznanych za komunalne. Cała masa zebranych odpadów komunalnych została zdeponowana na składowiskach odpadów.

W ramach selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych i surowcowych zebrano:

- 179,3 Mg szkła;
- 161,0 Mg makulatury;
- 42,4 Mg tworzyw sztucznych oraz
- 133,8 Mg złomu metali.

Łącznie zebrano **516,5 Mg** odpadów opakowaniowych i surowcowych, co stanowi 4,52 % ogólnie zebranych odpadów komunalnych.

Uwzględniając fakt objęcia umowami na odbiór odpadów ok. **91%** mieszkańców oraz brak ewidencji odpadów komunalnych powstających w pozostałych sektorach, wykazane masy odpadów uznać należy za nie do końca prawdziwe jeśli chodzi o ilość powstających odpadów. W tej sytuacji przyjąć należy, że w masie odpadów uznanych za komunalne wyróżnić można:

- odpady komunalne z gospodarstw domowych;
- odpady z obiektów użyteczności publicznej i obsługi ludności;
- odpady komunalne od podmiotów gospodarczych;
- odpady uliczne i z utrzymania zieleni.

Odpady pochodzące z gospodarstw domowych oraz od podmiotów gospodarczych omówiono szczegółowo w Planie Gospodarki Odpadami dla Powiatu Gryfińskiego. Poniżej omówiono jedynie odpady z obiektów użyteczności publicznej i obsługi ludności oraz odpady uliczne i z utrzymania zieleni.

Odpady z obiektów użyteczności publicznej i obsługi ludności

Źródłem odpadów komunalnych są także obiekty użyteczności publicznej i obsługi ludności (urzędy, szkoły i przedszkola).

Na terenie powiatu funkcjonuje 66 placówek oświatowych (5 szkół ponadgimnazjalnych, 11 gimnazjów, 37 szkół podstawowych i 13 przedszkoli) dla 14.673 uczniów i 1.340 wychowanków. Uwzględniając współczynnik powstawania odpadów komunalnych na jednego ucznia (40 kg/ucznia/r) oraz na jednego wychowanka przedszkola (85 kg/osobę/r) szacuje się, że w placówkach oświatowych na terenie powiatu powstaje ok.

700,82 Mg rocznie odpadów komunalnych. Część powstających odpadów o charakterze palnym jest zagospodarowywana w kotłowniach zlokalizowanych przy tych placówkach.

Przyjmując, że połowa powstających odpadów jest zagospodarowywana, ok. **350,41 Mg** odpadów jest unieszkodliwiana na składowisku odpadów.

Działające na terenie powiatu urzędy zatrudniają ogółem ok. 420 pracowników. Prowadzone badania wskazują, że każdy z pracowników urzędów wytwarza średnio 75 kg odpadów rocznie. Uwzględniając powyższe wielkości szacuje się, że w urzędach działających na terenie powiatu powstaje ok. **31,5 Mg** odpadów komunalnych.

Odpady uliczne i z utrzymania zieleni

Z obowiązkiem utrzymania czystości i porządku w gminach wiąże się konieczność sprzątania placów i ulic, utrzymania terenów zielonych, cmentarzy i targowisk. Powstające tu odpady zaliczane są do odpadów komunalnych, stąd brak jest odrębnej ich ewidencji.

Biorąc pod uwagę powyższe braki zachodzi konieczność oszacowania masy tego rodzaju odpadów. Na terenie powiatu gryfińskiego tereny zielone (parki, skwery) zajmują łącznie powierzchnię ok. 242,92 ha. Prowadzone badania nad ilością powstających w wyniku pielęgnacji terenów zielonych odpadów wykazały, że na 1 ha parków i zieleńców powstaje ok. 3 - 5 Mg odpadów ulegających biodegradacji. Uwzględniając areal terenów zielonych oraz wskaźnik powstawania odpadów szacuje się, że powstaje tam ok. **971,68 Mg** odpadów ulegających biodegradacji rocznie.

Funkcjonujące na terenie powiatu targowiska (7 szt.) są źródłem powstawania odpadów z przewagą frakcji organicznych i opakowaniowych. Odpady z targowisk gromadzone są nieselektywnie.

Ich unieszkodliwianie polega na zdeponowaniu na składowisku odpadów komunalnych. Z uwagi na brak odrębnej ewidencji tej grupy odpadów zachodzić będzie konieczność dokonania szacunku ich masy. Szacuje się, że na 1 m² targowiska powstaje w ciągu roku ok. 100-200 kg odpadów. Przyjmując sumaryczną wielkość targowisk (5m²/1 stanowisko) oraz wskaźnik „produkcyjności” odpadów na poziomie 100 kg/m²/r szacuje się, że powstaje tu ok. **1.333,5 Mg** odpadów na rok. Ta znaczna ilość wynika z bliskiej lokalizacji targowisk z granicą polsko-niemiecką.

2. Odpady z handlu i usług

Odpady z sektora handlowego i usługowego są podobne do odpadów powstających w zabudowie mieszkaniowej, jednakże charakteryzują się innym składem morfologicznym (więcej odpadów opakowaniowych – papieru, tektury, tworzyw sztucznych). Ilości powstających odpadów mogą się także różnić (czasami nawet znacznie) w zależności od prowadzonej działalności danego podmiotu.

Z posiadanych danych statystycznych wynika, że na terenie powiatu gryfińskiego w roku 2000 funkcjonowało 2370 podmiotów gospodarczych o charakterze handlowym i usługowym. Funkcjonujące tu podmioty należą do grupy podmiotów małych i średnich nie kwalifikujących się do uzyskania zezwolenia na wytwarzanie odpadów, stąd nie jest

prowadzona odrębna ewidencja powstających tam odpadów. Brak takiej ewidencji wymusza dokonanie szacunku masy tej grupy odpadów.

W zakresie usług dominują usługi remontowe (budowlane, instalacyjne, mechaniki pojazdowej) oraz usługi transportowe. W większości są to podmioty jednoosobowe lub zatrudniające tylko kilku pracowników. Do określenia ilości odpadów z tego sektora przyjęto, że średnio w każdym podmiocie zatrudnione są 2 osoby (łącznie 4.740 osoby). Przy średnim współczynniku nagromadzenia odpadów powstających w instytucjach handlowych (400 kg/pracownika/rok) na terenie powiatu gryfińskiego w tego typu obiektach powstaje ok. **1.896,0 Mg** odpadów rocznie.

3. Odpady medyczne i weterynaryjne

Odpady medyczne to odpady pochodzące z zakładów opieki zdrowotnej, ośrodków zdrowia oraz przychodni specjalistycznych. Odpady z zakładów opieki zdrowotnej składają się z dwóch strumieni: odpadów komunalnych i niebezpiecznych odpadów medycznych (igły, części ciał i organów ludzkich, odpady zakaźne, zużyte substancje chemiczne i leki).

Odpady weterynaryjne pochodzą głównie z lecznic weterynaryjnych i również stanowią zagrożenie sanitarne (część to odpady niebezpieczne). Odpady weterynaryjne powstają również w gospodarstwach domowych – padłe zwierzęta gospodarskie.

Na terenie powiatu funkcjonuje łącznie 211 podmiotów opieki zdrowotnej i usług medycznych. Pozwolenia na wytwarzanie odpadów medycznych posiada 51 podmiotów, które deklarują wytwarzanie **4,82 Mg** odpadów medycznych o charakterze odpadów niebezpiecznych w ciągu roku. Wszystkie te odpady przekazywane są do unieszkodliwiania podmiotom posiadającym stosowne zezwolenia.

Z uwagi na braki w ewidencji powstających odpadów medycznych i weterynaryjnych zachodzi konieczność oszacowania całej masy odpadów w oparciu o wskaźniki.

Na terenie powiatu funkcjonuje jeden Szpital Powiatowy w Gryfinie, 17 przychodni, 2 zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze, 21 gabinetów stomatologicznych, 13 prywatnych praktyk lekarskich oraz 8 prywatnych placówek weterynaryjnych.

Szpital i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze dysponują łącznie 179 łózkami. Biorąc pod uwagę ilość łóżek oraz wskaźnik nagromadzenia odpadów komunalnych na jedno łóżko (ok. 700 kg/rok) masę tego rodzaju odpadów szacuje się na ok. **125,3 Mg/rok**.

Ilość odpadów weterynaryjnych jest trudna do oszacowania z uwagi na niemożność określenia ilości i jakości świadczonych usług (ilość wizyt, rodzaj udzielanej pomocy). Ponadto z racji specyfiki świadczonych usług część z nich może być świadczona poza obszarem powiatu.

4. Odpady z przemysłu

Na odpady z przemysłu składają się odpady komunalne oraz odpady z przemysłowych procesów produkcyjnych, tzw. odpady technologiczne (o różnych właściwościach). Według danych zawartych w Roczniku Statystycznym Województwa

Zachodniopomorskiego 2001 na terenie powiatu gryfińskiego w roku 2000 funkcjonowało łącznie 754 podmiotów gospodarczych o charakterze przemysłowym. Są to podmioty zarówno duże, jak i średnie i małe.

Spośród funkcjonujących podmiotów o charakterze przemysłowym tylko 17 posiada pozwolenie na wytwarzanie **18.965,78 Mg/rok odpadów innych niż niebezpieczne** w ciągu roku.

Nie wszystkie podmioty występowały o pozwolenia, stąd należy wnosić, że podane ilości odpadów mogą nie być pełne. Podmioty wytwarzające odpady inne niż niebezpieczne w ilościach powyżej 5,0 Mg odpadów rocznie winny składać informacje o wytwarzanych odpadach i sposobach gospodarowania nimi, natomiast podmioty wytwarzające w związku z eksploatacją instalacji powyżej 5 tysięcy Mg odpadów innych niebezpieczne są obowiązane do uzyskania pozwolenia na wytwarzanie odpadów.

Spośród deklarowanej ilości odpadów wszystkie przekazane zostały do wykorzystania i unieszkodliwiania innym podmiotom.

Bilans odpadów innych niż niebezpieczne (Mg) na terenie powiatu gryfińskiego wg WIOŚ¹⁾ w roku 2000 i 2001

Rok	Wytworzone	Tymczasowo gromadzone	Wykorzystane	Unieszkodliwione	Skladowane
2000	593.924,39	7.137,336	447.152,177 ²⁾	6.070,965 ²⁾	133.761,070
2001	507.987,64	61.445,12	274.546,59 ²⁾	1.488,02 ²⁾	170.672,70

1). Raport o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim w roku 2000, 2001

2). uwzględniono odpady wytworzone w roku poprzednim zagospodarowane i unieszkodliwione w roku bieżącym

Na łączną ilość odpadów przemysłowych będą się składały zewidencjonowane odpady z zakładów posiadających odpowiednie pozwolenia oraz podmiotów nie prowadzących takiej ewidencji.

Biorąc pod uwagę powyższe można wysnuć wniosek, że funkcjonujące podmioty przemysłowe wytwarzają odpady w ilościach poniżej 5.000 Mg/rok, co zwalnia je z obowiązku uzyskiwania pozwoleń na wytwarzanie odpadów innych niż niebezpieczne. W bilansie odpadów powstających na terenie powiatu gryfińskiego należy posłużyć się danymi zawartymi w Raporcie o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim w roku 2001. Z danych tych wynika, że na terenie powiatu wytwarzanych jest ok. **507.988 Mg** rocznie odpadów innych niż niebezpieczne. Tę masę odpadów przyjęto do analizy.

Na terenie powiatu gryfińskiego funkcjonuje Elektrownia „Dolna Odra” w Nowym Czarnowie, której działalność wpływa na wzrost ilości odpadów przemysłowych - w 2002 roku wytworzono 454.681,93 Mg odpadów (w tym 410.088,3 Mg żużla i popiołu), z czego unieszkodliwiono 25.637,87 Mg. Zakłada się, że w 2001 r. ilość wytworzonych odpadów była

na zbliżonym poziomie jak w roku 2002, dlatego wartość tą zawarto w łącznej masie odpadów przedstawionej dla powiatu, którą przyjęto do analizy.

Obok odpadów uznawanych za odpady inne niż niebezpieczne podmioty gospodarcze są wytwórcami odpadów zaliczanych do grupy odpadów niebezpiecznych.

5. Odpady niebezpieczne

W wyniku funkcjonowania podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie powiatu gryfińskiego powstaje pewna grupa odpadów zaliczanych do odpadów niebezpiecznych. Spośród działających podmiotów, **57** posiada pozwolenia na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych.

Powyższe podmioty posiadają pozwolenia na wytwarzanie **6.651,29 Mg/rok odpadów niebezpiecznych**. Są to przede wszystkim odpady: azbestu i produktów zawierających azbest, odpady ropopochodne, przepracowane oleje, zużyte akumulatory oraz lampy fluorescencyjne. Z uwagi na objęcie ewidencją tylko części odpadów należy szacować, że ich masa różni się od faktycznie wytwarzanych. Z danych zawartych w Raporcie o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim w roku 2001 wynika, że na terenie powiatu gryfińskiego wytworzonych zostało 165,795 Mg odpadów niebezpiecznych (wielkość przyjęta do analizy), z czego:

- tymczasowo składowano – 32,741 Mg;
- wykorzystano – 120,818 Mg;
- unieszkodliwiono – 13,327 Mg¹;
- składowano – 0,030 Mg.

¹ część odpadów z 2000 r. została unieszkodliwiona w 2001r.

Z danych zawartych w powyższym Raporcie wynika, że na terenie powiatu zlokalizowane są dwa mogilniki (Barnkowo, gm. Chojna oraz Kurzycko, gm. Mieszkowice).

Szacuje się, że zgromadzonych jest tu ok. **98,3 m³ odpadów niebezpiecznych** zawierających w większości przeterminowane środki ochrony roślin i opakowania po nich. Trzeci – do niedawna istniejący mogilnik w m. Banie, gm. Banie - został zrekultywowany w 2002 roku.

6. Odpady z sektora budowlanego

Na odpady z sektora budowlanego składają się głównie odpady obojętne z rozbiórek obiektów, jak np. gruz ceglany, materiały ceramiczne, beton, panele i inne elementy gipsowe. W tej grupie występuje także drewno, stal, odpady opakowaniowe itp.

Specyfiką tej gałęzi jest czasowa nierównomierność powstawania odpadów, choć w większości przypadków są to znaczne ilości zarówno masowe jak i objęściowe.

Na terenie powiatu gryfińskiego działa ok. 1094 podmiotów związanych z budownictwem. 1 podmiot posiada pozwolenie na wytwarzanie odpadów budowlanych. Deklaruje on wytwarzanie łącznie 4.840 Mg odpadów budowlanych rocznie.

Przyjmując krajowe wskaźniki nagromadzenia odpadów z sektora budowlanego na poziomie 40 kg/Mr oraz liczbę mieszkańców powiatu można szacować, że na jego terenie powstaje rocznie ok. **3.395,0 Mg** odpadów z sektora budowlanego.

Zakłada się, że duża część powstających odpadów wykorzystywana jest na utwardzanie dróg oraz do przesypywania warstw odpadów na składowiskach.

7. Wraki samochodowe

W ostatnich latach wraki samochodowe, a także maszyny rolnicze na terenach wiejskich stały się coraz bardziej liczną grupą odpadów. W związku ze złożonością swej konstrukcji składają się z wielu elementów i zawierają szereg substancji, z których część to odpady niebezpieczne (oleje, płyny hamulcowe, akumulatory itp.). Jednak zdecydowaną większość stanowią metale i tworzywa sztuczne nadające się do recyklingu.

Dotychczas na terenie powiatu nie była prowadzona ewidencja ilościowa tego typu odpadów. W literaturze brak jest współczynników pozwalających na określenie ich ilości na terenie powiatu.

8. Odpady z oczyszczalni ścieków

Do głównych odpadów powstających w oczyszczalniach ścieków należą piasek, skratki i osady ściekowe. Na terenie powiatu funkcjonuje **31** oczyszczalni ścieków. W wyniku ich działania powstaje rocznie ok. **2.573,0 Mg s.m.** osadów ściekowych o różnym uwodnieniu.

Ponadto powstaje tu także ok. **108,5 Mg** piasku (z 75 % zawartością suchej masy) oraz ok. **1.054 Mg** skratek (z 25 % zawartością suchej masy). Powstające osady wykorzystywane są częściowo na cele rolnicze dla użyźniania ok. 94,5 ha pól. Pozostałe osady unieszkodliwiane są na składowiskach odpadów, wykorzystywane w gospodarstwach rolno-handlowych, magazynowane na poletkach osadowych, wykorzystywane do trawników i zieleńców miejskich lub przeznaczone do rekultywacji składowisk odpadów. Natomiast piasek i skratki są unieszkodliwiane poprzez składowanie na eksploatowanych składowiskach odpadów na terenie powiatu.

9. Odpady z innych źródeł

Do tej grupy odpadów zalicza się głównie odpady z elektrowni i kotłowni zbiorowych. W wyniku funkcjonowania kotłowni węglowych powstają odpady paleniskowe w postaci popiołu i żużła, których ewidencja masowa nie jest prowadzona. Odpady te wykorzystywane są głównie do makroniwelacji, prac rekultywacyjnych, utwardzania dróg.

Głównym producentem żużla i popiołu na terenie powiatu gryfińskiego jest Elektrownia „Dolna Odra” w Nowym Czarnowie. Z informacji uzyskanych z elektrowni wynika, że w 2002 roku wytworzono 410.088,3 Mg odpadów, z czego:

- popioły lotne z węgla stanowiły - 163.404,1 Mg;
- mieszanki popiołowo-żużłowe - 246.684,2 Mg.

1. Import odpadów

Na terenie powiatu gryfińskiego funkcjonują instalacje do unieszkodliwiania odpadów o zasięgu lokalnym (składowiska odpadów). Instalacje do odzysku i unieszkodliwiania

odpadów o zasięgu ponadpowiatowym nie funkcjonują. Z powyższego wynika, że na teren powiatu nie są importowane odpady nie wytwarzane na tym terenie.

11. Łączna szacowana ilość powstających odpadów

Na podstawie dokonanych powyżej szacunków powstających w różnych sektorach odpadów określono łączną ich ilość .

Zestawienie ilości odpadów powstających na terenie powiatu gryfińskiego

Źródło pochodzenia odpadów	Ilość [Mg]
Komunalne	21.522,8
Z sektora handlu i publicznego	3.961,8
Medyczne*)	130,1
Z przemysłu**)	507.987,6
Z sektora budowlanego	3.395,0
Z oczyszczalni ścieków	3.735,5
Odpady niebezpieczne	165,8
Razem	540.898,6

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych z Urzędów Gmin i WIOŚ Szczecin 2001

*) szacunkowa ilość ze szpitala, bez danych weterynaryjnych

**) w tym 454.681,9 Mg z Elektrowni Dolna Odra (dane za 2002 r.)

12. Skład odpadów

Wymienione powyżej grupy odpadów charakteryzują się różnym składem morfologicznym. Część z nich, jak odpady komunalne, z sektora handlowego i publicznego czy medyczne mają zróżnicowany skład, na który składa się kilka frakcji. Z kolei odpady przemysłowe, z sektora budowlanego czy oczyszczalni ścieków charakteryzują się raczej dominacją jednej frakcji (frakcja mineralna czy organiczna).

Podobnie jak w przypadku ilości poszczególnych rodzajów odpadów także ich skład nie jest ewidencjonowany.

Niezależnie od rozpatrywanego sektora część odpadów będzie zaliczana do grupy odpadów niebezpiecznych. Ich ilość będzie zależała od charakteru danej działalności. Odpady niebezpieczne z uwagi na swój charakter powinny być specjalnie ewidencjonowane.

Szacuje się, że w odpadach komunalnych ich ilość waha się od 1,5 do 2 % ogólnej masy rocznie powstających odpadów.

6.2. Wody podziemne

Ochrona wód podziemnych jako głównego źródła zaopatrzenia ludności w wodę jest ważnym elementem oceny tendencji przeobrażeń środowiska przyrodniczego. W związku

z tym wody te badane są z uwzględnieniem stopnia naturalnej izolacji, a zatem wrażliwości na zanieczyszczenia. We WIOŚ zastosowano podział na wody wgłębne i gruntowe. Do wód wgłębnych zaliczono poziomy wodonośne głównie o charakterze subartezyjskim lub artezyjskim oraz o dobrej i średniej izolacji przed wpływem zanieczyszczeń.

Na terenie powiatu występują w większości wody średniej jakości. W otworze badawczym Góralice-3 zaobserwowano w 2001r. wody najwyższej jakości. W pozostałych otworach stan czystości wód waha się pomiędzy klasą wysokiej, a klasą średniej jakości.

Na jakość tych wód mają wpływ zanieczyszczenia antropogeniczne występujące na terenach eksploatowanych rolniczo i terenach zurbanizowanych. Głównymi źródłami zanieczyszczeń są infiltrujące wody deszczowe wraz, z którymi przedostają się do wód gruntowych środki ochrony roślin i zanieczyszczenia bytowo - gospodarcze z nieuszczelnionych zbiorników bezodpływowych (szamb).

6.3. Wody powierzchniowe

Na terenie powiatu gryfińskiego występują znaczne zasoby wód powierzchniowych, zarówno wód stojących – jezior, oczek wodnych jak i wód płynących - rzek. Głównym ciekim przepływającym przez teren powiatu jest rzeka Odra i jej dopływy. Na stan zasobów wodnych znaczący wpływ ma ich pobór i wykorzystanie oraz odprowadzanie zanieczyszczeń. Według danych GUS dominujący wpływ na pobór wód ma przemysł - 99,4%, pozostała część to pobór na potrzeby gospodarcze – rolnictwa i leśnictwa. Największym zakładem przemysłowym regionu pobierającym wodę jest Elektrownia „Dolna Odra”. Woda pobierana na cele technologiczne w tym zakładzie ma zastosowanie jako czynnik chłodzący.

Do czynników wpływających na jakość wód powierzchniowych należą uwarunkowania naturalne, takie jak warunki klimatyczne i hydrologiczne, czy zdolność samooczyszczania oraz zanieczyszczenia antropogeniczne. Według badań WIOŚ istotną część zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych stanowią zanieczyszczenia obszarowe. Źródłem tych zanieczyszczeń jest:

- rolnictwo - co wynika przede wszystkim z faktu stosowania nawozów sztucznych i naturalnych, a także środków ochrony roślin,
- hodowla zwierząt - poprzez niewłaściwe składowanie obornika i gnojowicy oraz ich niewłaściwe, zbyt duże lub zbyt częste stosowanie na polach,
- niedostateczna infrastruktura odprowadzająca ścieki bytowo – gospodarcze, zwłaszcza w miejscowościach korzystających z wodociągów.

Stan czystości rzek

Ocenę jakości wód stanowi zgodność badanych parametrów czystości wód z normami, którym poszczególne wskaźniki powinny odpowiadać. Klasyfikacja wód uwzględnia normy

dla sposobów potencjalnego wykorzystania wód powierzchniowych i dzieli wody na odpowiednie do użytkowania klasy.

Klasa pierwsza – wody nadające się do:

- zaopatrzenia ludności w wodę do picia,
- zaopatrzenia zakładów wymagających wody o jakości wody pitnej,
- bytowania w warunkach naturalnych ryb łososiowatych.

Klasa druga – wody nadające się do:

- bytowania w warunkach naturalnych innych ryb niż łososiowate,
- chowu i hodowli zwierząt gospodarskich,
- celów rekreacyjnych, uprawiania sportów wodnych oraz urządzania zorganizowanych kąpielisk.

Klasa trzecia – wody nadające się do

- zaopatrzenia zakładów innych niż wymagające wody o jakości wody do picia,
- nawadniania terenów rolniczych, wykorzystywanych do upraw ogrodnich, upraw pod szkłem i pod osłonami z innych materiałów.

Wody, których parametry nie spełniają wymagań dopuszczalnych klasy czystości określa się jako wody pozaklasowe – non.

Rzeka Odra

Na terenie powiatu gryfińskiego jakość wód Odry jest badana w ramach krajowego monitoringu rzek i obejmuje 5 przekrojów pomiarowych w kilometrach: 645,3 poniżej ujścia Warty, 662,0 poniżej ujścia Słubi, 690,0 poniżej ujścia Rurzycy, 701,8 przekrój w miejscowości Widuchowa oraz 719,0 poniżej Gryfina. Wyniki oceny jakości rzeki w wymienionych przekrojach przedstawia poniższa tabela.

Stan czystości rzeki Odry w przekrojach monitoringu krajowego w latach 2000 i 2001

Km	Gmina	Substan- cje organicz- ne	Substan- cje mineralne	Substan- cje biogenne	Zawiesi- na	Stan sanitar- ny	Hydrobio- logia chlorofil „a”
Rok 2000							
645,3	Mieszkowice	III	I	III	II	non	non
662,0	Cedynia	III	I	III	III	III	non
690,0	Chojna	III	I	III	III	III	non
701,8	Widuchowa	III	II	III	III	III	non
719,0 *	Gryfino	II	II	III	II	III	non
Rok 2001							
645,3	Mieszkowice	II	I	III	II	III	non

662,0	Cedynia	II	II	III	II	III	non
690,0	Chojna	II	II	III	II	III	non
701,8	Widuchowa	II	II	III	II	III	non
719,0 *	Gryfino	II	II	III	I	III	non

* - przekrój pomiarowo kontrolny na Odrze Wschodniej

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim; Szczecin 2001, 2002.

Rzeka Odra w km 645,3 – 719,0 prowadzi wody pozaklasowe ze względu na wskaźniki hydrobiologiczne, pozostałe wskaźniki wahają się pomiędzy klasami II i III, jedynie w przekroju Gryfino I klasie jakości wód odpowiada zawartość zawiesin.

Istnieją przypuszczenia, że na jakość wód Odry w przyszłości będą miały wpływ ilości ścieków zrzucane z papierni w Schwedt.

Rzeka Płonia

Rzeka Płonia na terenie powiatu jest badana w dwóch przekrojach pomiarowo - kontrolnych regionalnego monitoringu wód, poniżej jeziora Miedwie 24,0 km rzeki oraz w nowym punkcie pomiarowo kontrolnym powyżej miejscowości Kołbacz w 19,7 km rzeki. Przekroje te zlokalizowane są na terenie gminy Stare Czarnowo. Tabela poniższa przedstawia wyniki oceny jakości tych wód.

Stan czystości rzeki Płoni w przekrojach monitoringu regionalnego w latach 2000 i 2001

km	Gmina	Substancje organiczne	Substancje mineralne	Substancje biogenne	Zawiesina	Stan sanitarny	Hydrobiologia chlorofil „a”
Rok 2000							
24,0	St. Czarnowo	II	I	I	I	II	II
Rok 2001							
24,0	St. Czarnowo	II	I	II	I	I	II
19,7	St. Czarnowo	II	I	II	II	I	II

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim; Szczecin 2001, 2002.

Pozostałe ciekły wodne

Pozostałe występujące na terenie powiatu ciekły nie są objęte badaniami jakości wód. Biorąc jednak pod uwagę niewielką ilość istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej oraz stan czystości monitorowanych cieków wodnych Odry i Płoni, można przypuszczać, że pozostałe istniejące na terenie powiatu ciekły, a przede wszystkim te przepływające przez nieskanalizowane miejscowości, również prowadzą wody w znacznym stopniu obciążone zanieczyszczeniami bakteriologicznymi. Z tego względu istniejący zły stan czystości cieków wodnych na obszarze powiatu wymaga podjęcia zdecydowanych działań w kierunku

uporządkowania gospodarki wodno – ściekowej. Wymaga to inwestycji przede wszystkim w zakresie oczyszczalni ścieków i rozbudowy kanalizacji sanitarnej.

Stan czystości jezior

Wody w zbiornikach wodnych są bardziej podatne na zanieczyszczenia głównie ze względu na położenie w zagłębieniach terenu. Podlegają one wpływom otaczającego obszaru związanym ze spływem wód powierzchniowych zawierających związki biogenne. Substancje zanieczyszczające mogą być trwale kumulowane w osadach dennych jezior. Ocena stanu czystości wód w jeziorach powiatu gryfińskiego prowadzona jest w ramach Systemu Oceny Jakości Jezior WIOŚ w Szczecinie. Klasyfikacja jezior prowadzona jest na podstawie badań wykonywanych zgodnie z programem opracowanym przez Instytut Ochrony Środowiska w Warszawie i opiera się na określeniu zasobności wód w związki mineralne i organiczne oraz stwierdzeniu eutrofizacji. Jakość tych wód oceniana jest według 3 klas czystości : Klasa I – wody bardzo czyste, Klasa II – wody nieznacznie zanieczyszczone i zanieczyszczone, Klasa III – wody silnie zanieczyszczone.

Wody jezior nie spełniające parametrów dla klasy III są określane jako pozaklasowe – PK. Jakość zbiorników wodnych na terenie powiatu gryfińskiego zawiera poniższa tabela.

Stan czystości jezior w powiecie gryfińskim

Lp	Nazwa jeziora	Zlewnia	Gmina	Klasa czystości	Klasa podatności na degradację	Rok badań
1	Będgoszcz	Płonia	St. Czarnowo	III	III	1997
2	Binowo	Płonia	St. Czarnowo	II	III	1996
3	Dobropole	Myśla	Trzcińsko-Zdrój	III	P.K.	2000
4	Długie (k. Swobnicy)	Tywa	Banie	II	III	2001
5	Dłużec (Długie Bańskie)	Tywa	Banie	III	III	1996
6	Glinna	Płonia	St. Czarnowo	III	II	1997
7	Jeleńskie	Rurzyca	Chojna	II	II	1996
8	Kielbiczne	Struga Marwicka	Widuchowa	II	III	1995
9	Mętno	Rurzyca	Chojna	III	P.K.	1995
10	Morzycko	Słubia	Moryń	III	-	1992
11	Narost	Słubia	Chojna	II	III	1996
12	Ostrów (k. Stoków)	Rurzyca	Chojna	II	II	1996
13	Strzeszowskie	Tywa	Trzcińsko-Zdrój	III	III	1996

14	Trzygłowskie (Miejskie)	Rurzyca	Trzcіńsko-Zdrój	III	III	1996
15	Wełtyń	Wełtyński Strumień	Gryfino	II	III	1995

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim; Szczecin 2001

Na podstawie wyników jakości wód w jeziorach powiatu trudno jest przeprowadzić analizę zmian jakości tych wód, z uwagi na małą częstotliwość wykonywania badań. Wiadomo natomiast, że są one zanieczyszczone i mieszczą się w II i III klasie czystości. Wśród czynników determinujących jakość tych wód znajdują się związki azotu i fosforu. Zbiorniki takie są silnie zeutrofizowane, zaobserwowano w nich intensywne zakwity fitoplanktonu. Istotne jest również to, że wymienione w powyższej tabeli jeziora to nie wszystkie zbiorniki wodne na terenie powiatu.

Na większości istniejących mniejszych zbiorników, badania jakości wód nie są prowadzone. Warto zwrócić uwagę, że wokół nich często zlokalizowane są niestrzeżone kąpieliska.

6.4. Powietrze atmosferyczne

Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniem polega na zapobieganiu przekraczania dopuszczalnych stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu i ograniczaniu ilości lub eliminowaniu wprowadzania do powietrza tych substancji.

Emisją zanieczyszczeń nazywamy wprowadzenie do atmosfery substancji stałych, ciekłych lub gazowych. Wielkość emisji zanieczyszczeń określa się jako ilość substancji wyemitowanej w jednostce czasu. Źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza jest miejsce wytworzenia substancji zanieczyszczających. Głównymi źródłami emisji SO₂ do atmosfery jest energetyka zawodowa i sektor komunalno-bytowy odpowiadający głównie za tzw. niską emisję NO₂ – transport, komunikacja i energetyka zawodowa, natomiast pyłu – energetyka i technologie przemysłowe.

Oceny stanu aerosanitarne dokonywane są porównując uzyskane wyniki pomiarów z dopuszczalnymi stężeniami zanieczyszczeń. Wartości stężeń dopuszczalnych substancji zanieczyszczających powietrze określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 roku (Dz. U. Nr 87, poz. 796).

Na obszarze powiatu gryfińskiego pomiary zanieczyszczeń powietrza prowadzone są na stacjach obsługiwanych przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Szczecinie, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie oraz przez ZE „Dolna Odra” S.A. w Nowym Czarnowie. Ocenie podlegają stężenia dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, pyłu zawieszonego ogółem oraz węglowodorów alifatycznych.

Badania monitoringowe prowadzone na terenie województwa zachodniopomorskiego wykazują znaczne zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z jego terenu, spadek ten dotyczy zwłaszcza dwutlenku siarki. Znaczący wpływ na wielkość emitowanych do powietrza

w województwie zanieczyszczeń ma emisja z obszaru powiatu gryfińskiego, polickiego i miasta Szczecina.

Głównym źródłem emisji zanieczyszczeń na terenie powiatu gryfińskiego jest Elektrownia „Dolna Odra” w Nowym Czarnowie emitująca zanieczyszczenia powstające przy spalaniu węgla kamiennego. Przy zmniejszającej się emisji zanieczyszczeń energetycznych większego znaczenia nabierają zanieczyszczenia pochodzące z sektora komunalnego, zakładów usługowych, indywidualnych gospodarstw oraz komunikacji samochodowej. Na jakość powietrza na terenie powiatu, przy przeważających zachodnich i południowo-zachodnich wiatrach, mają również wpływ zanieczyszczenia transgraniczne.

W skład powiatu gryfińskiego wchodzi dziewięć gmin o charakterze głównie turystyczno-rolniczym. W gminach głównym problemem jest emisja zanieczyszczeń ze spalania węgla kamiennego w kotłowniach i paleniskach indywidualnych, słaby rozwój sieci ciepłej i gazowej:

2. Banie – na terenie gminy brak zaopatrzenia w gaz ziemny, głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja gazów pochodzących z indywidualnych gospodarstw.
3. Cedynia – głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza są kotłownie lokalne.
4. Chojna – na terenie gminy brak sieci zasilania gazem, głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza są zakłady produkcji wyrobów przemysłowych i wyrobów spożywczych, kotłownie (długość sieci c.o. - 2,8 km). Opracowano „Studium” programowe możliwości rozwoju sieci gazowej wysokiego ciśnienia dla miejscowości Lipiany, Nowogródek, Myślibórz, Trzcińsko-Zdrój, Chojna, Cedynia. Przewidywany termin realizacji gazociągu i stacji redukcyjnej ustalono na 2010 rok.
5. Gryfino - największym źródłem emisji zanieczyszczeń jest Elektrownia „Dolna Odra” w Nowym Czarnowie. Zakład posiada uregulowany stan formalno-prawny w zakresie ochrony powietrza. Znacząco zainwestował także w inwestycje odsiarczania spalin, zmniejszył emisję dzięki zastosowaniu opału o lepszej jakości i przestrzeganiu reżimu technologicznego. Inne źródła o mocy powyżej 1 MW to: w Gryfinie GRYFSKAND – 8,09 MW, w miejscowości Wełtyń PPB Cera – Bud – 2,28 MW, Gardno – Szkoła – 1,8 MW, Mielenko „Augustan” – 1,14 MW, Borzym – „Kormet” – 1,14 MW. Do sieci gazowniczej włączonych jest 5 miejscowości (Zakład Gazowniczy Szczecin). Na terenie miasta znajdują się 2 stacje redukcyjno – pomiarowe o przepustowości 1600 i 1200 m³/h, pozostałe miejscowości zasilane są ze stacji w Radziszewie i Daleszewie - 500 m³/h.
6. Mieszkowice - miasto zgazyfikowane jest w 100%; w przygotowaniu projekt gazyfikacji wsi: Zielin, Kamionka, Goszków, Wierzchlas. W sprawie gazyfikacji całej gminy jest zawarte porozumienie z firmą Media Odra Warta.
7. Moryń – źródłem zanieczyszczenia powietrza są kotłownie indywidualne. W sprawie gazyfikacji gminy zawarte jest porozumienie z firmą Media Odra Warta. W chwili obecnej długość sieci wynosi c.o. 330 mb, c.w.- 330 mb.
8. Stare Czarnowo - głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza jest zaopatrzenie w ciepło: Kołbacz S.M. „Płonia” – 800 mb, Zakład Doświadczalny Instytut Zootechniki Kołbacz w Glinnej – 300 mb, Ferma Trzody Chlewnej – 400 mb. W kwietniu 2001

przekazano do eksploatacji gazociąg dla miejscowości: Żelewo, Nieznań, Kołbacz, Stare Czarnowo.

9. Trzeńsko-Zdrój – głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza są kotłownie indywidualne. Prowadzone są prace dot. zmiany zagospodarowania przestrzennego, umożliwiające budowę sieci gazowej wysokiego ciśnienia wraz ze stacją redukcyjną w Trzeńsku-Zdroju, prace planistyczne dotyczą także rurociągu relacji Myślibórz – Chojna.
10. Widuchowa – niekorzystna dla gminy róża wiatrów stwarza zagrożenie dla środowiska naturalnego związane z transgranicznym oddziaływaniem zanieczyszczeń powietrza z istniejących zakładów przemysłowych w Schwedt. Źródłem zanieczyszczenia powietrza są również kotłownie administrowane przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Widuchowej, brak sieci ciepłowniczych. W ramach strategii rozwoju województwa zachodniopomorskiego planowana jest budowa sieci głównej z kierunku Pyrzyce lub Gorzowa oraz budowa sieci rozdzielczej do wszystkich miejscowości.

Celem corocznej oceny jakości powietrza jest uzyskanie informacji o stężeniach zanieczyszczeń na obszarze stref, w tym aglomeracji, w zakresie umożliwiającym:

1. Dokonanie klasyfikacji stref w oparciu o przyjęte kryteria – dopuszczalny poziom substancji w powietrzu oraz poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów. Klasyfikacja jest podstawą do podjęcia decyzji o potrzebie działań na rzecz poprawy jakości powietrza w strefie (opracowanie programów ochrony powietrza).
2. Uzyskanie informacji o przestrzennych rozkładach stężeń zanieczyszczeń na obszarze aglomeracji lub innej strefy, w zakresie umożliwiającym wskazanie obszarów przekroczeń wartości kryterialnych oraz określenie poziomów stężeń występujących na tych obszarach. Informacje te są konieczne do określenia obszarów wymagających podjęcia działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub – w przypadku uznania posiadanych informacji za niewystarczające – podjęcia dodatkowych badań we wskazanych rejonach.
3. Wskazanie prawdopodobnych przyczyn występowania ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń w określonych rejonach. Określenie przyczyn występowania ponadnormatywnych stężeń, w rozumieniu wskazania źródeł emisji odpowiedzialnych za zanieczyszczenie powietrza w danym rejonie, często wymaga przeprowadzenia złożonych analiz, z wykorzystaniem obliczeń za pomocą modeli matematycznych. Analizy takie stanowią element programu ochrony powietrza.
4. Wskazanie potrzeb w zakresie wzmocnienia istniejącego systemu monitoringu i oceny. W trakcie oceny rocznej prowadzone są analizy jakości powietrza, których wyniki mogą wskazać na potrzebę reorganizacji systemu monitoringu w województwie.

Ocena roczna i wynikające z niej działania odnoszone są również do obszarów nazywanych strefami. Zaliczenie strefy do określonej klasy zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i wiąże się z wymaganiami dotyczącymi działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub na rzecz utrzymania tej jakości. Wojewoda będzie co roku dokonywał oceny poziomu substancji w powietrzu i klasyfikacji strefy. Dla strefy, w której

poziom choćby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji lub przekracza poziom dopuszczalny w przypadku gdy margines tolerancji nie został określony, wymagane jest opracowanie programu ochrony powietrza.

Pierwszą ocenę roczną wykonano w oparciu o wyniki pomiarów prowadzonych na stacjach automatycznych WIOŚ i Elektrowni „Dolna Odra”, stacjach manualnych Inspekcji Sanitarnej oraz metodę pasywną (dla SO₂ i NO₂), obiektywne metody szacowania wykorzystujące informacje o emisji zanieczyszczeń. Wyniki pomiarów przeprowadzonych automatycznie, manualnie oraz metodą pasywną przedstawiają tabele zamieszczone w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Gryfińskiego. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie na potrzeby oceny przeprowadził inwentaryzację emisji zanieczyszczeń do powietrza – punktowej, powierzchniowej i liniowej. Ze wstępnej analizy można stwierdzić, że powiat gryfiński charakteryzuje najwyższa w województwie emisja punktowa oraz znaczna SO₂, NO₂ i pyłu. Wynikiem oceny rocznej jest zaliczenie powiatu gryfińskiego do klasy A dla kryterium określonego w celu ochrona zdrowia i również do klasy A według kryteriów dla ochrony roślin. Klasa A przypisywana jest strefie, na obszarze której poziomy stężenie substancji nie przekraczają wartości dopuszczalnej.

W tabelach poniżej zestawiono klasy wynikowe dla poszczególnych zanieczyszczeń oraz klasę ogólną strefy z uwzględnieniem kryteriów pod kątem ochrony zdrowia oraz ochrony roślin.

Klasyfikacja stref jakości powietrza w powiecie gryfińskim

Nazwa strefy/powiatu	Kod strefy/ Powiatu	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy							Klasa ogólna strefy
		SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃	
<i>Gryfiński</i>	4.32.43.06	A	A	A	A	A	A	A	A

Klasyfikacja stref jakości powietrza w powiecie gryfińskim

Nazwa strefy/powiatu	Kod strefy/ Powiatu	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy			Klasa ogólna strefy
		SO ₂	NO _x	O ₃	
<i>Gryfiński</i>	4.32.43.06	A	A	A	A

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim w roku 2000, Szczecin 2001

Zasada zrównoważonego rozwoju wymaga aby procesy przetwarzania i wykorzystania energii odbywały się przy jak największej sprawności – minimalizacji kosztów

energetycznych oraz minimalizacji uciążliwości dla środowiska. Przy zmniejszającej się emisji zanieczyszczeń energetycznych wzrasta znaczenie zanieczyszczeń pochodzących z sektora komunalnego, zakładów usługowych, indywidualnych gospodarstw oraz komunikacji samochodowej. Poprawę jakości powietrza atmosferycznego można uzyskać przez ograniczenie szkodliwych dla środowiska technologii, zmniejszenie oddziaływania obszarów niskiej emisji na środowisko naturalne, stworzenie warunków rozwoju dla gazyfikacji powiatu (budowy sieci gazowej wysokiego ciśnienia i stacji redukcyjnych, doprowadzenie sieci do miejscowości o zwartej zabudowie) i odnawialnych źródeł energii, likwidacji lub modernizacji kotłowni tradycyjnych (zmiana nośnika energii z węgla na gaz lub olej), poprawa nawierzchni dróg, budowa obwodnic miast.

6.5. Stan i tendencje przeobrażeń poziomu hałasu

Nadmierny hałas jest uciążliwością postrzeganą częściej niż degradacja innych elementów środowiska. Jego oddziaływanie nie powoduje nieodwracalnych zmian w środowisku, lecz jego ograniczanie napotyka wiele trudności i pociąga za sobą znaczące koszty (szczególnie hałasów komunikacyjnych). Badania prowadzone w kraju i za granicą potwierdzają szkodliwy wpływ hałasu.

Wskaźnikiem oceny hałasu jest zgodnie z ustawą równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB). Poziom ten stanowi uśrednioną wartość w odniesieniu do pory doby (dzień od 6.00 do 22.00 lub noc od 22.00 do 6.00). Wartości dopuszczalne poziomu równoważnego hałasu określa rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 maja 1998 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 66, poz. 436).

Rozporządzenie to określa rodzaje terenów, dla których ustala się dopuszczalne poziomy dźwięku w środowisku, w zależności od przeznaczenia terenu. Różnicuje również wartości dopuszczalne poziomu dźwięku w odniesieniu do hałasów przemysłowych, komunikacyjnych (drogowe, kolejowe i tramwajowe), lotniczych oraz od linii elektroenergetycznych.

Od stycznia 2002 r. obowiązuje rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie wartości progowych poziomów hałasu. Wskaźnikiem oceny hałasu jest tzw. poziom progowy. Przekroczenie tego wskaźnika powoduje zaliczenie obszaru, na którym to przekroczenie występuje do kategorii terenu zagrożonego hałasem.

Hałas przemysłowy

Następujący rozwój gospodarczy powoduje powstawanie nowych zakładów przemysłowych oraz rozbudowę lub modernizację już funkcjonujących. Działające zakłady, szczególnie usytuowane w bezpośrednim sąsiedztwie terenów wymagających ochrony przed hałasem są często źródłem uciążliwości akustycznej dla otoczenia.

Oddziaływanie akustyczne zakładów przemysłowych ma charakter punktowy. O wpływie zakładu na klimat akustyczny środowiska decyduje jego lokalizacja. W przypadku zakładów zlokalizowanych w otoczeniu terenów, dla których rozporządzenie nie przewiduje dopuszczalnych poziomów dźwięku (tereny przemysłowe, aktywizacja gospodarcza, tereny rolne, lasy itp.) problem hałasu nie występuje. Pojawia się on wówczas, gdy zakład sąsiaduje z obszarami zapisanymi w planach zagospodarowania przestrzennego poszczególnych gmin, jako tereny wymagające ochrony przed hałasem (zabudowa mieszkaniowa, tereny oświaty, służby zdrowia, tereny rekreacyjne). Wówczas występują sytuacje, w których zakłady przekraczają obowiązujące wartości dopuszczalne poziomu równoważnego hałasu.

Ochrona przed hałasem polega na zapobieganiu przekraczania dopuszczalnych wartości poziomu równoważnego hałasu.

Organem właściwym do wydania pozwolenia na emisję hałasu jest starosta. Jedynie w przypadku zakładów, dla których obowiązek wykonania raportu jest wymagany pozwolenie wydaje wojewoda. Podstawą wszczęcia postępowania w sprawie wydania pozwolenia na emisję hałasu jest stwierdzenie, że dany zakład poza swoim terenem przekracza dopuszczalne poziomy hałas.

W ramach 9 gmin funkcjonujących na terenie powiatu gryfińskiego działają podmioty gospodarcze o różnych profilach. Ilość podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w poszczególnych gminach do roku 2000 oraz strukturę prowadzonej działalności przedstawiono w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Gryfińskiego.

Z przedstawionej struktury wynika, że w gminach Chojna i Gryfino zarejestrowanych jest najwięcej podmiotów gospodarczych, w tym takich, które mogą stanowić potencjalne zagrożenia dla środowiska w zakresie emisji hałasu. Szczególnie może to mieć odniesienie do zakładów produkcji przemysłowej i spożywczej. Pod hasłem zakładów produkcyjno – usługowych mogą również znajdować się takie, których działalność może powodować degradację klimatu akustycznego na terenach wymagających spełniania norm akustycznych.

Część podmiotów gospodarczych posiada decyzję oraz pozwolenia na emisję hałasu do środowiska wydaną na podstawie kontroli przeprowadzonej przez WIOŚ, w wyniku których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu. Dla podmiotów gospodarczych posiadających ważne decyzje lub pozwolenia na emisję hałasu mogą być stosowane sankcje administracyjne w przypadku nie wywiązywania się z obowiązku ograniczenia ponadnormatywnej emisji hałasu do środowiska.

Program ochrony środowiska w zakresie hałasu przemysłowego powinien przewidywać następujące działania:

1. Inwentaryzację istniejących podmiotów gospodarczych stanowiących źródła emisji hałasu do środowiska, szczególnie usytuowanych w bezpośrednim sąsiedztwie terenów wymagających ochrony przed hałasem.
2. Ustalenie wielkości emisji hałasu do środowiska na podstawie pomiarów akustycznych.
3. W odniesieniu do inwestycji, dla których istnieje obowiązek sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, usytuowanych w pobliżu terenów

wymagających ochrony przed hałasem, zobowiązanie – zgodnie z art. 56 ustawy POŚ – do wykonania analizy porealizacyjnej w oparciu o pomiary poziomu hałasu faktycznie emitowanego do środowiska.

Hałas komunikacyjny

Ze względu na duży zasięg oddziaływania akustycznego i liczbę osób narażonych stanowi on dla mieszkańców terenów zurbanizowanych największe zagrożenie. Hałas komunikacyjny możemy podzielić na drogowy, kolejowy oraz lotniczy. Największa uciążliwość akustyczna związana jest z hałasem drogowym, ponieważ sieć dróg jest zdecydowanie większa od sieci kolejowej. Zasięg oddziaływania akustycznego uzależniony jest od jej kategorii, ponieważ skutkuje to natężeniem oraz strukturą ruchu. Im większa jest liczba pojazdów oraz procentowy udział pojazdów ciężarowych, tym zasięg oddziaływania drogi jest większy.

Na terenie powiatu występują dwie drogi krajowe mające wpływ na hałas komunikacyjny. Droga nr 31 przebiegająca przez gminy Mieszkowice, Moryń, Chojna, Widuchowa i Gryfino oraz droga nr 26 przebiegająca przez gminę Trzcińsko-Zdrój oraz Chojna. Szacunkowe dane dotyczące natężenia ruchu i jego struktury przedstawione przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Szczecinie w odniesieniu do dróg krajowych wskazują, że ich natężenie kształtuje się w przedziale od 1000 do 12000 pojazdów na dobę. W ich otoczeniu znajdują się tereny wymagające ochrony przed hałasem, na których występują przekroczenia wartości dopuszczalnych. Dotyczy to szczególnie przebiegu drogi przez miejscowości, gdzie w bezpośrednim sąsiedztwie znajduje się zabudowa mieszkaniowa.

Kolejna kategoria dotyczy dróg wojewódzkich. Według danych Zarządu Dróg Wojewódzkich natężenie ruchu dobowego kształtuje się na poziomie od 1000 do 5000 pojazdów na dobę. Przy takim natężeniu ruchu zasięg oddziaływania akustycznego jest nieduży. Brak jest danych dotyczących natężenia ruchu na drogach powiatowych oraz gminnych. Należy jednak spodziewać się, że będzie on jeszcze mniejszy niż na drogach krajowych i wojewódzkich.

Z tego względu na drogach tej kategorii uciążliwość akustyczna może występować lokalnie. Przez teren powiatu gryfińskiego przebiega linia kolejowa dwutorowa zelektryfikowana relacji Wrocław – Szczecin. Jest to linia typu magistrala, na której ruch pociągów na odcinku od Mieszkowic do Gryfina wynosi średnio 22 pociągi towarowe oraz 25 pociągi pasażerskie na dobę. Linia ta przebiega przez tereny gmin Mieszkowice, Moryń, Chojna, Widuchowa oraz Gryfino. Pozostałe linie na terenie powiatu Stargard Szczeciński – Siekierki oraz Pyrzyce – Gryfino zostały zlikwidowane.

Program ochrony środowiska w zakresie hałasu komunikacyjnego powinien przewidywać następujące działania:

1. Rozważenie możliwości budowy ekranów akustycznych na obszarach występowania przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu.
2. Rozpatrzenie możliwości budowy obwodnic miast, w których przekroczenia poziomu hałasu występują na dużym obszarze (np. Gryfino, Chojna).

- Ograniczanie terenów wymagających ochrony przed hałasem w zasięgu oddziaływania dróg oraz linii kolejowej.
- Wykorzystanie wniosków wynikających z map akustycznych, które zostaną opracowane dla kategorii dróg krajowych oraz linii kolejowej.

6.6. Infrastruktura techniczna w zakresie gospodarki wodno – ściekowej

Gospodarka wodno-ściekowa w powiecie gryfińskim jest obecnie uregulowana na etapie zaopatrzenia ludności w wodę. Blisko 100% obszaru gmin jest zwodociągowanych. Brak natomiast dostatecznej infrastruktury służącej odprowadzeniu zanieczyszczeń. W chwili obecnej wartość skanalizowania obszaru powiatu, wyliczona na podstawie stosunku długości sieci wodociągowej do długości sieci kanalizacyjnej, wynosi ok. 30%. Zaniechanie, jakim jest prowadzenie gospodarki wodno-ściekowej z naciskiem na jeden jej element wpływa niekorzystnie na środowisko i zwiększa ryzyko zanieczyszczenia środowiska ściekami bytowymi. Długości sieci kanalizacyjnych w gminach powiatu oraz procent skanalizowania przedstawia poniższa tabela .

Długość sieci kanalizacyjnej w gminach powiatu gryfińskiego

Gmina	Długość sieci kanalizacyjnej [km]			Dł. sieci kanalizacyjnej wybudowanej w latach 1993-2002 [km]	Procent mieszkańców objętych kanalizacją [%]
	ogółem	sanitarna	ogólnospławna		
1	2	3	4	5	6
Banie	31,68	31,68	-	6,5	30,0
Cedynia	11,50	11,50	-	11,5	38,4
Chojna	32,00	16,00	16,0	16,0	75,0
Gryfino	58,70	58,70	-	20,9	71,7
Mieszkowice	48,20	46,60	1,6	46,6	68,6
Moryń	13,30	13,30	-	0,7	78,0
Stare Czarnowo	15,70	11,70	4,0	3,9	70,0
Trzcińsko – Zdrój	17,20	11,90	5,3	9,0	64,5
Widuchowa	11,28	11,28	-	6,0	27,2

Źródło: Dane otrzymane w Starostwie Powiatowym, WIOŚ Szczecin, Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego rok 2001, Tom II, US Szczecin 2001 r., Informacje uzyskane w Urzędach Gmin

Długości sieci wodociągowej oraz procent mieszkańców objętych siecią wodociągową w gminach powiatu gryfińskiego przedstawia poniższa tabela .

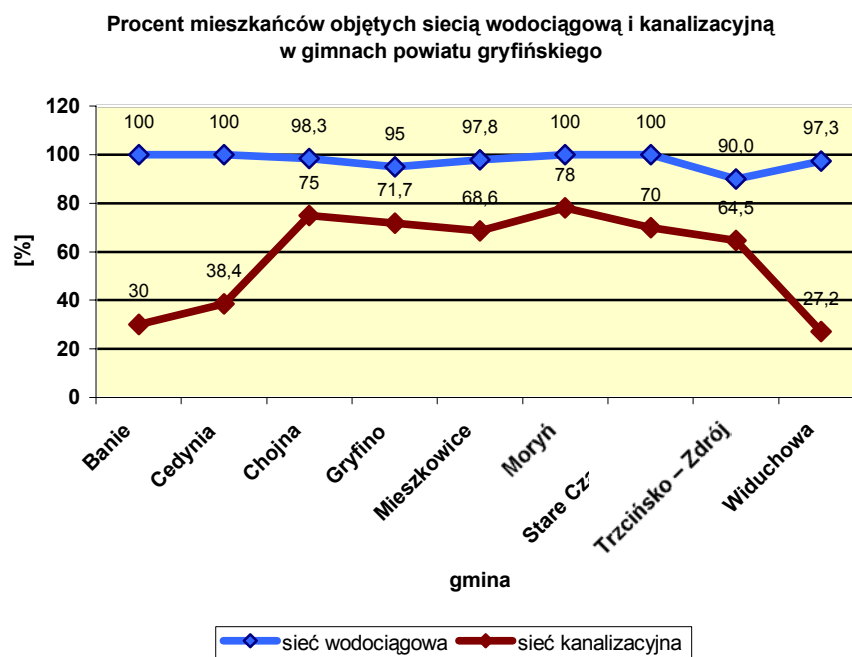
Długość sieci wodociągowej w gminach powiatu gryfińskiego

Gmina	Długość sieci wodociągowej [km]	W tym miasto	Procent mieszkańców objętych siecią wodociągową [%]
Banie	41,6	- ¹⁾	100,0
Cedynia	50,1	7,1	100,0
Chojna	83,9	27,8	98,3
Gryfino	133,8	47,4	95,0
Mieszkowice	70,9	9,3	97,8
Moryń	32,0	32,0	100,0
Stare Czarnowo	23,8	- ¹⁾	100,0
Trzcińsko – Zdrój	26,1	9,8	90,0
Widuchowa	43,1	- ¹⁾	97,3

¹⁾ - gmina wiejska

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego rok 2001, Tom II, US Szczecin 2001r., Strategia Rozwoju Społeczno Gospodarczego, Dane uzyskane w Urzędach Gmin.

Wykres zamieszczony poniżej zawiera porównanie pomiędzy ilością mieszkańców objętych siecią wodociągową, a ilością mieszkańców podłączoną do sieci kanalizacyjnej.

Wykres - Porównanie ilości mieszkańców objętych siecią wodociągową do ilości mieszkańców objętych siecią kanalizacyjną.

Dane dotyczące ilości mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków oraz ilości wytwarzanych na terenie powiatu ścieków przedstawiono w tabelach poniżej.

Mieszkańcy obsługiwani przez oczyszczalnie ścieków

Powiat	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków [w % ludności ogółem]	
	Razem	w tym przez oczyszczalnie biologiczne, chemiczne i z podwyższonym usuwaniem biogenów
Gryfiński	Rok 1999	
	54,6	50,0
	Rok 2000	
	56,2	51,0
	Rok 2001	
	55,7	50,7
	Rok 2002	
	55,7	50,7

Źródło: GUS Warszawa Ochrona Środowiska 1999, 2000, 2001, 2002 r.

**Ilość wytwarzanych na terenie powiatu ścieków
w latach 1999, 2000, 2001 i 2002**

Powiat	Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia		
	Ogółem [hm ³]	w tym oczyszczone [w % ogółem]	
		razem	w tym biologicznie, chemicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów
Gryfiński	Rok 1999		
	5,9	89,7	46,4
	Rok 2000		
	5,7	92,8	48,7
	Rok 2001		
	5,3	97,9	50,4
	Rok 2002		
	5,3	97,9	50,4

Źródło: GUS Warszawa Ochrona Środowiska 1999, 2000, 2001, 2002 r.

Ilość ścieków wytwarzanych na terenie powiatu spada przy jednoczesnym wzroście ilości ścieków oczyszczonych, co jest zadowalającym wynikiem i można przypuszczać, że jeżeli ta tendencja zostanie zachowana to przy uzupełnieniu infrastruktury służącej odprowadzeniu ścieków, gospodarka wodno-ściekowa będzie uregulowana.

Dane dotyczące ilości zużycia wody podziemnej i powierzchniowej w latach 1999, 2000, 2001, 2002 w powiecie gryfińskim przedstawiono w poniżej tabeli.

Zestawienie poboru wody na terenie powiatu

Powiat	Pobór wody		
	Ogółem [hm ³]	w tym na potrzeby [w % ogółem]	
		przemysłu	sieci wodociągowej ¹
Gryfiński	Rok 1999		
	1283,3	99,6	0,4
	Rok 2000		
	1260,5	99,6	0,4
	Rok 2001		
	1189,5	99,4	0,6
	Rok 2002		
	1189,5	99,4	0,6

¹ – pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci

Źródło: GUS Warszawa Ochrona Środowiska 1999, 2000, 2001, 2002 r.

7. Własność nieruchomości powiatu

Gmina	Obręb	Nazwa ulicy lub numer drogi	Numer działki	Pow. nieruchomości w m ²	Rodzaj budowli	Zabudowana/ nie zabudowana
Moryń	3	Chopina	84	2596	drogowa	Nie zabudowana
Moryń	3	Kościuszki	158	2214	drogowa	Nie zabudowana
Moryń	3	Lipowa	225/1	11566	drogowa	Nie zabudowana
Moryń	3	Rynkowa	134	5099	drogowa	Nie zabudowana
Moryń	3	Sadowa	350	2444	drogowa	Nie zabudowana
Moryń	3	Szeroka	113	1791	drogowa	Nie zabudowana
Moryń	3	Szkolna	390	3415	drogowa	Nie zabudowana
Moryń	3	Pl. Wolności	90	2396	drogowa	Nie zabudowana
Moryń	3	Żeromskiego	89	2458	drogowa	Nie zabudowana
Moryń	Przyjezierze II	Wiśniowa	748	3600	drogowa	Nie zabudowana
Moryń	3	Odrzańska	389/2	8433	drogowa	Nie zabudowana
Moryń	1	Dworcowa	1	13638	drogowa	Nie zabudowana
Gryfino	1	Fabryczna	80	10452	drogowa	Nie zabudowana
Gryfino	1	Łączna	150	11329	drogowa	Nie zabudowana
Gryfino	1	Flisacza	216	8841	drogowa	Nie zabudowana
Gryfino	2	Orłąt Lwowskich	456	6466	drogowa	Nie zabudowana
Gryfino	3	Pomorska	159	7228	drogowa	Nie zabudowana
Gryfino	3	Kościelna	225/1	6026	drogowa	Nie zabudowana
			210			
			200			
Gryfino	3	Kościuszki	204	4225	drogowa	Nie zabudowana
Gryfino	3	1-go Maja	192	9970	drogowa	Nie zabudowana
			172/1			
Gryfino	3	Pionierów	127	1046	drogowa	Nie zabudowana

Gryfino	3	Niepodległości	168	8111	drogowa	Nie zabudowana
			252/1			
Gryfino	3	Rapackiego	271	2684	drogowa	Nie zabudowana
Gryfino	3	Słowiańska	174	2580	drogowa	Nie zabudowana
Gryfino	3	Sprzymierzonych	273/1	4963	drogowa	Nie zabudowana
			273/3			
Gryfino	3	Targowa	45/1	3975	drogowa	Nie zabudowana
Gryfino	4	Asnyka	50	5795	drogowa	Nie zabudowana
Gryfino	4	Kraśnińskiego	21/20	19484	drogowa	Nie zabudowana
			145			
Gryfino	4	9-go Maja	2	5613	drogowa	Nie zabudowana
Gryfino	4	Mickiewicza	271	2563	drogowa	Nie zabudowana
Gryfino	4	Prusa	261	1452	drogowa	Nie zabudowana
Gryfino	4	Reymonta	622	5057	drogowa	Nie zabudowana
Gryfino	4	Sienkiewicza	90	3067	drogowa	Nie zabudowana
Gryfino	4	Słowackiego	402	1697	drogowa	Nie zabudowana
Gryfino	5	Witosa	192	1211	drogowa	Nie zabudowana
Gryfino	5	Mieszka I-go	176	5523	drogowa	Nie zabudowana
Chojna	1	Kopernika	94	9948	drogowa most	Nie zabudowana
			42	68		
			43	3144		
Chojna	2	Mickiewicza	122/1	3306	drogowa	Nie zabudowana
			154	2299		
Chojna	2	Rogozińskiego	49	13106	drogowa	Nie zabudowana
			76	853		
Chojna	2	Szkolna	153	2702	drogowa	Nie zabudowana
Chojna	3	Dworcowa	87	11556	drogowa	Nie zabudowana
Chojna	3	Klasztorna	96	2566	drogowa	Nie zabudowana
Chojna	3	Łużycka	400	2562	drogowa	Nie zabudowana
Chojna	3	Malarska	97/2	3116	drogowa	Nie zabudowana
Chojna	3	Mieszka I-go	399	4573	drogowa	Nie zabudowana

Chojna	3	Skłodowskiej	51	4013	drogowa	Nie zabudowana
Chojna	3	Wilsona	271	4601	drogowa	Nie zabudowana
Chojna	4	Żółkiewskiego	273	1941	drogowa	Nie zabudowana
			1/2	5541		
Chojna	4	Barnkowo	84	7328	drogowa	Nie zabudowana
			209	8025		
			217	4099		
Chojna	4	Słowiańska	152/1	20794	drogowa	Nie zabudowana
Chojna	5	Jodłowa	4/1	174	drogowa	Nie zabudowana
			4/5	2857	drogowa	Nie zabudowana
Chojna	5	Klonowa	9	3467	drogowa	Nie zabudowana
Chojna	5	Tartaczna	14	2743	drogowa	Nie zabudowana
Chojna	6	Słoneczna	333	4172	Drogowa	Nie zabudowana
Chojna	6	Łukowa	138	3965	drogowa	Nie zabudowana
Chojna	6	Łyżwiarska	16/3	5177	drogowa	Nie zabudowana
Chojna	6	Owocowa	369	9797	drogowa	Nie zabudowana
Chojna	6	Willowa	140	2362	drogowa	Nie zabudowana
Chojna	7	Ogrodowa	208	5308	drogowa	Nie zabudowana
Chojna	7	Rousveltta	203	2232	drogowa	Nie zabudowana
Chojna	7	Jagiellońska	210	13693	drogowa	Nie zabudowana
Moryń	Stare Objezierze	1400 Z	98/4	17611	drogowa most	Nie zabudowana
			175			
`	Przyjezierze II	1410 Z	668	31100	drogowa	Nie zabudowana
			908			
Cedynia	Stara Rudnica	1395 Z	730	21400	drogowa przepust most	Nie zabudowana
			341			
			497			
Gryfino	Steklno	1360 Z	140/2	18000	drogowa przepust	Nie zabudowana
Gryfino	Włodkowice		39	12000		
Gryfino	Zaborze		3	1300		
			350	400		

			5	8900		
Banie	Babinek		17	4600		
			88	8900		
Widuchowa	Widuchowa 1	1381 Z	223	5049	drogowa przepust wiadukt	Nie zabudowana
Widuchowa	Widuchowa 3		20	51512		
			54	5427		
Widuchowa	Bolkowice		4	17300		
Widuchowa	Lubicz		236	10500		
			256	42700		
			456	4500		
Banie	Babinek		98	63600		
Banie	Lubanowo		316	43100		
			249	3600		
		136/3	100			
Chojna	Wilkoszyce	1391 Z	57	21600	drogowa przepust	Nie zabudowana
Chojna	Stoki		153	16000		
			207	12400		
			206	600		
			226	4200		
			253	3800		
			33	3200		
			41	23700		
			20/1	8700		
Chojna	Krzymów		240	16000		
Chojna	Zatoń Dolna	1389 Z	107	18300	drogowa przepust	Nie zabudowana
			144	3500		
Mieszkowice	4	Sienkiewicza	273	5690	drogowa	Nie zabudowana
Mieszkowice	4	Rycerska	153	1356	drogowa	Nie zabudowana
Mieszkowice	4	1-go Maja	241	972	drogowa	Nie zabudowana
Mieszkowice	4	Kamienna	266	349	drogowa	Nie zabudowana
Mieszkowice	4	Chopina	220	1474	drogowa	Nie zabudowana

Mieszkowice	4	Dąbrowszczaków	227	2445	drogowa	Nie zabudowana
Mieszkowice	4	Kościelna	292	857	drogowa	Nie zabudowana
Mieszkowice	4	Dworcowa	406	4849	drogowa	Nie zabudowana
Mieszkowice	4	Dworcowa	4	11736		
Mieszkowice	4	Mickiewicza	253	339	drogowa	Nie zabudowana
Mieszkowice	4	Mickiewicza	142	708		
Mieszkowice	4	Pl. Wolności	226	6020	drogowa	Nie zabudowana
Mieszkowice	2	Młynarska	10	7585	drogowa	Nie zabudowana
Cedynia	3	Ściegiennego	337	986	drogowa	Nie zabudowana
Cedynia	3	Bol. Chrobrego	335	3985	drogowa	Nie zabudowana
Cedynia	3	Chopina	352	1560	drogowa	Nie zabudowana
Cedynia	3	Kościuszki	367	11495	drogowa	Nie zabudowana
Cedynia	3	Pl. Wolności	332	2438	drogowa	Nie zabudowana
Cedynia	3	Świerczewskiego	324	821	drogowa	Nie zabudowana
Cedynia	2	Świerczewskiego	101/1	1237		
Cedynia	2	Pocztowa	17	980	drogowa	Nie zabudowana
Cedynia	2	Konopnickiej	87	11551	drogowa	Nie zabudowana
Cedynia	2	Konopnickiej	112	378		
Trzcieńsko	3	Polna	821	5747	drogowa	Nie zabudowana
Trzcieńsko	2	Kościuszki	41	4509	drogowa	Nie zabudowana
Trzcieńsko	2	2-go Lutego	87	3549	drogowa	Nie zabudowana
Trzcieńsko	2	Rynek	210	5193	drogowa	Nie zabudowana
Trzcieńsko	2	Chojnicka	153	1547	drogowa	Nie zabudowana
Trzcieńsko	2	Sienkiewicza	100	3528	drogowa	Nie zabudowana
Trzcieńsko	4	Sienkiewicza	51	2198		
Trzcieńsko Zdrój	4	Sojuszników	97	2701	drogowa	Nie zabudowana
Trzcieńsko Zdrój	4	9-go Maja	52	3073	drogowa	Nie zabudowana
Moryń	Witnica	1412 Z	108	27000	drogowa	Nie zabudowana
Mieszkowice	Gozdowice	1420 Z	149	2700	drogowa	Nie zabudowana

Trzcińsko Zdrój	Klasztorne	1406 Z	148	25200	drogowa	Nie zabudowana
Stare Czarnowo	Żelewo	1355 Z	156	38300	drogowa most	Nie zabudowana
Stare Czarnowo	Nieznań		2	1800		
Stare Czarnowo	Nieznań		17	1600		
Stare Czarnowo	Nieznań		3	3000		
Stare Czarnowo	Nieznań		18	11200		
Stare Czarnowo	Nieznań		16	20200		
Gryfino	Chwarstnica	1365 Z	297	5600	drogowa	Nie zabudowana
Banie	Piaseczno	1380 Z	9	17900	drogowa	Nie zabudowana
Chojna	Krajnik Dolny	1434 Z	153	12700	drogowa	Nie zabudowana
Banie	Babinek	1422 Z	96	71900	Drogowa	Nie zabudowana
			102			
Widuchowa	Żarczyn		428/2			
			439/4			
			452/2			
			171			
Stare Czarnowo	Stare Czarnowo	Część byłej dr A3	406/2	49500	Drogowa	Nie zabudowana
Stare Czarnowo	Śmierdnica Las		517/1			
			244/2			
Trzcińsko Zdrój	4	1404 Z	167	154 636	Drogowa	Nie zabudowana
Trzcińsko Zdrój	Czarńolęka		417			
Trzcińsko Zdrój	Smuga		36			
Trzcińsko Zdrój	Gogolice		125			
			52			
			53/2			
			148			
			113			
			Trzcińsko Zdrój			

Trzcieńsko Zdrój	Gogolice		139			
Trzcieńsko Zdrój	Chel'm Górny		17			
Chojna	Narost		260			
Chojna	Białęgi		10			
Stare Czarnowo	Radziszewo Las		392/3			
			391			
Stare Czarnowo	Kołowo	1352 Z	46	147 800	Drogowa	Nie zabudowana
			26/2			
			31/2			
Stare Czarnowo	Śmierdnica Las		251			
			248/1			
Moryń	Przyjezierze II		120			
Moryń	St. Objezierze		187			
			242			
Moryń	Nowe Objezierze	1399 Z	237/4	124 882	Drogowa	Nie zabudowana
			238/2			
			240			
Moryń	Kłępicz		88			
			6/1			
Cedynia	Orzechów		316			
Moryń	Gądn'o		89/3			
Moryń	Witnica		121			
Moryń	Bielin	1411 Z	260	40100	Drogowa	Nie zabudowana
			75			
			76			
Stare Czarnowo	Kołbacz	1354 Z	30	41000	Drogowa	Nie zabudowana
			35/1			
			37			
			41			
Stare Czarnowo	Dębina		100			
			101			

			102				
Stare Czarnowo	Radziszewo Las	1350 Z	390	163400	Drogowa	Nie zabudowana	
			394				
Stare Czarnowo	Binowo		58				
			150/2				
			259				
Stare Czarnowo	Żeliszawiec		320				
Trzcińsko Zdrój	Góralice	1407 Z	130	136956	Drogowa	Nie zabudowana	
			1023/3				
			657				
			1088				
			743				
Trzcińsko Zdrój	Stołeczna		136				
			169/2				
Trzcińsko Zdrój	Dobropole		280				
			160				
Trzcińsko Zdrój	Tchórzno		93				
			42				
Trzcińsko Zdrój	Smuga	1405 Z	103	31900	Drogowa	Nie zabudowana	
Trzcińsko Zdrój	Rosnówek		12				
Trzcińsko Zdrój	Górczyn		15/2				
			20				
Stare Czarnowo	Kołowo	1353 Z	49	94900	drogowa	Nie zabudowana	
Stare Czarnowo	Śmierdnica Las		250				
			252				
			211				
Stare Czarnowo	Dobropole		216/2				
			581				
Stare Czarnowo	Stare Czarnowo		14				
			201				

Trzcińsko Zdrój	Stołeczna	1408 Z	165	93600	drogowa przepust	Nie zabudowana
			173			
Trzcińsko Zdrój	Dobropole		200			
			116/2			
			241			
<i>Chojna</i>	<i>Mętno</i>	1397 Z	497	80600	drogowa	Nie zabudowana
			72			
<i>Moryń</i>	<i>Dolsko</i>		73			
			71			
<i>Moryń</i>	<i>Przyjezierze</i>		125			
			126			
<i>Moryń</i>	<i>Bielin</i>	<i>1424 Z</i>	200	73817	<i>drogowa</i>	<i>Nie zabudowana</i>
			201/1			
			199/1			
			201/2			
			240/3			
			262			
			242/2			
			57/1			
			58/1			
			81/1			
			81/2			
			109/1			
			109/2			
			110/2			
			138/3			
			137/2			
			137/3			

			138/2			
Mieszkowice	Siegniew		199			
Mieszkowice	Kępa		187			
			1102			
Mieszkowice	1		1110			
			971/1			
			20/3			
Cedynia	Osinów Dolny	1394 Z	10/3	15200	drogowa	Nie zabudowana
			307			
Stare Czarnowo	Kartno	1370 Z	148	25 300	drogowa	Nie zabudowana
Gryfino	Drzenin		18			
Gryfino	Daleszewo		308			
Gryfino	Chlebowo		125			
		1357 Z	28/2	73 077	drogowa przepust	Nie zabudowana
Gryfino	Stare Brynki		22			
			5/2			
			435			
			556			
			557			
Banie	Swobnica	1375 Z	219/4	76 900	drogowa przepust most	Nie zabudowana
			218/3			
			217/3			
			215/3			
			214/3			
			17			
Banie	Dłusko Gryfińskie		243			
			143/2			
Widuchowa	Żarczyn	1384 Z	37	438 574	drogowa przepust	Nie zabudowana
			313			

Widuchowa	Żelechowo		778			
			624			
			664			
			840			
Chojna	Grzybno Strzeszów		14/1			
			23			
			32/1			
			12			
			166			
Trzcińsko Zdrój			325			
			331/1			
			341			
Trzcińsko Zdrój	Obr. 1	Ul. Cmentarna	56			
Trzcńsko Zdrój	Obr.2	Pl. Wolności	26			
Trzcińsko Zdrój	Klasztorne	1384 Z	189			
Trzcińsko Zdrój	Stołeczna		201/1			
			140			
			144			
			151			
			191			
Trzcińsko Zdrój	Piaseczno		166			
			284			
Trzcińsko Zdrój	Babin		14/1			
			140			
			29			
			30			
Banie	Piaseczno		1377 Z			
Banie	Dłusko Gryfińskie	67/3				
		65/3				
Gryfino	Chlebowo	1359 Z	107	44 529	drogowa	Nie zabudowana

Stare Czarnowo	Radziszewo Las		404			
Stare Czarnowo	Binowo		131			
Mieszkowice	Kamionka	1414 Z	46/1	82 690	drogowa	Nie zabudowana
Mieszkowice	Kępa		46/2			
Mieszkowice	Obr.3		280			
		<u>Ul. Mieszka -go</u>	21			
Widuchowa	Czarnówko	<u>1427 Z</u>	16/5	33 500	drogowa	Nie zabudowana
			15/2			
			21/2			
			21/1			
Widuchowa	Lubicz		258			
Banie	Banie 1	<u>Ul. Kunowska</u>	178	86 550	drogowa	Nie zabudowana
Banie	Kunowo	<u>1373 Z</u>	904			
			810			
			218/1			
			218/2			
			215/1			
			217/3			
			221/43			
			216/45			
			221/45			
			216/4			
			221/46			
			216/46			
			12/2			
Chojna	Jelenin	1398 Z	539	142 054	drogowa	Nie zabudowana
			64/9			
			64/4			

			64/5					
			64/8					
			64/6					
			65/3					
			65/6					
			535					
			65/5					
			65/7					
			66/7					
			66/6					
			66/4					
			524/1					
			67/1					
			67/2					
Chojna	Godków		288			Nie zabudowana		
			287					
			143					
			85/2					
			117					
			82/2					
			235/1					
			246					
			Moryń				Mirowo	350
			Moryń				Przyjezierze	363/6
131								
37								
			78/1					
			Chojna				Białęgi	1413 Z
		29/2						
49								
Mieszkowice	Goszków	329						

			296					
			182					
Chojna	Czartoryja	1423 Z	112	101 655	drogowa	Nie zabudowana		
Chojna	Jelenin		532					
			533					
			476					
			352					
			508					
Chojna	Narost		214/2					
Gryfino	Chwarstnica	1364 Z	459	96 068	drogowa	Nie zabudowana		
			256/2					
			312					
Gryfino	Drzenin		11					
Gryfino	Sobieradz		358/2					
			358/1					
			320					
Gryfino	Daleszewo	1361 Z	259	47 384	drogowa przepust most	Nie zabudowana		
			344					
			343					
			342/1					
			342/2					
			347					
Gryfino	Czepino		64					
			316					
			218					
Gryfino	Żabnica		92					
			117					

Gryfino	Wirów	1362 Z (część)	46/1	57 540	drogowa przepust most	Nie zabudowana
			106			
			160			
			174/2			
			176			
			177			
			168			
Gryfino	Bartkowo		240			Nie zabudowana
			274/1			
			266			
Gryfino	Gardno	1351 Z	62/3	100 859	drogowa przepust	Nie zabudowana
		40				
		73				
Gryfino	Drzenin		4			
Trzcińsko Zdrój	Chełm Górny	1409 Z	314	198 095	drogowa przepust	Nie zabudowana
			313			
			309			
			321			
			32			
			312			
			311			
Trzcińsko Zdrój	Chełm Dolny		36/2			
			31/1			
Chojna	Białęgi		25/1			
			13			
Moryń	Witnica		104			
			69/2			
			99			
			114			

Gryfino	Obr. 3	1471 Z	253/2	265	drogowa	Nie zabudowana
Chojna	Lisie Pole	1387 Z	702	129 169	drogowa przepust	Nie zabudowana
Chojna	Nawodna		243			
			241/1			
			241/2			
			398			
			460			
			652			
Chojna	Bara		33			
Chojna	Obr. 1		58			
Gryfino	4		25/5	689	parking	Nie zabudowana
Chojna	5	Ul. Jodłowa	3/18	2927	drogowa	Nie zabudowana
			6/16	90		
			5/1	194		
Gryfino	3		267/3	714	parking	Nie zabudowana
Trzcińsko Zdrój	Czarnołęka	Część 1384 Z	636	32 900	Drogowa	Nie zabudowana
			597			
Mieszkowice	Gozdowice	1428 Z	177	18 700	Drogowa	Nie zabudowana
	Stare Łysogórki		734			
			733			
			732			
			731			
Moryń	Przyjezierze II		918			
			916			
	Bielin		264			
	Przyjezierze II		915			
	Bielin		263			
	Przyjezierze II		495			
Chojna	Lisie Pole	1385 Z	170/2	27 559	Drogowa	Nie zabudowana
			169/2			
			168/2			
			135/3			
Widuchowa	Polesiny		201			
Banie	Baniewice	1374 Z	476	359 857	Drogowa	

			128/1			Nie zabudowana
	Swobnica		186/2			
			199/3			
			598			
			434/2			
			434/1			
			841/1			
			840			
			59			
	Grzybno		296/2			
			301/4			
			152			
			50/1			
			151			
			121			
	Strzelczyn		162			
			340			
	Rurka		331			
			209			
			152			
			78			
			856			
Barnkowo	130					
Obr. 4 m. Chojna						
Cedynia	Lubiechów Górny	1432 Z	36	67 600	Drogowa	Nie zabudowana
			93			
			163			
			169/1			
	Orzechów		348			
	336					
Chojna	Barnkowo	1401 Z	592	148 273	Drogowa	Nie zabudowana
	Czartoryja		212			
			51/5			
			51/7			
			213			
			187			

	Jelenin		529			
	Brwice		97			
			119			
			288			

8. Gospodarka w powiecie

8.1. Najwięksi pracodawcy w powiecie

Gmina Gryfino:

- Zespół Elektrowni "Dolna Odra" S.A. w Nowym Czarnowie
- "Gryfskand" Sp. z o.o. w Gryfinie
- "He-Gru" Sp. z o.o. w Gryfinie
- Fliegel Textilservice w Nowym Czarnowie
- „Odra Land” Sp. z o.o. w Radziszewie
- „Jürging” Sp. z o.o. w Pniewie
- „Gryf – Sped” Sp.j. w Gryfinie
- „Azumet” Sp. z o.o. Daleszewo

Gmina Chojna:

- „Pomot” Przedsiębiorstwo Usługowo – Produkcyjne Sp. z o.o. w Chojnie
- „Progres” Wielobranżowe PHU Sp. z o.o. w Chojnie
- Wytwórnia Wyrobów Betonowych „Chojna - Beton” Sp. z o.o. w Chojnie
-

Gmina Moryń:

- Centrum Wypoczynkowe - Konferencyjne „Savana” w Moryniu
- „Nor-Drey” Produkcja Wyrobów Drewnianych Sp. z o.o. w Moryniu
- „Pol- Rek” Sp. z o.o. w Skotnicy

Gmina Trzcіńsko-Zdrój:

- „Piro” Zakład Produkcyjno – Handlowy w Trzcіńsku Zdroju
- „Texim” Sp. z o.o. w Trzcіńsku Zdroju
- „Bonitex” Sp. z o.o. Kopalnia Kruszyw w Chełmie Górnym
- „Rol-Bud” Spółdzielnia Usług Rolnych w Trzcіńsku Zdroju
- Sady PUHP Trzcіńsko Zdrój
- „Mahon” Usługi Stolarskie S.C. w Trzcіńsku Zdroju

Gmina Banie:

- „Młyn nad Tywą” Sp. z o.o. w Trzaskach

Gmina Widuchowa:

- „Rojax” Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Sp. j. w Widuchowej
- Polwood Sp. z o.o. Tartak w Krzywinie
- „Armarol” Przedsiębiorstwo Produkcji Rolnej Sp. z o.o.
- „Ber-Trans” Autokarowe Usługi Przewozowe w Widuchowej

Gmina Stare Czarnowo:

- „Krimfo d’oro” Sp. z o.o. w Starym Czarnowie
- „eLTe” Sp. z o.o. w Kołbaczu
- PHUP „Consul – food” w Starym Czarnowie
- „Terra Viva” Sp. z o.o. Stare Czarnowo
- Zootechniczny Zakład Doświadczalny w Kołbaczu

- Binowo Park Golf Club w Binowie

Gmina Mieszkowice:

- Zakład Przemysłu Drzewnego, Handlu i Usług "Drewex" Sp. z o.o. w Mieszkowicach;
- Budowa Wystaw Targowych – Zdzisław Mróz Mieszkowie

Gmina Cedynia:

- Szczecińskie Kopalnie Surowców Mineralnych S.A. w Szczecinie
- Zakład Produkcji Drzewnej – Maciej Świst w Cedyni
- Szczecińskie Zakłady Zbożowo-Młynarskie S.A. w Szczecinie

8.2. Podmioty gospodarcze

Na terenie powiatu gryfińskiego prowadziło działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej 7 444 podmiotów gospodarczych (stan na 31.03.2004 r.)

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ w 2004r.

Powiat Gryfiński:

Ogółem	7444		
Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej	razem w liczbach bezwzględnych	1326	
	przedsiębiorstwa państwowe	-	
	spółdzielnie	46	
	spółki handlowe	razem	366
		w tym z udziałem kapitału zagranicznego	196
	spółki cywilne	414	
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	razem w liczbach bezwzględnych	6118	
	rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	233	
	przemysł	razem	593
		w tym przetwórstwo przemysłowe	579
	budownictwo	992	
	handel i naprawy	2109	
	hotele i restauracje	205	
	transport, gospodarka, magazynowa i łączność	506	
	pośrednictwo finansowe	186	
	obsługa nieruchomości i firm, nauka	742	
	pozostała działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna	265	

Stan na 31.03.2004 r. wg GUS

8.3. Zatrudnienie w poszczególnych działach gospodarki narodowej

- rolnictwo i leśnictwo - 7,2 tys. osób, tj. 34,1% ogółu zatrudnionych;
- przemysł - 5,8 tys. osób, tj. 27,3% ogółu zatrudnionych;
- ochrona zdrowia - 1,7 tys. osób, tj. 8,5% ogółu zatrudnionych;
- edukacja - 1,7 tys. osób, tj. 8,5% ogółu zatrudnionych;
- handel i usługi - 1,0 tys. osób, tj. 4,7% ogółu zatrudnionych.

9. Analiza sfery społecznej

9.1. Instytucje pomocy społecznej

Na terenie powiatu działają:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie, oraz punkt informacyjny w Chojnie.
2. Domy Pomocy Społecznej :
 - **Dębce** dla osób starych i somatycznie chorych ,
 - **Moryń** dla dzieci, młodzieży i osób starszych upośledzonych umysłowo,
 - **Nowe Czarnowo** dla dzieci, młodzieży i osób starszych upośledzonych umysłowo,
 - **Trzcińsko-Zdrój** dla osób starych somatycznie chorych.

Działające na terenie powiatu cztery domy pomocy społecznej dysponują 420 miejscami.

Dom Pomocy Społecznej - jest domem stałego pobytu i świadczy całodobowe usługi opiekuńcze.

Mieszkańcy mają zapewnioną całodobową opiekę medyczną świadczoną przez lekarza rodzinnego.

Badania specjalistyczne odbywają się w placówkach opieki zdrowotnej.

3. Domy Dziecka:
 - Binowo - placówka socjalizacyjna z 3 miejscami interwencyjnymi,
 - Trzcińsko-Zdrój – placówka socjalizacyjna ,
 - Gardno - Niepubliczny Rodzinny Dom Dziecka
 - Gryfino – Rodzinne Pogotowie Opiekuńcze.

Na terenie powiatu działają 3 placówki socjalizacyjne (96miejsc), pełniące funkcję opiekuńczo wychowawczą.

Dom Dziecka w Binowie - placówka wielofunkcyjna socjalizacyjno -interwencyjna, posiada **43 miejsca**, w tym 3 miejsca interwencyjne.

Liczba dzieci skierowanych w 2003r. wynosi – **18**.

Dom Dziecka w Trzcińsku Zdroju - placówka socjalizacyjna posiada **43 miejsca**.

Liczba dzieci skierowanych w 2003r. wynosi dzieci - 10.

Niepubliczny Rodzinny Dom Dziecka "AGATOS" w Gardnie - placówka rodzinna posiada 10 miejsc. Placówkę od dnia 2 stycznia 2002 r. prowadzą Państwo Agnieszka i Tomasz Drabik.

Liczba dzieci przebywających w placówce wynosi - **10**

4. Placówki opiekuńczo –wychowawcze – wsparcia dziennego .

Na terenie powiatu działa siedem Środowiskowych Ognisk Wychowawczych prowadzonych przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, do których uczęszcza 240 dzieci.

W/w ogniska pełnią funkcję placówek opiekuńczo – wychowawczych – wsparcia dziennego .

5. Rodziny zastępcze.

W roku 2003 na terenie Powiatu Gryfińskiego funkcjonowało 111 rodzin zastępczych (umieszczonych w nich było 138 dzieci) w tym:

- 96 rodzin spokrewnionych z dzieckiem,
- 14 rodzin nie spokrewnionych z dzieckiem ,
- 1 rodzina pełniąca zadania pogotowia rodzinnego.

Na podstawie postanowień sądów w 2003r. zawiązano 24 rodziny zastępcze, którym na podstawie przeprowadzonych wywiadów środowiskowych przyznano pomoc pieniężną na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinie zastępczej oraz pomoc pieniężną na zagospodarowanie .

Na mocy postanowień sądów rozwiązano 5 rodzin zastępczych, z których :

- 2 dzieci powróciło do rodziców biologicznych,
- 1 dziecko zostało przekazane do adopcji,
- 2 dzieci zostało umieszczonych w placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Na wniosek dyrektora PCPR – 4 rodziny posiadają nadzór kuratora w związku z występującymi w rodzinie problemami opiekuńczo wychowawczymi.

W roku 2003 na terenie Powiatu Gryfińskiego funkcjonowało także 69 pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych, otrzymujących pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki. W roku 2003 zawiązano pogotowie rodzinne, w którym umieszczane są w trybie nagłym dzieci w wieku do lat 3.

W okresie od maja do grudnia w pogotowiu rodzinnym umieszczono 4 dzieci w tym:

- 1 dziecko przekazane zostało do adopcji,
- 1 dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej.

6. Rehabilitacja społeczna i zawodowa.

Zadania szczególne:

- 1) Kontrolowanie pracodawców, którzy utworzyli nowe stanowiska ze środków PFRON w zakresie przestrzegania umów.
- 2) Refundacja wynagrodzeń i składek ZUS wypłacanych osobom niepełnosprawnym zatrudnionym na utworzonych stanowiskach pracy.
- 3) Udzielanie dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych .
- 4) Udzielanie dofinansowania do likwidacji barier w komunikowaniu się.
- 5) Udzielanie dofinansowania na likwidację barier architektonicznych i urbanistycznych.

- 6) Tworzenie nowych warsztatów terapii zajęciowej .
- 7) Współdziałanie i dofinansowanie istniejących WTZ
- 8) Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, ortopedyczny i środki pomocnicze.
- 9) Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.

7. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

W roku 2003 wydano 1257 orzeczeń w tym:

- 751 orzeczeń dla osób powyżej 16 roku życia,
- 506 orzeczeń dla osób poniżej 16 roku życia.
- 564 legitymacji osoby niepełnosprawnej.

9.2. Działania pomocowe

Zakres działania Punktu Interwencji Kryzysowej w Gryfinie

- 1) Świadczenie specjalistycznych usług psychologicznych i prawnych osobom będących ofiarami przemocy, lub znajdującymi się w trudnej sytuacji kryzysowej.
- 2) Poradnictwo rodzinne.
- 3) Udzielanie informacji o prawach i uprawnienia.
- 4) Pomoc merytoryczna i finansowa repatriantom.

Głównym celem pracy Punktu Interwencji Kryzysowej jest pomoc osobie w znalezieniu nowych sposobów radzenia sobie z sytuacją trudną. Pomoc osobom w kryzysie realizuje się poprzez:

- poradnictwo psychologiczne,
- terapię rodzinną,
- porady socjalne,
- pomoc w podjęciu kroków prawnych, napisanie odpowiednich pism,
- udzielanie krótkoterminowego pobytu,
- kierowanie do odpowiednich specjalistów i ośrodków.

Udzielanie schronienia krótkoterminowego realizowane jest w internacie Zespołu Szkół Ponad gimnazjalnych w Gryfinie.

Przyjęcie na krótkoterminowy pobyt może nastąpić w sytuacji:

- zagrożenia bezpieczeństwa związanego z przemocą,
- klęski żywiołowej i innych sytuacji, w których konieczne jest szybkie udzielenie schronienia oraz wsparcia.

Dysponujemy 4 miejscami w 1 pokoju, aneksem kuchennym, toaletą.

Okres pobytu uzależniony jest od indywidualnych potrzeb osoby, wynosi maksymalnie do 3 miesięcy.

W trakcie pobytu osoby utrzymują się samodzielnie lub koszty wyżywienia pokrywa Ośrodek Pomocy Społecznej. W czasie pobytu osoby otrzymują pomoc psychologiczną, medyczną, porady socjalne i prawne.

Miejsca krótkoterminowego pobytu przeznaczone są dla osób z terenu Powiatu Gryfińskiego. Ze schronienia najczęściej korzystają matki z dziećmi.

Problemy występujące najczęściej:

Nazwa problemu	Liczba porad
Kryzysy rodzinne w tym:	
Związane z etapami życia w rodzinie	24
Kryzysy małżeńskie	21
Przemoc w rodzinie	38
Kryzysy psychiatryczne w m:	
Próby samobójcze	10
Wynikające z zaburzeń psychicznych	9
Osobowościowe	11
Alkoholizm i uzależnienia	51
Kryzysy sytuacyjne w tym:	
Utrata bliskich	7
Związane z chorobą w rodzinie	21

W wyniku zaistnienia przemocy w rodzinie w 2003r. rozpatrzono 38 przypadków z czego 5 osób skierowano i umieszczono w placówkach:

- matkę z dzieckiem - Ośrodek dla Samotnej Matki w Karwowie,
- matkę z dzieckiem - Ośrodek w Płoniach,
- samotną kobietę -Hostel w Wielgowie .

Udzielono pomocy i porad w 22 przypadkach.

W krótkoterminowej terapii uczestniczyło 16 rodzin.

W pracy i terapii z osobą , wobec której stosowana jest przemoc zapewniamy bezpieczeństwo. Rodzaj podejmowanych działań zależy od ryzyka zagrożenia życia ze strony sprawcy, pracownik ocenia stan fizyczny i psychiczny osoby pokrzywdzonej, uruchamia zasoby odwołując się do wcześniejszych skutecznych sposobów radzenia sobie w trudnych sytuacjach kryzysowych, przywraca poczucie kontroli , układa plan działań zmierzających do zmiany .

Przy PCPR działa Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który liczy 21 osób .

Skład Zespołu stanowią: pedagodzy, psycholodzy, socjolog, pracownicy socjalni, policjanci, członkowie Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Ogólnym celem Zespołu jest niesienie profesjonalnej, szybkiej i skutecznej pomocy ofiarom przemocy.

W 2003 r. odbyło się pięć spotkań, które dotyczyły problemów związanych z przemocą stosowaną wobec dzieci. Przeprowadzono dwa szkolenia dla członków Zespołu,

pracowników placówek opiekuńczo– wychowawczych i pedagogów szkolnych, którego tematem było “Molestowania seksualnego dzieci”.

Z poradnictwa socjalnego w 2003 r. skorzystało 230 osób.

Udzielono następujących porad:

Rodzaj problemu	Liczba porad
Problemy finansowe	52
Dotyczące zadłużeń	16
Poszukiwanie pracy	9
Alkoholizm	51
Współuzależnienie	27
Narkomania	5
Brak mieszkania	16
Eksmisja	5
Alimenty	8
Bezdomność	6
Pogorzelcy	8 rodzin

Alkoholizm i inne uzależnienia

Liczba porad	alkoholizm narkomania	Współuzależnie - nie	Terapia indywidualna
82	55	5	27

Opracowano informator o instytucjach i organizacjach pomocowych działających na terenie Powiatu Gryfińskiego udzielających pomocy w okresie zimy osobom bezdomnym.

Informatory przekazano dla:

- Szpitala Powiatowego w Gryfinie,
- Straży Miejskiej,
- Straży Pożarnej,
- Policji.

W ramach nieodpłatnego przekazania żywności z Banku Żywności Agencji Rynku Rolnego, na potrzeby jednostek organizacyjnych pomocy społecznej i organizacji pozarządowych

rozdysponowano **6.328 kg** konserw. Konserwy rozdzielono siedemnastu jednostkom wg. rozdzielnika załączonego przez Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie.

Poradnictwo Specjalistyczne i Interwencja Kryzysowa

Rodzaj udzielonej porady i pomocy	Liczba porad
Pisma do sądu, prokuratury, komornika, i.t.p	145
Pisma do ośrodków pomocy społecznej	113
Pomoc w podjęciu leczenia odwykowego	42
Terapia osób współuzależnionych	16
Pomoc w podjęciu leczenia-detoksykacja	13
Pomoc osobom poszukującym zatrudnienia	8
Ogółem:	337

Efekty udzielonej pomocy:

- 42 osoby podjęły leczenie odwykowe, 16 osób współuzależnionych podjęło terapię ,13 osób umieszczono na oddziale detoksykacyjnym.

9.3. Rynek świadczeń zdrowotnych w powiecie

Na terenie powiatu gryfińskiego w ramach lecznictwa zamkniętego funkcjonuje SPZOZ Szpital Powiatowy w Gryfinie. 16 podmiotów działa w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. Poza tym funkcjonują: SPZOZ Zakład Psychiatryczny Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Nowym Czarnowie, SPZOZ Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy i Opiekuńczo-Lecznicy, Filia Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Gryfinie i Chojnie oraz Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gryfinie.

Rada Powiatu w Gryfinie jest organem założycielskim dla SPZOZ Szpital Powiatowy w Gryfinie, SPZOZ Zakład Psychiatryczny Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Nowym Czarnowie i SPZOZ Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy i Opiekuńczo-Lecznicy w Gryfinie.

9.4. Rynek pracy w Powiecie Gryfińskim – diagnoza

9.4.1. Demografia

Powiat Gryfiński zajmuje obszar 1 870 km kw. i liczy 85.115 mieszkańców. Swym zasięgiem obejmuje gminy: Gryfino, Banie, Cedynia, Chojna, Mieszkowice, Moryń, Stare Czarnowo, Trzcińsko Zdrój oraz Widuchowa.

Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w powiecie gryfińskim przedstawia poniższa tabela (stan na grudzień 2001r.- Rocznik Statystyczny 2002r. – Województwo Zachodniopomorskie Tom II, listopad 2002r.):

Wyszczególnienie	Ogółem	Ludność w wieku						
		Przedprodukcyjnym					Produkcyjnym	Poprodukcyjnym
		Razem	0-2	3-6	7-14	15-17		
Cedynia	4379	1117	157	214	526	220	2634	628
Chojna	14129	3695	441	717	1796	741	8643	1791
Gryfino	32231	7467	922	1439	3457	1646	21801	2966
Mieszko Wice	7724	2182	270	376	1097	439	4499	1043
Moryń	4450	1128	156	206	513	253	2751	571
Trzeńsko Zdrój	5922	1512	185	280	727	320	3537	673
Banie	6717	1775	272	364	842	297	4093	849
Stare Czarnowo	3875	899	130	188	408	173	2525	451
Widuchowa	5688	1499	182	300	715	302	3375	814
Powiat (ogółem)	85115	21271	2715	4084	10081	4391	53858	9986

Z powyższych danych wynika, że społeczność powiatu gryfińskiego jest stosunkowo młoda – grupa osób w wieku poprodukcyjnym stanowi jedynie 12% ogółu ludności zamieszkującej powiat, natomiast grupa osób w wieku produkcyjnym to 63% ogółu mieszkańców powiatu. Wynika z tego, że popyt na pracę jest obecnie bardzo duży i w najbliższym okresie będzie wzrastał.

Z ogólnej liczby mieszkańców, 46% zamieszkuje na terenie miast, a 54% zamieszkuje tereny wiejskie.

Kobiety stanowią 50% ogółu mieszkańców powiatu gryfińskiego.

9.4.1. Zatrudnienie

Na terenie powiatu funkcjonuje 7127 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 209 podmiotów to sektor publiczny a 6918 – sektor prywatny.

Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji (stan na grudzień 2001r.- Rocznik Statystyczny 2002r. – Województwo Zachodniopomorskie Tom II, listopad 2002r.):

Wyszczególnienie	Powiat	Gminy								
		Cedynia	Chojna	Gryfino	Mieszko- kowie	Moryń	Trze- ńsko Zdrój	Banie	Stare Czar- nowo	Widu- chowa
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	395	15	54	130	43	15	30	58	22	28

Przemysł	737	21	79	399	57	14	29	52	34	52
Budownictwo	1099	25	139	584	76	25	44	87	59	60
Handel i naprawy	2277	158	497	901	201	99	129	114	71	107
Hotele i restauracje	222	20	44	95	14	14	12	7	6	10
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	549	41	84	256	24	16	23	30	53	22
Obsługa nieruchomości i firm, nauka	886	28	126	499	50	32	39	45	45	22
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	224	5	30	135	17	8	8	9	7	5
Pozostała działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna	396	35	74	188	22	12	14	11	25	15
Pozostałe sekcje	342	22	57	183	19	13	13	14	11	10
Ogółem	7127	370	1184	3370	523	248	341	427	333	331

Najwięcej podmiotów występuje w sektorze handlu i napraw - 2277, budownictwie - 1099 oraz obsłudze nieruchomości i firm, nauce - 886.

Największe zagęszczenie podmiotów obserwuje się w największych miastach powiatu – Gryfinie i Chojnie, a najmniejsze w gminach Moryń, Widuchowa i Stare Czarnowo, gdzie równocześnie jest najmniejsza liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Pracujący mieszkańcy powiatu stanowią 17 % ogółu mieszkańców oraz 27% osób w wieku produkcyjnym.

Z ogólnej liczby zatrudnionych mieszkańców powiatu, najwięcej osób pracuje w przemyśle i budownictwie oraz usługach nierynkowych.

Strukturę zatrudnionych w powiecie gryfińskim przedstawia tabela (stan na dzień 31.12.2001r.):

Wyszczagólnienie	Powiat	Gminy								
		Cedynia	Chojna	Gryfino	Mieszkowice	Moryń	Trzcińsko Zdrój	Banie	Stare Czarowo	Widuchowa
Rolnictwo łowiectwo i leśnictwo; rybołówstwo i rybactwo	1028	24	168	166	74	99	120	134	185	58
Przemysł i budownictwo	5729	195	684	3899	240	101	152	253	84	121
Usługi rynkowe*	2951	200	609	1493	98	39	88	119	167	138
Usługi nierynkowe**	4878	139	760	2898	257	196	233	154	115	126
Ogółem	14586	558	2221	8456	669	435	593	660	551	443
W tym kobiety	7327	224	1062	4454	302	224	345	281	240	195

* „Handel i naprawy”, „Hotele i restauracje”, „Transport, gospodarka magazynowa i łączność”, „Pośrednictwo finansowe”, „Obsługa nieruchomości i firm, nauka”, „Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna”

** „Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne”, „Edukacja”, „Ochrona zdrowia i opieka społeczna”

Z powyższych danych wynika, że liczba zatrudnionych w poszczególnych gminach jest proporcjonalna do ilości podmiotów gospodarczych funkcjonujących w tych gminach, a różnice w ilości zatrudnionych kobiet i mężczyzn są nieznaczne. Obserwuje się też dość duży odsetek zatrudnionych w usługach nierynkowych. Stanowią oni 33% ogółu zatrudnionych mieszkańców powiatu.

Liczba ofert pracy zgłaszanych do urzędu pracy w poszczególnych sektorach gospodarki przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	2001 r	2002 r	30.06.2003 r
Rolnictwo	80	41	19
Przetwórstwo przemysłowe	207	243	137
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną i gaz	37	45	2
Budownictwo	69	79	28
Handel hurtowy i detaliczny	146	134	83
Hotele i restauracje	25	21	14
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	13	29	18
Pośrednictwo finansowe	29	20	13
Obsługa nieruchomości, wynajem, nauka i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	18	99	46
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenia zdrowotne	84	167	115
Edukacja	42	50	16
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	14	29	27

Pozostała działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna	43	42	44
Górnictwo i kopalnictwo	7	4	11
Razem	814	1003	573

Z danych przedstawionych w tabeli można zaobserwować utrzymywanie się liczby ofert pracy w stosunku do poprzednich lat na stałym poziomie w większości działów gospodarki. Znaczący wzrost liczby ofert pracy można zaobserwować w sektorach „Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenia zdrowotne”, „Przetwórstwo przemysłowe” oraz „Obsługa nieruchomości, wynajem, nauka i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej”, „Ochrona zdrowia i opieka społeczna”, natomiast spadek w „Rolnictwie”.

9.4.3. Bezrobocie

Przebieg procesów transformacji gospodarki oraz różna intensywność tych procesów, spowodowały znaczne różnice rozwoju regionów powiatu oraz zaostrzyły nierównomierność w zatrudnieniu i społeczną dolegliwość bezrobocia.

Jego wielkość i systematyczny wzrost powodują, że negatywne skutki pozostawiania bez pracy odczuwają coraz szersze grupy osób.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Gryfinie **na dzień 31.05.2004r** zarejestrowanych było **9888 osób**.

Liczbę i stopę bezrobocia przedstawia poniższa tabela:

Rok	2000	2001	2002	2003	31.05.2004
Liczba bezrobotnych	6940	8538	9848	10354	9888
Stopa bezrobocia %	21,3	25,6	28,0	30,7	32,1

Bezrobocie dotyczy głównie osób o **niskich kwalifikacjach zawodowych** (osoby zarejestrowane posiadają w większości wykształcenie podstawowe i zawodowe), często niedostosowanych do wymogów rynku pracy.

Struktura bezrobocia według wykształcenia:

Wykształcenie	Rok				
	2000	2001	2002	2003	31.05.2004
Wyższe	86	145	208	280	232
Policealne i średnie zawodowe	1130	1375	1560	1617	1512
Średnie ogólnokształcące	453	501	623	723	633
Zasadnicze zawodowe	2446	3032	3561	3643	3431
Podstawowe i niepełne podstawowe	2825	3485	3896	4091	4080
Ogółem	6940	8538	9848	10354	9888

Niepokojący jest fakt znaczącego wzrostu liczby osób bezrobotnych z wyższym wykształceniem (w 2001 r wzrost o 41% w stosunku do roku 2000, a w 2002 wzrost o 31%w stosunku do 2001 r.) i średnim ogólnokształcącym.

Znaczącą grupę w strukturze osób bezrobotnych stanowią osoby młode w wieku 18-34 lata, wchodzące na rynek pracy , bez stażu pracy lub z niewielkim stażem pracy, co przedstawiają poniższe tabele:

Przedziały wiekowe	Rok				
	2000	2001	2002	2003	31.05.2004
15-17	1	0	0	0	0
18-24	2154	2479	2686	2786	2380
25-34	1638	2097	2554	2679	2607
35-44	1758	2105	2351	2345	2247
45-54	1285	1694	2036	2254	2308
55-59	85	140	195	257	309
60-64	19	23	26	33	37
Ogółem	6940	8538	9848	10354	9888

Staż pracy	Rok				
	2000	2001	2002	2003	31.05.2004
Do 1 roku	684	813	926	961	958
1-5	1130	1480	1677	1698	1616
5-10	844	1044	1273	1248	1191
10-20	1148	1418	1568	1550	1510
20-30	718	878	1025	1044	1054
30 lat i więcej	43	57	90	114	116
Bez stażu	2373	2848	3289	3739	3443
Liczba bezrobotnych	6940	8538	9848	10354	9888

W grupie osób bez stażu pracy dominują absolwenci szkół, których kwalifikacje nie są adekwatne w stosunku do wymagań pracodawców.

W dalszym ciągu w strukturze bezrobotnych większość stanowią **kobiety**, które na rynku pracy znajdują się w trudniejszej sytuacji niż mężczyźni, bowiem ze względów społecznych są mniej atrakcyjne dla pracodawcy i mają większe niż mężczyźni trudności z jej podjęciem.

Rok	2000	2001	2002	2003	31.05.2004
Liczba bezrobotnych kobiet	4075	4760	5164	5375	5146
% udział kobiet	58%	55,8%	52,4%	51,9%	52,0%

Podobnie wygląda sytuacja **bezrobotnych zamieszkałych na wsi**, którzy w aktualnej sytuacji nie mają szans na znalezienie zatrudnienia w rolnictwie.

Miejsce zamieszkania	Liczba bezrobotnych /lata				
	2000	2001	2002	2003	31.05.2004
Wieś	4085	5100	5952	6216	6040
Miasto	2855	3438	3896	4138	3848
Powiat	6940	8538	9848	10354	9888

Ponadto zwiększa się także liczba osób **długotrwale bezrobotnych**, zarejestrowanych powyżej 12 miesięcy, gdzie długi okres pozostawania bez pracy wywołuje wiele negatywnych skutków psychologicznych i społecznych, a w szczególności spadek aktywności bezrobotnych na rynku pracy spowodowany obniżeniem samooceny oraz rosnącym poczuciem braku własnej wartości.

Strukturę bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy przedstawia poniższa tabela:

Czas pozostawania bez pracy w m-cach	Rok				
	2000	2001	2002	2003	31.05.2004
Do 1 m-ca	542	456	607	558	434
1-3	1059	1095	1060	1246	725
3-6	1283	1199	1303	1181	1178
6-12	1273	1739	1761	1630	1634
12-24	1435	1962	2171	2136	2072
Pow. 24 m-ce	1348	2087	2946	3603	3845
Liczba bezrobotnych	6940	8538	9848	10354	9888
% udział długotrwale bezrobotnych (pow. 12 m-cy)	40,1%	47,4%	52,0%	55,4%	59,8%

Szczególną grupę wśród osób bezrobotnych stanowią osoby niepełnosprawne. Poziom aktywności zawodowej wśród tej grupy osób jest niski, a bezrobocie relatywnie wysokie, co przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Rok				
	2000	2001	2002	2003	31.05.2004
Niepełnosprawni bezrobotni	34	54	70	64	64
Niepełnosprawni poszukujący pracy, nie pozostający w zatrudnieniu	44	20	41	64	72
Razem	78	74	111	128	136

Reasumując, bezrobocie w naszym powiecie charakteryzuje się znaczną liczbą osób długotrwale bezrobotnych, wyższym bezrobociem wśród kobiet niż wśród mężczyzn,

szczególnie wysokim poziomem bezrobocia wśród osób niżej wykształconych, osób młodych oraz mieszkańców wsi i znacznym zróżnicowaniem przestrzennym bezrobocia.

Prognozy na przyszłość też nie są optymistyczne, gdyż większość pracodawców z województwa zachodniopomorskiego planuje zmniejszenie zatrudnienia - głównie podmioty duże. Jednak przyrost liczby bezrobotnych będzie wynikać w większej mierze z powodu wchodzenia na rynek pracy nowych roczników demograficznych niż z powodu zmniejszania liczby pracujących. Przewiduje się także wzrost zatrudnienia w sektorze usług, spadek w sektorze przemysłowym i rolnictwie. Ponadto liczba pracujących w działach gospodarki o wyższej wydajności pracy będzie się zwiększać, a liczba pracujących w działach o niższej wydajności będzie ulegała zmniejszeniu.

W związku z powyższymi tendencjami można spodziewać się dalszego przyrostu liczby bezrobotnych w naszym powiecie.

Bez podjęcia zrównoważonych działań we wszystkich sferach dotyczących rynku pracy, nie da się skutecznie ograniczyć tego zjawiska.

Konieczne zatem jest podjęcie działań zmierzających do poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy, zarówno dla podmiotów gospodarczych na nim funkcjonujących jak i osób poszukujących zatrudnienia.

9.4.4. Analiza absolwentów

Diagnoza sytuacji absolwentów na lokalnym rynku pracy

A) Poziom wykształcenia

➤ Dane dotyczące absolwentów roku 2003.

W roku 2003 w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gryfinie zarejestrowało się 10354 osób bezrobotnych w tym 1235 absolwentów szkół ponadpodstawowych. Absolwenci stanowili 11,93% ogółu rejestrowanych.

Struktura absolwentów ze względu na typ ukończonej szkoły

Lp.	Typ szkoły	Liczba absolwentów kończących szkoły zlokalizowane na terenie Powiatu Gryfińskiego w 2003r.	Liczba absolwentów zarejestrowanych w PUP Gryfino w 2003r.		
			ze szkół z terenu powiatu	ze szkół spoza terenu powiatu	razem
1	Wyższe	x	x	331	331
2	Policealne i średnie zawodowe	272	228	84	312
3	Licea ogólnokształcące	356	191	70	261
4	Zasadnicze zawodowe	285	196	72	268
5	Pozostałe	x	46	17	63
razem		913	661	574	1235

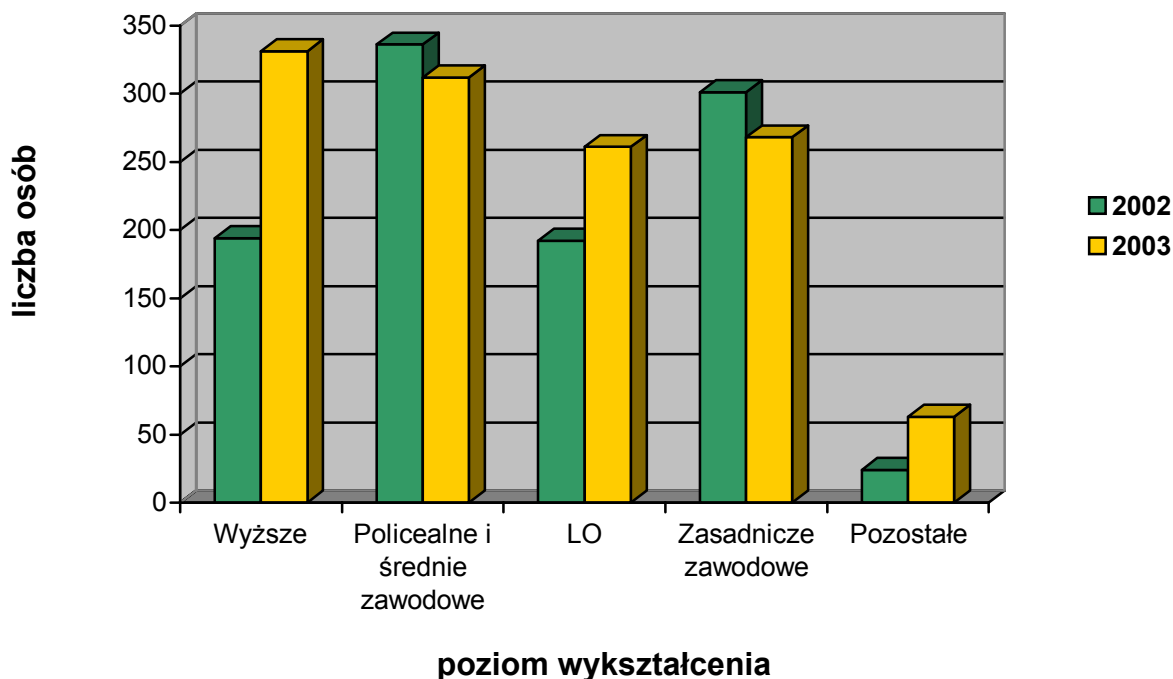
ABSOLWENCI ZAREJESTROWANI W 2003r.

Ogółem	Wyższe	Policealne i średnie zawodowe	LO	Zasadnicze zawodowe	pozostałe
1235	331	312	261	268	63

ABSOLWENCI ZAREJESTROWANI W 2002r.

Ogółem	Wyższe	Policealne i średnie zawodowe	LO	Zasadnicze zawodowe	pozostałe
1047	194	336	192	301	24

Struktura absolwentów ze względu na typ ukończonej szkoły w latach 2002-2003

Jak wynika z powyższych danych najliczniejszą grupę rejestrujących się stanowili absolwenci szkół policealnych i średnich zawodowych oraz wyższych. Najmniej rejestrowało się absolwentów szkół średnich ogólnokształcących, chociaż w porównaniu z rokiem 2002 ich liczba wzrosła o około 35,9%. Może to być spowodowane kontynuowaniem dalszej nauki zawodowej. Z roku na rok wzrasta liczba absolwentów szkół wyższych, w stosunku do roku 2002r. nastąpił wzrost o 70,6%. Ze względu na trudną sytuację na rynku pracy osoby te rejestrują się w celu skorzystania z pomocy urzędu w znalezieniu zatrudnienia w formie prac subsydiowanych, co stwarza im lepsze możliwości zdobycia doświadczenia zawodowego i znalezienia dalszego zatrudnienia.

10. Identyfikacja problemów

10.1. Identyfikacja problemów w turystyce

1. Brak schronisk młodzieżowych na terenie powiatu,
2. Mała liczba gospodarstw agroturystycznych,
3. Niedostateczna baza noclegowa,
4. Brak sieci ścieżek rowerowych,
5. Brak ścieżek do uprawiania jazdy konnej,
6. Zły stan techniczny obiektów w ośrodkach wypoczynkowych,
7. Mała dostępność komunikacyjna (PKS, PKP) do miejscowości turystycznych

10.2. Identyfikacja problemów w oświacie

1. Niewystarczająca kwota subwencji oświatowej na prowadzenie szkół.
2. Niedoinwestowana baza szkolna i internatowa.
3. Brak nauczycieli do prowadzenia nauki języków obcych.
4. Konieczność zmiany 'pokoleniowej' kadry pedagogicznej.
5. Konkurencyjność szkół szczecińskich.

10.3. Identyfikacja problemów w ochronie środowiska

Podstawowe problemy jakie pojawić się mogą w procesie korzystania ze środowiska naturalnego dotyczą następujących zagadnień:

1. gospodarka wodno-ściekowa - niewystarczająca ilość oczyszczalni ścieków, nieodpowiednia racjonalizacja zużycia wody, zły stan techniczno-sanitarny istniejących ujęć wody i oczyszczalni ścieków, niezadowalające systemy wodociągowe i kanalizacyjne, niedostateczne gospodarowanie i retencjonowanie wód,
2. gospodarka odpadami – brak właściwie zorganizowanych systemów wykorzystania i unieszkodliwiania odpadów, niedostateczna minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów, funkcjonowanie składowisk odpadów niespełniających aktualnych wymagań w tym zakresie, brak nowoczesnych, spełniających ustawowe wymagania - składowisk odpadów, zakładów przeróbki lub unieszkodliwiania odpadów,
3. powietrze atmosferyczne – duża ilość małych, lokalnych kotłowni, niespełniających ustawowych wymagań i emitujących znaczne ilości zanieczyszczeń do powietrza, spalanie niskiej jakości węgla, zbyt mała ilość kotłowni opalanych gazem lub olejem, niezadowalające systemy ociepleń budynków oraz niewłaściwe systemy okienne, nadmiernie duża emisja spalin pojazdów samochodowych,
4. gospodarowanie surowcami naturalnymi - zbyt mały stopień wykorzystania energii odnawialnych, nielegalne eksploatacje złóż kopalin,
5. powierzchnia ziemi – niewłaściwa agrotechnika i nadmierne stosowanie środków ochrony roślin, erozja gleb.

10.4. Identyfikacja problemów w systemie ochrony zdrowia

1. Słabe wyposażenie zakładów opieki zdrowotnej w nowoczesną aparaturę i sprzęt medyczny.
2. Brak windy w szpitalu.

3. Budynki szpitala i ZPOiOL wymagają remontów i modernizacji.
4. Brak systemów ewidencji i monitorowania.
5. Budynek Zakładu Psychiatrycznego w Nowym Czarnowie położony w strefie ochronnej Elektrowni "Dolna Odra".
6. Nierównomierny dostęp mieszkańców do specjalistyki ambulatoryjnej.

10.5. Identyfikacja problemów w zakresie pomocy społecznej

1. Niepełnosprawność.
2. Bezrobocie.
3. Niezaradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.
4. Bezdomność.
5. Alkoholizm i inne uzależnienia.
6. Choroba w rodzinie.
7. Przemoc w rodzinie.
8. Kryzysy rodzinne.

10. 6. Identyfikacja problemów w systemie komunikacji

1. Stan dróg dojazdowych do kopalni surowców mineralnych.
2. Brak alternatywnych ciągów komunikacyjnych dla dróg krajowych i wojewódzkich,
3. Wykorzystywanie dróg powiatowych jako ciągów dróg krajowych z powodu ich niewłaściwej skrajni,
4. Występowanie dróg o nawierzchni nieulepszonej powodującej „czarne dziury” w systemie komunikacji,
5. Niedofinansowanie w systemie infrastruktury drogowej

III. Zadania polegające na poprawie sytuacji na danym obszarze

1. Propozycje rozwoju turystyki w powiecie gryfińskim

Utworzenie w 1993 r. Parku Krajobrazowego Dolina Dolnej Odry z unikatową fauną i florą w skali Europy stwarza duże możliwości, aby turystyka stała się wiodącą dziedziną w gospodarce powiatu.

1. Warto byłoby propagować „foto safari”, jako jedną z atrakcyjnych form turystyki na terenie parku. Powinna też funkcjonować wypożyczalnia lornetek, kajaków itp.
2. Istniejące w Gryfinie biura turystyczne powinny zainteresować się organizacją krajoznawczych wycieczek pieszych i kajakowych po Parku Krajobrazowym Dolina Dolnej Odry (pod opieką przewodnika dla uczniów szkół w celach edukacyjnych)
3. Dla szerszej promocji Parku Krajobrazowego wskazane byłoby wydawanie map, folderów i pocztówek popularyzujących unikatowe walory przyrodnicze parku.

W celu zwiększenia ruchu turystycznego należałoby dążyć do poprawy stanu technicznego i oznakowania dróg i tras turystycznych oraz usprawnić połączenia komunikacyjne miejscowości turystycznych.

Dla turystów odwiedzających Powiat Gryfiński powinny być dostępne przewodniki z mapami zawierającymi oznakowane szlaki turystyczne. Dla turystów chcących uprawiać turystykę rowerową przydatna byłaby wypożyczalnia rowerów oraz map z trasami kolarskimi.

Dla rozszerzenia bazy noclegowej wskazana była by budowa lub adaptacja pomieszczeń na schroniska młodzieżowe.

Rozwój agroturystyki byłby szansą zagospodarowania nieużytkowanych terenów wiejskich oraz poprawy warunków ekonomicznych niektórych gospodarstw rolnych, jednocześnie dawałby większą możliwość mieszkańcom miast na czynny wypoczynek na wsi.

Warto by zastanowić się nad możliwością wykorzystania turystycznego dotychczas nie zagospodarowanych jezior dla form łagodnej turystyki np. wędkarstwa oraz utworzenia wokół nich obszarów ciszy.

Powiat Gryfiński jest powiatem o ponadregionalnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, dlatego też pomimo wykonanych już inwestycji zmierzających do poprawy stanu środowiska naturalnego nie należy na tym poprzestać, ale nadal inwestować w ochronę przyrody.

Propozycja rozwoju turystyki w poszczególnych gminach:

Gmina Gryfino:

1. Rozbudowa ścieżek rowerowych na trasie Park Krajobrazowy Dolina Dolnej Odry – jezioro Wełtyń – Steklno – Wirów.
2. Wykorzystanie Odry Zachodniej i Regalizcy jako tras żeglugowych dla białej floty (rejsy po PK DDO, rejsy do Niemiec).
3. Rozbudowa bazy noclegowej (w samym Gryfinie funkcjonuje tylko jeden ośrodek z miejscami noclegowymi przy ul. Sportowej).
4. Remont drogi krajowej na trasie Szczecin – Chojna.
5. Budowa obwodnicy.
6. Remont ośrodków wypoczynkowych nad jeziorami Wełtyńskim i Steklno.
7. Poszerzenie ilości i rodzaju usług w zakresie turystyki i rekreacji

Gmina Chojna:

1. Zabudowa terenów nad jeziorami: Jelenin, Mętno, Stoki, Narost.
2. Tworzenie gospodarstw agroturystycznych.
3. Rozwój i oznakowanie bazy turystycznej.

Gmina Cedynia:

1. Budowa portów jachtowych nad Odrą.
2. Tworzenie gospodarstw agroturystycznych.
3. Rozwój bazy noclegowej.

Gmina Mieszkowice:

1. opracowanie informatorów, przewodników turystycznych, widokówek promujących walory turystyczne i krajobrazowe gminy.
2. odnowienie oznaczeń szlaków turystycznych.
3. Wyznaczanie nowych szlaków turystycznych: pieszych, rowerowych i konnych.
4. Poprawa jakości dróg.

5. Rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej.

Gmina Moryń:

1. Budowa ścieżek rowerowych i spacerowych.
2. Uruchomienie nieczynnej linii kolejowej Godków – Siekierki dla potrzeb turystyki.
3. Poprawa komunikacji autobusowej.
4. Rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej.

Gmina Banie:

1. Tworzenie gospodarstw agroturystycznych.
2. Wydzielenie działek pod rekreację.
3. Modernizacja ośrodków wypoczynkowych w Baniewicach i Swobnicy

Gmina Trzcińsko-Zdrój:

1. Przywrócenie funkcji uzdrowiskowej miasta.
2. Tworzenie gospodarstw agroturystycznych.

Gmina Widuchowa:

1. Wyznaczenie ścieżek rowerowych.
2. Budowa przystani jachtowej w Widuchowej i Ognicy
3. Tworzenie gospodarstw agroturystycznych.

2. Planowane działania w dziedzinie oświaty

Modernizacja i doposażenie bazy edukacyjnej:

Modernizacja bazy kształcenia ogólnego, a zwłaszcza zawodowego niezbędna dla zapewnienia wysokiej efektywności nauczania wymaga odpowiednich środków finansowych. Do najpilniejszych zadań w najbliższym czasie należy:

- 1) zorganizowanie i wyposażenie w nowoczesny sprzęt pracowni językowych w szkołach ponadgimnazjalnych;
- 2) utworzenie w bibliotekach szkolnych centrów informacji multimedialnej;
- 3) dokończenie komputeryzacji szkół;
- 4) wyposażenie ośrodków zdawania zewnętrznych egzaminów zawodowych w niezbędny sprzęt do ich przeprowadzania (ZSP Nr 2 w Gryfinie i ZSP Nr 2 w Chojnie);
- 5) Wymiana przestarzałego sprzętu komputerowego;
- 6) Modernizacja i adaptacja pomieszczeń szkolnych z przeznaczeniem na pracownię praktycznej nauki w zawodach, w których kształci szkoła;
- 7) Wyposażenie szkolnych pracowni dydaktycznych;
- 8) Rozbudowa i modernizacja sal gimnastycznych;
- 9) Restrukturyzacja i unowocześnianie standardu bazy internatowej;
- 10) Wyposażenie placówek kształcenia specjalnego w środki dydaktyczne ułatwiające kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;

- 11) Zakup nowoczesnego, specjalistycznego sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem dla poradni psychologiczno – pedagogicznych w Gryfinie i Chojnie.

Przedstawiony model kształcenia w powiecie gryfińskim pozwala na:

- powstanie komplementarnego systemu wzajemnie się wspomagających i wykorzystujących swoje możliwości bazowo – kadrowe wielofunkcyjnych jednostek edukacyjnych,
- stworzenie optymalnej oferty edukacyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem kierunków kształcenia zawodowego reagującego na zmieniający się rynek pracy,
- efektywne wykorzystanie potencjału bazowo – kadrowego szkół, poprawę warunków szkół.

3. Planowane działania w dziedzinie Ochrony Środowiska

3.1. Cele i zadania w obszarze ochrony środowiska

W celu realizacji założeń przyjętych w Programie Ochrony Środowiska i Planie Gospodarki Odpadami dla Powiatu Gryfińskiego, ustalano główne zasady polityki ekologicznej w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska. Wymagało to wyznaczenia:

- **celów ekologicznych** – celów po osiągnięciu, których ma nastąpić poprawa danego elementu środowiska, stanowiących ostateczny efekt podejmowanych działań;
- **kierunków działań** – kierunków służących do osiągnięcia wyznaczonych celów ekologicznych;
- **zadań ekologicznych** – konkretnych przedsięwzięć prowadzących do realizacji wyznaczonych kierunków, a tym samym celów ekologicznych. Działania te mają charakter długookresowy i winny być realizowane, aż do osiągnięcia założonego celu.

W obu w/w dokumentach przedstawiono harmonogram prowadzenia działań ekologicznych z rozbiciem na działania krótko i długoterminowe oraz mechanizmy finansowo - ekonomiczne.

Poniżej przedstawiono dla powiatu gryfińskiego cele i zadania ekologiczne w odniesieniu do konkretnych elementów środowiska. Realizacja podjętych działań złoży się na wypełnianie zadań określonych w polityce ekologicznej państwa, co powinno prowadzić do zrównoważonego rozwoju powiatu.

3.1.1. „Gorące punkty”

Jednym z celów polityki ochrony środowiska jest *minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko*, czyli w tzw. „gorących punktach”.

Cel ten łączy działania z zakresu ochrony różnych elementów środowiska. Z tego względu kierunki działań służące do jego osiągnięcia skupiają się na przyczynach i ewentualnych skutkach ich powstawania. Na terenie powiatu gryfińskiego znajduje się usytuowana w Nowym Czarnowie Elektrownia „Dolna Odra”. Z uwagi na skalę oddziaływania zakładu, podlega on ciągłej wewnętrznej i zewnętrznej kontroli, co pozwala na bieżącą ocenę jego wpływu na środowisko naturalne oraz ewentualny stopień zagrożenia. Natomiast pozostałe podmioty gospodarcze są to zazwyczaj niewielkie (w skali kraju) zakłady, ale ich działanie

wymaga nieustannej kontroli w celu zapewnienia prawidłowej i zgodnej z przepisami działalności.

W związku z powyższym przyjmuje się następujące zadania ekologiczne:

1. Kontrola zakładów produkcyjnych lub innych podmiotów gospodarczych w celu zapewnienia prawidłowej i zgodnej z przepisami działalności;
2. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych oraz hałasu;
3. Zmniejszenie emisji substancji odorowych do powietrza związanych z działalnością hodowlaną;
4. Ograniczenie odprowadzania zanieczyszczeń ze źródeł punktowych do rzek i jezior.

3.1.2. Gospodarka wodna

Gospodarowanie wodami, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności kształtowanie i ochronę zasobów wodnych oraz korzystanie z wód reguluje ustawa Prawo wodne. Zakłada ona gospodarowanie wodami uwzględniające zasadę wspólnych interesów i powinna być realizowana przez współpracę administracji publicznej, użytkowników wód i przedstawicieli lokalnych społeczności.

Określa się następujące cele ekologiczne:

- **zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej wód,**
- **racjonalizację zużycia wody,**
- **zwiększenie zasobów w zlewniach.**

Zapewnienie odpowiedniej jakości wód

Jednym z celów polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie mieszkańcom wody pitnej dobrej jakości. Ważne z tego względu jest utrzymywanie jakości wód podziemnych i powierzchniowych, co najmniej na poziomie wymaganym przepisami.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego celu to:

1. Wdrożenie systemu zarządzania zasobami wodnymi;
2. Opracowanie i sukcesywne wdrażanie programów ochrony wód powierzchniowych w układzie zlewniowym rzek;
3. Realizacja krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych przez:
 - a) sukcesywną modernizację istniejącej sieci kanalizacyjnej ogólnospławnej (rozdział kanalizacji sanitarnej i deszczowej) i pilną realizację nowych sieci na terenie powiatu,
 - b) optymalizację wykorzystania (dociążenie) oraz modernizację istniejących oczyszczalni ścieków w kierunku spełnienia wymagań obowiązującego prawa oraz dyrektyw UE,
 - c) budowę oczyszczalni przyzagrodowych na terenach, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest nieopłacalna z przyczyn ekonomicznych lub technicznych (ukształtowanie terenu) oraz wsparcie finansowe dla rolników,
 - d) zewidencjonowanie wszystkich zbiorników bezodpływowych i zintensyfikowanie ich kontroli technicznej oraz częstotliwości opróżniania,
 - e) wnikliwą kontrolę punktów zrzutu ścieków przemysłowych.
4. Stopniowe ograniczanie negatywnego wpływu na środowisko zanieczyszczeń obszarowych (pozostałości chemicznych środków ochrony roślin oraz nawozów) i punktowych (składowiska obornika), pochodzących z działalności rolniczej;
5. Preferowanie użytkowania łąkowego oraz kształtowanie pasów roślinności wzdłuż cieków wodnych;
6. Modernizacja istniejących stacji uzdatniania wody;

7. Opracowanie i realizacja programu ograniczania zanieczyszczeń wód spowodowanych produkcją rolną przez realizację ustawy o rolnictwie ekologicznym i Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej.

Racjonalizacja zużycia wody

Zarządzanie zasobami wodnymi jest jednym z podstawowych zagadnień mających wpływ na rozwój regionu i jakość życia na jego obszarze. Ma to istotne znaczenie dla powiatu gryfińskiego ze względu na mały zasób wód podziemnych oraz niską jakość wód powierzchniowych. Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

1. Opracowanie koncepcji gospodarki wodno – ściekowej dla poszczególnych gmin powiatu, stanowiących podstawę do dalszych przedsięwzięć w tym zakresie;
2. Opracowanie programów zaopatrzenia w wodę na terenie gmin powiatu;
3. Wprowadzenie na terenie powiatu zintegrowanego systemu zarządzania zasobami wodnymi, obejmującego wody podziemne i powierzchniowe;
4. Sukcesywna wymiana i renowacja wyeksploatowanych odcinków sieci wodociągowej;
5. Minimalizacja strat wody na przesyle wody wodociągowej (przewody magistralne i lokalne);
6. Wspieranie działań podmiotów gospodarczych w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą, w tym eliminowanie nieuzasadnionego wykorzystania wód podziemnych do celów przemysłowych (przez branże inne niż np. przemysł spożywczy i farmaceutyczny), oraz przez wprowadzenie zamkniętego obiegu wody w przemyśle;
7. Przeprowadzenie akcji edukacyjno – informacyjnej propagującej optymalizację zużycia wody przez indywidualnych użytkowników (np. gromadzenie wody deszczowej i wykorzystywanie jej na cele agrarne – do podlewania zieleni).

Zwiększenie zasobów w zlewniach

Ilość wody w zlewniach możemy regulować już u źródła poprzez racjonalne jej gospodarowanie, ale również przez prawidłową regulację cieków wodnych i budowę urządzeń wodnych.

Do realizacji w/w kierunku działania, wyznacza się następujące zadania ekologiczne:

1. Odbudowa urządzeń piętrzących oraz budowa nowych obiektów;
2. Budowa obiektów małej retencji wodnej;
3. Kontrola stanu technicznego urządzeń wodnych;
4. Opracowanie bilansów wodno – gospodarczych wraz z uwzględnieniem zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych i powierzchniowych, regionów bilansowych rzek:
 - Ina – Płonia – Gowienica
 - Myśła – Kurzyca.

3.1.3. Gospodarka odpadami

Biorąc pod uwagę główne problemy wykazane w Planie Gospodarki Odpadami, określono cele strategiczne gospodarki odpadami dla powiatu gryfińskiego:

1. Zapobieganie powstawaniu odpadów.
2. Selektywna zbiórka odpadów.
3. Odzysk i recykling powstających odpadów ze wskazaniem na recykling materiałowy i organiczny.
4. Unieszkodliwianie odpadów, których nie udało się poddać odzyskowi i recyklingowi.
5. Unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych w instalacjach specjalistycznych.
6. Minimalizacja ilości odpadów kierowanych do unieszkodliwiania na składowiskach, ze szczególnym uwzględnieniem odpadów biodegradowalnych.
7. Podnoszenie świadomości ekologicznej – edukacja ekologiczna.

Zdefiniowane powyżej strategiczne cele ekologiczne w zakresie gospodarki odpadami będą możliwe do osiągnięcia poprzez realizowanie przyjętych kierunków działań. Kierunkami tymi dla powiatu gryfińskiego są:

1. stworzenie regionalnych struktur organizacyjnych w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi,
2. stworzenie powiatowego systemu zagospodarowania odpadów niebezpiecznych, znajdujących się w odpadach komunalnych,
3. stworzenie programu edukacji ekologicznej mieszkańców powiatu w zakresie gospodarki odpadami.

Wyznaczone cele strategiczne oraz kierunki działań wymagają podjęcia konkretnych zadań realizacyjnych, prowadzących do ich osiągnięcia. Proponuje się podjęcie następujących zadań realizacyjnych w gospodarce odpadami na terenie powiatu gryfińskiego:

- objęcie wszystkich mieszkańców powiatu zorganizowanym systemem odbioru odpadów komunalnych oraz dostosowanie systemu rejestracji wytwarzanych odpadów i odbieranych przez specjalistyczne firmy do jednolitego systemu stworzonego dla województwa zachodniopomorskiego;
- określenie zasad tworzenia i rozwoju systemu selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych i surowców wtórnych;
- określenie zasad tworzenia i rozwoju systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji;
- stworzenie niezbędnej infrastruktury do odzysku i unieszkodliwiania odpadów poprzez budowanie instalacji do recyklingu odpadów opakowaniowych i surowcowych oraz instalacji do kompostowania lub fermentacji odpadów ulegających biodegradacji.

Zgodnie z Ustawą z 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz założeniami Krajowego i Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami zadania z zakresu gospodarki odpadami winny być realizowane przez gminy samodzielnie lub związki gmin.

Preferowaną przez Plany Gospodarki Odpadami wyższego szczebla formą organizacyjną systemów gospodarki odpadami jest forma **związku gmin**.

Obecnie na terenie powiatu gryfińskiego utworzony jest związek gmin o nazwie Związek Gmin Dolnej Odry, obejmujący wszystkie 9 gmin wchodzących w skład powiatu. Głównym zadaniem Związku powinno być stworzenie odpowiedniej struktury organizacyjnej, co pozwoli na szybkie przejęcie zadań od gmin oraz stworzenie warunków do ubiegania się o środki z funduszy celowych i pomocowych. Zgodnie z zaleceniami zawartymi w planach wyższego szczebla:

- gminy powiatu gryfińskiego winny uczestniczyć we współpracy międzygminnej. Powiat może odgrywać rolę partnera wiodącego w ustanowieniu struktur współpracy;
- stworzony związek gmin winien powołać wspólny podmiot odpowiedzialny za gospodarkę odpadami;
- gminy należące do związku gmin winny uzgodnić wspólne jednolite opłaty za postępowanie z odpadami we wszystkich gminach;
- w ramach związku należy zająć się kampanią na rzecz podnoszenia świadomości społeczeństwa;
- dla stworzenia sprawnego, zgodnego z założeniami organizacyjnymi systemu gospodarki odpadami, gminy powinny przejąć obowiązek usuwania odpadów przekazując go powołanemu podmiotowi.

Dla realizacji powyższych celów konieczne będzie stworzenie odpowiedniego do potrzeb i możliwości gmin powiatu gryfińskiego systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, odpadów opakowaniowych i surowcowych,

odpadów wielkogabarytowych i niebezpiecznych. Zakłada się, że system zbiórki odpadów będzie jednolity we wszystkich gminach powiatu, co umożliwi jego współdziałanie z wybranymi dla tego rejonu instalacjami do odzysku i przetwarzania odpadów oraz podobnymi systemami w sąsiednich powiatach.

3.1.4. Poprawa jakości środowiska

Poprawa jakości środowiska jest jednym z głównych założeń polityki ekologicznej dążącej do zrównoważonego rozwoju. Realizacja tego celu musi obejmować środowisko w szeroko rozumianym znaczeniu zagrożeń, tj. powietrza, hałasu, promieniowania elektromagnetycznego. W takim rozumieniu dla powiatu gryfińskiego należy wyznaczyć następujące kierunki działań:

- zapewnienie wysokiej jakości powietrza;
- redukcja emisji gazów cieplarnianych i niszczących warstwę ozonową;
- zminimalizowanie uciążliwego hałasu;
- ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.

Powietrze

W celu osiągnięcia poprawy jakości powietrza określono kierunki działań ekologicznych:

- *ograniczenie emisji do powietrza w energetyce i przemyśle,*
- *ograniczenie emisji w sektorze mieszkalnictwa,*
- *ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych.*

Ograniczenie emisji do powietrza w energetyce i przemyśle

W emisji zanieczyszczeń do powietrza ważną rolę odgrywają sektory wytwarzania i zaopatrzenia w energię oraz przemysł. Skupienie się na terenie powiatu na ograniczeniu emisji z wymienionych sektorów przyniesie znaczące efekty ekologiczne.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

1. Modernizacja układów technologicznych oraz montaż urządzeń ograniczających emisję (w takich przypadkach istnieje możliwość wspólnego ubiegania się Urzędów wraz z zakładami o środki finansowe np. z eko-konwersji naszego zadłużenia);
2. Objęcie pozwoleniami (w ramach gospodarczego korzystania ze środowiska) wszystkich zakładów przemysłowych;
3. Wprowadzenie systemu monitoringu i kontroli emisji zanieczyszczeń na terenie zakładów przemysłowych (w razie przekroczeń dopuszczalnych stężeń należy spowodować, za pomocą wszystkich dostępnych środków administracyjnych, zaprzestania emisji);
4. Wyznaczenie stref na terenie powiatu pozwalających na lokalizację zakładów przemysłowych, których produkcja będzie związana z nadmierną emisją zanieczyszczeń (strefy powinny być tak wyznaczone, aby zapewniały jak najmniejsze oddziaływanie na środowisko oraz mieszkańców);
5. Spalanie węgla lepszej jakości lub zamiana nośnika energii na bardziej ekologiczny.
- 6.

Ograniczenie emisji w sektorze mieszkalnictwa

Tzw. niska emisja zanieczyszczeń powietrza pochodząca z ogrzewnictwa komunalnego stanowi w miastach ok. 50% ogólnej emisji zanieczyszczeń, zaś na terenach wiejskich ok. 80%. Źródłem powstawania zanieczyszczeń jest przede wszystkim wykorzystywanie w przestarzałych urządzeniach grzewczych paliwa w postaci niskiej jakości węgla, a także różnego typu materiałów odpadowych.

Na terenie powiatu gryfińskiego stanowi ono poważne źródło zanieczyszczenia powietrza. Dlatego też należy dążyć do minimalizacji emisji w tym sektorze.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

1. Eliminowanie węgla jako paliwa w kotłowniach lokalnych i gospodarstwach domowych, rozpowszechnienie stosowania drewna, trocin, wierzby energetycznej czy gazu,
2. Promowanie nowych nośników energii ekologicznej pochodzących ze źródeł odnawialnych – energia słoneczna, wiatrowa, wodna, geotermalna;
3. Centralizacja uciepłwienia prowadząca do likwidacji małych kotłowni i indywidualnych palenisk domowych;
4. Wsparcie finansowe dla mieszkańców zmieniających ogrzewanie węglowe na bardziej ekologiczne;
5. Edukacja ekologiczna społeczeństwa na temat wykorzystania proekologicznych nośników energii i szkodliwości spalania materiałów odpadowych (szczególnie tworzyw sztucznych).

Ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych

Ruch drogowy jest istotnym zagrożeniem dla środowiska i zdrowia człowieka. Zwiększające się natężenie ruchu, stan dróg oraz stan techniczny pojazdów stanowią źródło zagrożeń, w tym przyczyniają się do wzrostu emisji zanieczyszczeń do powietrza. W powiecie gryfińskim główne zagrożenia komunikacyjne stanowią drogi krajowe nr 3, nr 26, nr 31 i niewielki odcinek autostrady A-6, przebiegające przez tereny powiatu na trasach: Szczecin – Pyrzyce, Krajnik Dolny – Chojna – Rów, Radziszewo – Gryfino – Chojna – Mieszkowice, Kołbaskowo – Radziszewo.

Ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych powinno być realizowane przez następujące zadania:

1. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego z obszaru miast, budowa obejść drogowych, obwodnic, przebudowa dróg o małej przepustowości;
2. Bieżącą modernizację dróg i ciągów komunikacyjnych;
3. Egzekwowanie reżimów emisji spalin przez pojazdy oraz eliminację pojazdów o podwyższonej emisji i nie posiadających katalizatorów;
4. Intensyfikację ruchu rowerowego poprzez likwidację barier technicznych oraz tworzenie ścieżek rowerowych.

Ochrona przed hałasem

Zgodnie z Prawem ochrony środowiska (Dział V, art. 112), „ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, między innymi poprzez utrzymanie hałasu poniżej poziomu dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, oraz przez zmniejszanie poziomu hałasu, co najmniej do dopuszczalnego, w przypadku, gdy nie jest on dotrzymany”.

Uwzględniając założenia ochrony przed hałasem określono cel ekologiczny:

Zminimalizowanie uciążliwego hałasu w środowisku. Dla realizacji tego zamierzenia określono kierunki działań ekologicznych:

- Aktualizacja informacji o emisji hałasu do środowiska;
- Ochrona przed hałasem komunikacyjnym;
- Ochrona przed hałasem przemysłowym.

Aktualizacja informacji o emisji hałasu do środowiska

Zadania ekologiczne dążące do realizacji tego kierunku działania to:

1. Inwentaryzacja źródeł emisji hałasu do środowiska, zwłaszcza hałasu komunikacyjnego i przemysłowego;

2. Systematyczna kontrola zakładów przemysłowych, zwłaszcza tych zlokalizowanych w pobliżu jednostek osadniczych lub na ich terenie.

Ochrona przed hałasem komunikacyjnym

Przez teren powiatu gryfińskiego przebiegają ważne szlaki komunikacyjne (drogi krajowe, autostrada oraz linia kolejowa), które mają wpływ na pogorszenie klimatu akustycznego na obszarze powiatu.

Zadania ekologiczne prowadzące do minimalizacji emisji hałasu to:

1. Dokonanie rozpoznania klimatu akustycznego (sporządzenie map akustycznych) ze wskazaniem terenów szczególnie narażonych na emisję hałasu (obszarów położonych wzdłuż dróg krajowych nr 3, nr 26, nr 31 i autostrady A-6 oraz linii kolejowej nr 273 Wrocław Główny – Szczecin);
3. Wspieranie inwestycji ograniczających ujemny wpływ hałasu, mianowicie budowy ekranów akustycznych i tworzenia pasów zwartej zieleni ochronnej, a także izolacji budynków (np. wymiana okien);
4. Ograniczanie ruchu samochodowego w obrębie terenów ochrony przyrody (Parki Krajobrazowe);
5. Tworzenie stałej sieci monitorowania poziomu hałasu wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych przechodzących przez teren powiatu;
6. Integrowanie planów zagospodarowania przestrzennego z problemami zagrożenia hałasem.

Ochrona przed hałasem przemysłowym

Poziom emisji hałasu ze źródeł przemysłowych jest porównywalny z emisją ze środków transportu, jednak na jego oddziaływanie jest narażona mniejsza liczba mieszkańców. Często przyczyną złego klimatu akustycznego wokół zakładów przemysłowych jest ich niewłaściwa lokalizacja w stosunku do obiektów sąsiadujących.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

1. Opracowanie map akustycznych obrazujących rzeczywisty poziom hałasu wokół największych zakładów przemysłowych;
2. Egzekwowanie w zakładach zmian technologicznych w przypadku przekroczeń emisji hałasu (stosowania obudów dźwiękochłonnych, ekranów oraz tłumików akustycznych);
3. Wyznaczenie stref ochronnych wokół zakładów przemysłowych, w obrębie których nie należy lokalizować budynków mieszkalnych.

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Promieniowanie elektromagnetyczne jest jednym z czynników wpływających na jakość życia człowieka. Poziom promieniowania musi być nieustannie badany w celu utrzymywania go na poziomie dopuszczanym przez Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 sierpnia 1998 roku (Dz. U. Nr 107, poz. 676 w sprawie szczegółowych zasad ochrony przed promieniowaniem szkodliwym dla ludzi i środowiska, dopuszczalnych poziomów promieniowania, jakie mogą występować w środowisku oraz wymagań obowiązujących przy wykonywaniu pomiarów kontrolnych promieniowania) oraz na poziomie dopuszczalnym pozwoleniem na emitowanie pól elektromagnetycznych (wydawanych przez Wojewodę i Starostę Powiatowego).

Uwzględniając założenia ochrony przed promieniowaniem określono cel ekologiczny: ***ochrona mieszkańców przed promieniowaniem elektromagnetycznym.***

Określono także następujące zadania ekologiczne:

1. Inwentaryzacja i kontrola źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego;
2. Wyodrębnienie obszarów i prowadzenie rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku;
3. Ograniczanie emisji promieniowania do środowiska przez opracowanie programu ograniczania emisji do środowiska promieniowania pochodzącego przede wszystkim z urządzeń elektromagnetycznych i radiokomunikacyjnych;
4. Preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego.

3.1.5. Racjonalizacja użytkowania surowców

Racjonalne gospodarowanie surowcami jest jednym z podstawowych warunków zrównoważonego rozwoju. Ma ono na celu ***zmniejszenie zużycia surowców nieodnawialnych przez racjonalne zużycie energii, surowców i materiałów wraz ze wzrostem udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych.***

Koordynując powyższy cel ekologiczny należy podjąć następujące kierunki działań:

- Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji;
- Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych;
- Ochrona złóż kopalin przed trwałym zainwestowaniem i zalesieniem oraz niekontrolowaną eksploatacją.

Realizacja w/w kierunków działań powinna być realizowana za pomocą następujących zadań:

1. Opracowania programu zmniejszenia materiało- i energochłonności gospodarki;
2. Stosowania bodźców ekonomicznych dla przedsięwzięć proekologicznych (ulgi podatkowe, możliwości współfinansowania);
3. Opracowania programu rozwoju energetyki opartej o surowce odnawialne;
4. Rozpoznania możliwości zasobowych i perspektywicznych regionu w zakresie głównych zasobów tego terenu;
5. Prowadzenia dalszych poszukiwań i szczegółowego dokumentowania złóż;
6. Ochrony złóż kopalin przed trwałym zainwestowaniem i zalesieniem oraz niekontrolowaną eksploatacją;
7. Ochrony złóż perspektywicznych poprzez uwzględnianie obszarów ich występowania w studiach uwarunkowań oraz planach zagospodarowania przestrzennego;
8. Rekultywacji terenów poeksploatacyjnych;
9. Zwiększenia efektywności wykorzystania rozpoznanych i eksploatowanych złóż.

3.1.6. Ochrona powierzchni ziemi

Ochrona powierzchni ziemi zgodnie z zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska polega na zapewnieniu jej jak najlepszej jakości. Uwzględniając założenia ochrony powierzchni ziemi określono cele ekologiczne: ***Ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.***

Biorąc pod uwagę klasyfikację bonitacyjną gleb na terenie powiatu gryfińskiego należy dążyć do racjonalnego wykorzystania tych gleb oraz zapewnienia im właściwej ochrony.

Kierunki działań wyznaczone dla realizacji powyższego celu ekologicznego to:

- Rekultywacja gleb zdegradowanych;
- Ochrona gleb przed erozją dzięki zalesianiu terenów zdegradowanych;
- Ochrona gleb przed niewłaściwą agrotechniką i nadmierną intensyfikacją produkcji rolnej oraz nadmiernym stosowaniem środków ochrony roślin i nawozów.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji kierunków działań to:

1. Inwentaryzacja degradacji gleb;
2. Opracowanie programu rekultywacji gleb;
3. Zalesianie terenów zdegradowanych;
4. Opracowanie zasad doprowadzenia żyzności gleb do wartości optymalnych;
5. Zagospodarowanie gleb marginalnych na uprawy stanowiące źródło energii niekonwencjonalnej;
6. Upowszechnianie stosowania Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej.

3.1.7. Racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych

Ochrona zasobów przyrody ma prowadzić do zachowania istniejącego jej stanu (różnorodności gatunkowej) oraz stwarzania warunków do jak najlepszego rozwoju.

Uwzględniając konieczność ochrony zasobów przyrody określono cel ekologiczny: ***Zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem georóżnorodności i bioróżnorodności.*** Dla osiągnięcia w/w celu określono kierunki działań ekologicznych:

- *Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych;*
- *Ochrona siedlisk i ekosystemów oraz krajobrazu;*
- *Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt;*
- *Ochrona lasów;*
- *Integracja aspektów ekologicznych z planowaniem przestrzennym.*

Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych

Rozwój gospodarczy powiatu pociąga za sobą niebezpieczeństwo degradacji obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, z tego względu ważne jest połączenie systemu rozwoju obszarów cennych przyrodniczo z rozwojem społeczno-gospodarczym.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

1. Opracowania planów ochrony parków krajobrazowych:
 - Cedyński Park Krajobrazowy,
 - Park Krajobrazowy Doliny Dolnej Odry,
 - Szczeciński Park Krajobrazowy „Puszcza Bukowa”;
2. Wspierania gmin w ustanawianiu użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo - krajobrazowych na terenach rolniczych, gdzie występują pozostałości ekosystemów i cennych fragmentów krajobrazu;
3. Bieżącej ochrony obszarów i obiektów prawnie chronionych;
4. Przygotowania planu zabiegów konserwacyjnych i pielęgnacyjnych pomników przyrody.

Ochrona siedlisk i ekosystemów oraz krajobrazu

Ze względu na dużą różnorodność zasobów przyrodniczych na obszarze powiatu gryfińskiego powinno się dążyć do realizacji ochrony tych walorów poprzez:

1. Wyznaczenie miejsc rozrodu i siedlisk gatunków chronionych zwierząt i roślin oraz opracowanie dokumentacji tych obszarów;
2. Przeprowadzenie waloryzacji przyrodniczej obszaru powiatu;
3. Prowadzenie prac badawczych dotyczących stanu przyrody i bioróżnorodności krajobrazu (w tym m.in. krajobrazu rolniczego, kulturowego);
4. Opracowanie i wdrożenie strategii ochrony obszarów wodno – błotnych, dolin rzecznych i innych korytarzy ekologicznych.

Ochrona roślin i zwierząt

Celem ochrony gatunkowej jest zabezpieczenie dziko występujących gatunków zwierząt szczególnie rzadkich i zagrożonych wyginięciem oraz zachowanie różnorodności gatunkowej.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

1. Wdrożenie programów reintrodukcji roślin i zwierząt ginących i zagrożonych przez opracowanie zasad przeprowadzania reintrodukcji dzikich gatunków;
2. Racjonalizacja gospodarowania zwierzętami łownymi i zwalczanie kłusownictwa.

Ochrona lasów

Istniejące na terenie powiatu obszary leśne zachowane są w dobrym stanie ze względu na objęcie dużej ich powierzchni ochroną przyrody. Należy jednak przedsięwziąć działania mające na celu ochronę pozostałych zasobów leśnych w celu zachowania ich funkcji (przyrodniczej, społecznej i gospodarczej) i zabezpieczenie ich przed pogorszeniem istniejącego stanu. Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

1. Ochrona i powiększanie zasobów leśnych (opracowanie planów urządzenia lasu wraz z programem ochrony przyrody);
2. Prowadzenie stałego monitoringu środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (choroby, szkodniki);
3. Działania prowadzące do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów i poprawy struktury wiekowej drzewostanów;
4. Zalesianie leżących odłogiem oraz słabych bonitacyjnie użytków rolnych;
5. Zgodne z zasadami przyrody użytkowanie zasobów leśnych przez realizację funkcji produkcyjnych na zasadzie racjonalnej gospodarki leśnej;
6. Szkolenie prywatnych właścicieli lasów na temat prawidłowych zasad gospodarki leśnej;
7. Dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych przez opracowanie programu udostępniania i zagospodarowania lasów do celów rozwoju turystyki i wypoczynku, regeneracji zdrowia, edukacji ekologicznej.

Integracja aspektów ekologicznych z planowaniem przestrzennym

Ze względu na gęstnienie sieci infrastruktury w krajobrazie oraz potencjalny rozwój gospodarczy na terenie powiatu należy zadbać o uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego oraz studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania poszczególnych gmin powiatu wniosków wynikających z istniejącej lub planowanej lokalizacji terenów chronionych wraz z ich otulinami (parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody, obszarów chronionego krajobrazu itp.).

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

1. Uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego selektywnego dostępu do terenów wyjątkowo cennych przyrodniczo;
2. Wprowadzenie odpowiednich procedur lokalizacyjnych chroniących tereny cenne przyrodniczo przed przeinwestowaniem;

3. Przeciwdziałanie rozwojowi budownictwa mieszkalnego i rekreacyjnego na terenach chronionych.

3.1.8. Przeciwdziałanie poważnym awariom

Możliwość występowania poważnych awarii na terenie powiatu stwarza poważne niebezpieczeństwo ludzi i środowiska przyrodniczego. Podstawowym celem tego aspektu jest ***ochrona przed poważnymi awariami oraz sprostanie nowopowstającym zadaniom, takim jak zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego lub biologicznego.***

Dla osiągnięcia w/w celu niezbędna jest realizacja następujących zadań:

1. Opracowanie zewnętrznych planów operacyjno – ratunkowych dla zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii i opracowanie planów działania oraz współdziałania pomiędzy poszczególnymi jednostkami;
2. Zwiększenie bezpieczeństwa przewozów substancji niebezpiecznych przez kontrolę przewozów i stanu technicznego pojazdów oraz czasu pracy kierowców.

3.2. Cele i zadania powiatu w obszarze ochrony środowiska

Wyznaczone cele ekologiczne i kierunki działań, jakie należy podjąć w zakresie ochrony środowiska na terenie powiatu gryfińskiego, stanowią podstawę do realizacji konkretnych zadań na przestrzeni kilkunastu lat, które określono w Programie Ochrony Środowiska i Planie Gospodarki Odpadami dla Powiatu Gryfińskiego. W dokumentach tych ustalano główne zasady polityki ekologicznej w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska i przedstawiono harmonogram prowadzenia działań ekologicznych z rozbiorem na działania krótko i długoterminowe oraz mechanizmy finansowo -ekonomiczne.

Należy podkreślić, że harmonogramy te traktują zagadnienia ochrony środowiska na terenie powiatu w sposób kompleksowy i zawierają wyszczególnienie wszystkich zadań jakie winny zostać zrealizowane, a więc są to zadania: gmin, powiatu, województwa, innych podmiotów odpowiedzialnych ustawowo za ich realizację (RZGW, WIOŚ, PIG, Nadleśnictwa itp.).

Realizacja podjętych działań złoży się na wypełnianie zadań określonych w polityce ekologicznej państwa, co powinno prowadzić do zrównoważonego rozwoju powiatu.

W przypadku samorządu powiatowego, zadania związane z ochroną środowiska wynikają z konieczności sprawowania bezpośredniego nadzoru nad jednostkami powiatowymi takimi jak: domy dziecka, domy pomocy społecznej, szkoły ponadgimnazjalne itp. oraz z konieczności dostosowania się tych jednostek do przepisów z zakresu ochrony środowiska. Do zadań własnych powiatu nie należą więc takie sprawy jak np.: budowa oczyszczalni ścieków, ujęć wody, składowisk odpadów, systemów wodociągowych i kanalizacyjnych itp. – są to zadania własne gmin.

Zgodnie z harmonogramami działań krótko i długoterminowych, znajdujących się w w/w opracowaniach, powiat realizuje następujące zadania własne:

- *cel ekologiczny: zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej wody, racjonalizacja zużycia wody, kierunek działań: zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej wód, zadanie:*
 - budowa i modernizacja sieci wodociągowych i kanalizacyjnych na terenach obiektów powiatowych,
 - poprawa systemów odprowadzania ścieków z dróg powiatowych,
- *cel ekologiczny: zapewnienie wysokiej jakości powietrza, redukcja emisji pyłów i gazów, kierunek działań: ograniczenie emisji do powietrza, zadanie:*

- montaż kolektorów słonecznych na obiektach powiatowych,
- modernizacja kotłowni węglowych na ekologiczne w jednostkach powiatowych,
- termomodernizacja obiektów powiatowych (docieplenie budynków, wymiana okien i drzwi zewnętrznych, modernizacja instalacji c.o.),
- *cel ekologiczny: racjonalizacja zużycia surowców oraz wzrost udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych, kierunek działań: zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji, zadanie:*
 - wdrożenie programu selektywnej zbiórki odpadów w jednostkach powiatowych,
- *cel ekologiczny: racjonalizacja zużycia surowców oraz wzrost udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych, kierunek działań: wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i ograniczenie energochłonności, zadanie:*
 - montaż kolektorów słonecznych na obiektach powiatowych,
 - termomodernizacja obiektów powiatowych (docieplenie budynków, wymiana okien i drzwi zewnętrznych, modernizacja instalacji c.o.),
- *cel ekologiczny: edukacja ekologiczna, kierunek działań: propagowanie działań proekologicznych oraz zasady zrównoważonego rozwoju, zadanie:*
 - prowadzenie edukacji ekologicznej w jednostkach powiatowych (akcja informacyjna, ulotki, wykłady, festyny).

4. Lista zadań obejmujących zmiany w obszarze ochrony zdrowia

W celu poprawy specjalistycznych świadczeń zdrowotnych wykonywanych w szpitalu należy zakupić nowoczesną aparaturę medyczną, m.in.: gastrofibroskop, aparat RTG stacjonarny oraz przewoźny, USG z 4 głowicami, kolonoskop, inkubator, monitory kardiologiczne, aparaty KTG, myjnie automatyczną i ultrafioletową. Do ZPOiOL należy zakupić 3 łóżka rehabilitacyjne i aparat EKG.

Budynek szpitala wymaga dobudowy windy towarowo-osobowej, bloków operacyjnych, działu diagnostyki, OIOM-u a także remontów i modernizacji: dachu, oddziałów chirurgicznego i położniczo-ginekologicznego, węzła cieplnego, pieca spalarni odpadów medycznych, wymiany sieci co i stolarki okiennej.

Poprawi to jakość opieki nad pacjentem (poprawa warunków diagnozowania, leczenia, pielęgnacji oraz pobytu pacjenta)

Zakłady opieki długoterminowej:

1. Zakład Psychiatryczny zlokalizowany jest w strefie ochronnej Elektrowni "Dolna Odra" i w związku, aby zakład mógł się rozwijać trzeba dokonać przeniesienia jego działalności w inne miejsce.
2. W ZPOiOL należy dokonać modernizacji i remontu pomieszczeń oraz dostosować obiekt do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Należy stworzyć mechanizmy do ciągłego monitorowania i rozwoju jakości opieki, przynajmniej dla głównych problemów zdrowotnych, łącznie z oceną ich wpływu na zdrowie, skalą opłacalności i satysfakcji pacjenta z terenu powiatu.

Dla ewidencji i monitorowania faktycznie poniesionych kosztów oraz właściwej wyceny procedur powinno się wdrożyć w szpitalu zintegrowany system komputerowy.

W zakładach opieki długoterminowej należy stworzyć systemy informatyczne w celu wymiany danych pomiędzy zakładami opieki zdrowotnej.

Wzmocnienie dostępności do specjalistycznej opieki ambulatoryjnej poprzez zabezpieczenie sieci poradni specjalistycznych na terenie powiatu.

5. Wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej

1. Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa socjalnego
2. Baza lokalowa dla Ośrodka Interwencji Kryzysowej na 10 miejsc hotelowych (zatrudnienie kadry specjalistycznej)
3. Ustawiczne szkolenie kadr pomocy społecznej
4. Zorganizowanie i zapewnienie funkcjonowania powiatowego ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (baza lokalowa oraz zatrudnienie specjalistycznej kadry)
5. Pomoc w formie rzeczowej dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych
6. Szkolenia kandydatów na rodziców zastępczych, zwiększenie liczby rodzin zastępczych
7. Dostosowanie budynków użyteczności publicznej dla potrzeb osób niepełnosprawnych
8. Doposażenie wypożyczalni w sprzęt rehabilitacyjny
9. Standaryzacja domów pomocy społecznej (likwidacja barier architektonicznych, montaż wind i podjazdów, wymiana pokrycia dachowego, pokoje mieszkalne 1,2,3 i 4 osobowe, zatrudnienie specjalistycznej kadry, przygotowanie około 20 miejsc dla osób psychicznie chorych)
10. Budowa mieszkań chronionych dla bardziej sprawnych mieszkańców domów pomocy społecznej (dla 30 osób)
11. Remont i modernizacja budynku w Chojnie przy ul. Podmurze 4 na potrzeby dzieci z domu dziecka w Binowie (standaryzacja budynku pod kątem przyjęcia 40 dzieci, zatrudnienie specjalistycznej kadry).
12. Brak bazy lokalowej dla kompleksowej rehabilitacji osób niepełnosprawnych (Ośrodek Rehabilitacji, Edukacji i Wychowania)

6. Wykaz planowanych inwestycji w systemie dróg powiatowych

1. Przebudowa ulicy Malarskiej Nr 1449Z i Klasztornej Nr 1443Z w Chojnie – przebudowa istniejącej nawierzchni bitumicznej i brukowcowej i chodników wraz z budową kanalizacji deszczowej w celu poprawy warunków komunikacji w centrum Chojny.

2. Przebudowa ulicy Nr 1481Z Mieszka I w Gryfinie – przebudowa istniejącej nawierzchni z płyt betonowych i budowa chodników wraz z budową kanalizacji deszczowej w celu usprawnienia komunikacji w mieście Gryfino.

3. Budowa ulicy Nr 1442Z Jodłowej w Chojnie – budowa nowej nawierzchni na istniejącej drodze gruntowej i budowa chodników wraz z budową kanalizacji deszczowej. Budowa ulicy stworzy nowe połączenie drogi krajowej Nr 26 i drogi wojewódzkiej nr 124 co przyczyni się do poprawy warunków komunikacji w Chojnie.

4. Budowa drogi Nr 1422Z Babinek – Żarczyn – budowa drogi na istniejącej nawierzchni gruntowej, tłuczniowej i brukowcowej wraz z budową chodników i kanalizacji deszczowej w miejscowościach.

Budowa drogi stworzy jedyne połączenie między dwoma równoległymi drogami pomiędzy Baniami i Widuchową co znacznie skróci odległość pomiędzy 8 miejscowościami.

5. Przebudowa drogi Nr 1386Z Nawodna – Bielinek na odcinku Krajnik Gr.- Bielinek – poszerzenie istniejącej nawierzchni bitumicznej wraz z budową chodników w miejscowościach i kanalizacji deszczowej. Przebudowa drogi zapewni poprawę parametrów technicznych ciągu drogowego biegnącego przez cały powiat wzdłuż rzeki Odry, na który składają się również drogi krajowe i wojewódzkie.

6. Budowa drogi Nr 1384Z Kłodowo – Trzcianko Zdrój – Granica Powiatu (Warnice) na odcinku Żelechowo – Grzybno – budowa drogi na istniejącej nawierzchni gruntowej wraz z chodnikami i kanalizacją deszczową w miejscowościach w celu udrożnienia ciągu komunikacyjnego od drogi wojewódzkiej nr 122 w m. Wilcze do drogi krajowej Nr 23 w m. Trzcianko Zdr., nieprzejezdnego na planowanym do przebudowy odcinku.

7. Przebudowa drogi Nr 1353Z Stare Czarnowo – Kołowo na odcinku Dobropole Gryfińskie – Kołowo - przebudowa drogi o nawierzchni brukowcowej w celu udrożnienia całego ciągu komunikacyjnego dotychczas nieprzejezdnego ze względu na bardzo zły stan nawierzchni na planowanym odcinku. Inwestycja wpłynie na dogodniejsze połączenie przyległych do drogi miejscowości ze Szczecinem oraz z siedzibą gminy.

8. Przebudowa drogi Nr 1384Z Kłodowo – Trzcianko Zdrój – Granica Powiatu (Warnice) na odcinku Trzcianko Zdrój – Stołeczna – Granica Powiatu (Warnice) - poszerzenie istniejącej drogi o nawierzchni bitumicznej. Jest to ciąg drogi stanowiący z drogami krajowymi i wojewódzkimi podstawową sieć w powiecie. Przebudowa umożliwi dostosowanie drogi do ruchu ze znacznym udziałem ciężkich pojazdów, co zdecydowanie zmniejszy koszty utrzymania nawierzchni i poboczy drogi, zwiększy przepustowość i bezpieczeństwo w ruchu drogowym.

9. Budowa drogi Nr 1362Z Wełtyń – Gajki na odcinku Bartkowo – Gajki - budowa drogi na istniejącej nawierzchni gruntowej. Udrożnienie ciągu drogi Wełtyń – Gajki nieprzejezdnego na planowanym do przebudowy odcinku. Droga połączy drogę wojewódzką nr 120 Gryfino – Stare Czarnowo z drogą wojewódzką nr 121 Gryfino – Banie.

10. Przebudowa drogi Nr 1409Z (Warnice) Granica Powiatu – Witnica na odcinku Chełm Dolny – Witnica – poszerzenie istniejącej nawierzchni bitumicznej. Jest to ciąg drogi stanowiący z drogami krajowymi i wojewódzkimi podstawową sieć w powiecie. Przebudowa umożliwi dostosowanie drogi do ruchu ze znacznym udziałem ciężkich pojazdów, co zdecydowanie zmniejszy koszty utrzymania nawierzchni i poboczy drogi, zwiększy przepustowość i bezpieczeństwo w ruchu drogowym.

11. Przebudowa drogi Nr 1409Z (Warnice) Granica Powiatu – Witnica na odcinku Granica Powiatu – Chełm Dolny – poszerzenie istniejącej nawierzchni bitumicznej. Jest to ciąg drogi stanowiący z drogami krajowymi i wojewódzkimi podstawową sieć w powiecie. Przebudowa umożliwi dostosowanie drogi do ruchu ze znacznym udziałem ciężkich pojazdów, co zdecydowanie zmniejszy koszty utrzymania nawierzchni i poboczy drogi, zwiększy przepustowość i bezpieczeństwo w ruchu drogowym.

12. Przebudowa drogi Nr 1434Z Krajnik Dolny – Krajnik Górny – poszerzenie istniejącej nawierzchni bitumicznej wraz z budową chodników w miejscowościach i kanalizacji deszczowej. Przebudowa drogi zapewni poprawę parametrów technicznych ciągu drogowego biegnącego przez cały powiat wzdłuż rzeki Odry, na który składają się również drogi krajowe i wojewódzkie.

13. Przebudowa drogi Nr 1424Z Macierz - Mieszkowice – poszerzenie istniejącej nawierzchni bitumicznej. Jest to ciąg drogi stanowiący z drogami krajowymi i wojewódzkimi podstawową sieć w powiecie. Przebudowa umożliwi dostosowanie drogi do ruchu ze znacznym udziałem ciężkich pojazdów, co zdecydowanie zmniejszy koszty utrzymania nawierzchni i poboczy drogi, zwiększy przepustowość i bezpieczeństwo w ruchu drogowym.

14. Przebudowa drogi Nr 1381Z Widuchowa – Lubanowo, na odcinku Lubicz – Lubanowo – poszerzenie istniejącej nawierzchni bitumicznej. Przebudowa planowanego do realizacji odcinka będzie stanowiła dokończenie poszerzenia jezdni całego ciągu drogowego między Widuchową a Baniami.

IV. Realizacja zadań oraz plan finansowy

L.p	NAZWA ZADANIA	WARTOŚĆ ZADANIA Tys. zł.	WARTOŚĆ REALIZACJI ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I REMONT. W LATACH 2004 – 2006 i 2007 - 2013										ŹRÓDŁA FINANSOWANIA (OBLIGATORYJNE) w 2004 - 2006					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA (FAKULTATYWNE) w 2007 - 2013				
			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Budż. JST	Budż. Państ.	Środ. prywat.	Środek UE	Inne	Budż. JST	Budż. Państ.	Środ. prywat.	Środek UE	Inne
1	2	3	4										5					6				
1.	Zespół Szkół Specj. Gryfino																					
1.1	Częściowa wymiana podłóg i wykładzin	40	-	-	40								40									
1.2	Dostosowanie pom. wraz z boiskiem dla osób niepełnosprawnych	175	-	-	-	175												35	50	-	90	-
1.3	Wymiana inst. co. inst. wodoc i elektr. oraz urząd. sanit.	180	-	180	-								45	-	-	135	-					
1.4	Docieplenie budynku	100	-	-	100								25	-	-	75	-					
	RAZEM	495		180	140	175							110	-	-	210		35	50	-	90	-
2.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Mieszkowice																					
2.1	Remont 4 gab. lekc.	100	-	-	100								20	60	-	-	20					
2.2	Wymiana instalacji elektrycznej	120	-	-	120								30	-	-	90	-					
2.3	Docieplenie bud szkoły i wyk. elewacji	200	-	200	-								50	-	-	150	-					
2.4	Wymiana instal. c.o.	200	-	200	-								50	-	-	150	-					
	RAZEM	620	-	400	220								150	60	-	390	20					
3.	Poradnia Psycholog. Pedagogiczna w Gryfinie																					
3.1	Modernizacja pom. niewykorz. na gab.	50	-	-	-	50												50	-	-	-	-
3.2	Docieplenie budynku	30	-	-	30	-							30	-	-	-	-					
3.3	Modernizacja kotłowni	80	80	-	-	-							80	-	-	-	-					
	RAZEM	160	80	-	30	50							110	-	-	-	-	50	-	-	-	-

L.p	NAZWA ZADANIA	WARTOŚĆ ZADANIA Tys. zł.	WARTOŚĆ REALIZACJI ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I REMONT. W LATACH 2004 – 2006 i 2007 - 2013										ŹRÓDŁA FINANSOWANIA (OBLIGATORYJNE) w 2004 - 2006					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA (FAKULTATYWNE) w 2007 - 2013				
			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Budż. JST	Budż. Państ.	Środ. prywat.	Środek UE	Inne	Budż. JST	Budż. Państ.	Środ. prywat.	Środek UE	Inne
1	2	3	4										5					6				
4.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Chojnie																					
4.1	Docieplenie dachu i wymiana stolarki okiennej - Warsztat	500	-	-	100	400							200	-	-	300						
4.2	Remont wewnętrz budynku szkoły	100	-	-	-	100												100				
4.3	Wymiana instal. c.o. w szkole i w warszt.	160	-	160	-	-							160	-	-	-						
4.4	Docieplenie budynku Szkoły z elewacją	150	-	-	150								50	-	-	100						
4.5	Docieplenie budynku Internatu z elewacją	150	-	-	-	150							-	-	-	-	-	50	-	-	100	-
4.6	Wymiana instalacji c.o w internacie	80	-	-	80	-							20	60	-	-						
	RAZEM	1140	-	160	330	650							480	60	-	500		100	-	-	-	-
5	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie																					
5.1	Remont pokrycia dachu z papy , wykon. Elewacji z dociepl.	80	-	80	-								40	-	-	-	40					
5.2	Wymiana instalacji c.o i instal. elektrycznej	60	-	-	-	60												60				
5.3	Wymiana stolarki okiennej	40	-	-	-	-	40											40				
	RAZEM	180	-	80	-	60	40						40	-	-	-	40	100				
6	Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzys. w Gryfinie																					
6.1	Magazyn p.powodz.	35	-	35	-								35	-	-	-	-					
6.2	P.C. Zarządz. Kryzys.	120	-	120	-								60	-	-	-	60					
	RAZEM	155	-	155	-								95	-	-	-	60					

L.p	NAZWA ZADANIA	WARTOŚĆ ZADANIA Tys. zł.	WARTOŚĆ REALIZACJI ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I REMONT. W LATACH 2004 – 2006 i 2007 - 2013										ŹRÓDŁA FINANSOWANIA (OBLIGATORYJNE) w 2004 - 2006					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA (FAKULTATYWNE) w 2007 - 2013				
			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Budż. JST	Budż. Państ.	Środ prywat.	Środek UE	Inne	Budż. JST	Budż. Państ.	Środ prywat.	Środek UE	Inne
1	2	3	4										5					6				
7	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Gryfinie																					
7.1	Dociepl. bud. szkoły z salą gimnast. + elew.	350	-	100	250								150	-	-	200						
7.2	Wymiana instal. elektr. w internacie	45	-	45									45	-	-	-						
7.3	Posadzki na korytarz. w bud. szkoły	240	-	80	80	80							80	80	-	-		40	40	-	-	
7.4	Wymiana posadzek w internacie	200	-	-	-	200												100	100	-	-	
7.5	Docieplenie budynku Internatu + elew.	350	-	-	-	350												150	-	-	200	
7.6	Modernizacja węzła ciepłego z instal. c.o.	35	-	35	-	-							15	-	-	-	20					
7.7	Adaptacja budynku warsztatu 1800 m ² na Szkołę Specjalną	2.700	-	-	-	-	-	1350	1350									500	-	-	2000	200
	RAZEM	3920	-	260	330	630	-	1350	1350				290	80	-	200	20	790	140	-	2200	200
8	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 w Gryfinie																					
8.1	Docieplenie budynku szkoły i elewacja	247	247	-	-								247	-	-	-						
8.2	Wymiana instal. c.o z grzejnikami	150	-	-	-	150													150	-	-	-
8.3	Budowa sali gimnast.	4000	-	-	-					2000	2000							500	-	-	2000	1500
	RAZEM	4397	247	-	-	150				2000	2000		247					500	150	-	2000	1500
9	Specjalny Ośrodek Szkolno- Wychowaw. w Chojnie																					
9.1	Modernizacja 3 inter.	2000	100	1900	-								500	-	-	-	1500					
9.2	Modernizacja szkoły	500	-	-	500								150	-	-	-	350					
9.3	Infrastruktura technicz.	500	-	-	500								150	-	-	-	350					
	RAZEM	3000	100	1900	1000								800	-	-	-	2200					

L.p.	NAZWA ZADANIA	WARTOŚĆ ZADANIA A Tys. zł.	WARTOŚĆ REALIZACJI ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I REMONT. W LATACH 2004 – 2006 i 2007 - 2013										ŹRÓDŁA FINANSOWANIA (OBLIGATORYJNE) w 2004 - 2006					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA (FAKULTATYWNE) w 2007 - 2013				
			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Budż. JST	Budż. Państ.	Środ prywat.	Środek UE	Inne	Budż. JST	Budż. Państ.	Środ prywat.	Środek UE	Inne
1	2	3	4										5					6				
10	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 w Chojnie																					
10.1	Docieplenie budynku Szkoły i elewacja	340	340	-	-								340	-	-	-	-					
10.2	Wymiana stolarki okiennej	150	150	-	-								150	-	-	-	-					
10.3	Remont pokrycia dachu na bud. Szkoły	40	-	40	-								40	-	-	-	-					
10.3	Wymiana instalacji elektr. i posadzki kor.	60	-	-	60								30	-	-	-	30					
10.4	Remont nawierzchni boiska i pl. apelowego	150	-	-	-	150							30	-	-	70	50					
	RAZEM	740	490	40	60	150							590	-	-	70	80					
11	Starostwo Powiatowe w Gryfinie																					
11.1	Modernizacja instal. c.o. w b.bud. intern.	200	-	-	-	200												150	50	-	-	-
11.2	Montaż windy w bud. b.internatu w Chojnie	150	-	-	-				150									30	20	50	-	50
11.3	Montaż platformy w bud. Starostwa 11 listopada 16d	80	-	-	-	-	80											40	-	-	-	40
	RAZEM	430	-	-	-	200	80	-	150									220	70	50	-	90
12	Dom Pomocy Społecznej Moryń																					
12.1	Wymiana stolarki okiennej	200	100	100									200				-					
12.2	Wymiana pokrycia dachu na 2 budynkach	100	-	-	100								25	-		75						
12.3	Podział dużych pom. Sypialni	50	-	50	-								50	-	-							
12.4	Modernizacja kuchni	30	-	30	-								-	30	-	-	-					
12.5	Docieplenie budynku Rehabilitacji	100	-	-	-	100							-	-	-	-	-	100				
	RAZEM	480	100	180	100	100							275	30	-	75	-	100				

L.p.	NAZWA ZADANIA	WARTOŚĆ ZADANIA Tys. zł.	WARTOŚĆ REALIZACJI ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I REMONT. W LATACH 2004 – 2006 i 2007 - 2013										ŹRÓDŁA FINANSOWANIA (OBLIGATORYJNE) w 2004 - 2006					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA (FAKULTATYWNE) w 2007 - 2013				
			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Budż. JST	Budż. Państw.	Środ. prywat.	Środek UE	Inne	Budż. JST	Budż. Państw.	Środ. prywat.	Środek UE	Inne
1	2	3	4										5					6				
13	Dom Pom. Społecznej Trzcianko Zdrój																					
13.1	Montaż platformy w budynku	100	-	100	-								-	-	-	50	50					
13.2	Wykonanie drogi dojazdowej	100	-	-	100								25	-	-	75	-					
13.3	Standaryzacja Domu	120	-	-	60	60							30	-	-	-	30	60				
	RAZEM	320	-	100	160	60							55	-	-	125	80	60				
14	Dom Pomocy Społecz. w Dębach																					
14.1	Wymiana rurociągów przesyłow. c.o. i c.w.u	150	-	-	150								150	-	-	-	-					
14.2	Wymiana instal. c.o i c.w.u z grzejnikami	100	-	-	-	-	100											100	-	-	-	
14.3	Adaptacja pom. gosp. na administracyjne	150	-	-	-	-	-	150										30	-	-	120	
14.4	Budowa pomostu rekreacyjnego	100	-	-	-	-	-	-	100									20	-	-	80	
	Razem	500	-	-	150	-	100	150	100				150	-	-	-	-	150	-	-	200	
15	Dom Pomocy Społecz. Zespół Szkół SPPZP-L N.Czarnowo																					
15.1	Relokacja wymienio- nych placówek ze strefy zagrożenia elektrowni Dolnej Odry.	20000	-	-	-	-	5000	8000	7000									1000	3000	500	6500	9000
	RAZEM	20000	-	-	-	-	5000	8000	7000									1000	3000	500	6500	9000

L.p.	NAZWA ZADANIA	WARTOŚĆ ZADANIA Tys. zł.	WARTOŚĆ REALIZACJI ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I REMONT. W LATACH 2004 – 2006 i 2007 - 2013										ŹRÓDŁA FINANSOWANIA (OBLIGATORYJNE) w 2004 - 2006					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA (FAKULTATYWNE) w 2007 - 2013				
			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Budż. JST	Budż. Państ.	Środ prywat.	Środk UE	Inne	Budż. JST	Bud ż. Pańs t.	Środ prywat.	Środk UE	Inne
1	2	3	4										5					6				
16	Powiatowy Zarząd Dróg Drogi powiatowe																					
16.1	Przebudowa ul. Mała – rskiej nr 1449 Z i Klasztornej nr 1443 Z w Chojnie	1100			1100								275			825						
16.2	Przebudowa ulicy Nr 1481 Z Mieszka I w Gryfinie	1150	1150										575				575					
16.3	Budowa ul. Nr 1442 Z Jodłowej w Chojnie	1300		1300									325	-	-	975						
16.4	Budowa dr nr 1422 Z Babinek - Żarczyn	4500						2500	2000									1125			3375	
16.5	Przebudowa drogi Nr 1386 Z Nawodna – Bielinek odc. Krajnik G Bielinek	14500					3500	3500	3500	4000								3625			10875	
16.6	Budowa drogi nr 1384Z Kłodowo-Trzcińsko Zdr gr. Powiatu (Warnice) odc.Żelechowo- Grzybno	6200				3000	3200											1550			4650	
16.7	Przebudowa drogi Nr 1353Z St. Czarno- wo – Kołowo odc. Do- bropole Gr. - Kołowo	970	970										545			425						
16.8	Przebudowa drogi Nr 1384Z Kłodowo - Trzcińsko Z-gr.	9000				3000	3000	3000										2250			6750	

	Powiatu (Warnice) odc.Trzcińsko Stoleczna- Granica Powiatu (Warnice)																					
16.9	Budowa drogi nr 1362Z Wełtyń- Gajki , odc. Bartkowo-Gajki	2800		1450	1350								700			2100						
16.10	Przebudowa drogi Nr 1409Z Warnice – Witnica, odc. Chełm Dolny - Witnica	7000			5000	2000							1750			5250						
16.11	Przebudowa drogi Nr 1409Z gr.Powiatu Witnica odc. gr Powiatu - Chełm Dolny	6500							3500	3000							1625			4875		
16.12	Przebudowa drogi Nr 1434 Z Krajnik Dolny – Krajnik Górny	1500									1500						375			1125		
16.13	Przebudowa drogi Nr 1424 Z Macierz - Mieszkowice	4000									4000						1000			3000		
16.14	Przebudowa drogi Nr 1381 Z Widuchowa- Lubanowo odc. Lubicz -Lubanowo	4000										400 0					1000			3000		
	RAZEM	64520	2120	2750	7450	8000	9700	9000	9000	7000	5500	400 0	16720			47225	575	15413		675	44400	612
17	Dom Dziecka w Trzcińsko - Zdroju																					
17.1	Modernizacja pomiesz i rekonstr. schodów	70	-	-	-	70											30	20	20	-	-	
17.2	Modernizacja instalac. grzewczej	60	-	-	60	-							40	-	20	-	-					
17.3	Wykonanie dociepleń budynków, wymiana	100	-	-	-	100											50	20	30	-	-	

	pokrycia dachu, wykonanie garażu																					
	RAZEM	230	-	-	60	170							40	-	20	-	-	80	40	50	-	-

L.p.	NAZWA ZADANIA	WARTOŚĆ ZADANIA Tyś. zł.	WARTOŚĆ REALIZACJI ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I REMONT. W LATACH 2004 – 2006 i 2007 - 2013										ŹRÓDŁA FINANSOWANIA (OBLIGATORYJNE) w 2004 - 2006					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA (FAKULTATYWNE) w 2007 - 2013				
			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Budż. JST	Budż. Państ.	Środ prywat.	Środek UE	Inne	Budż. JST	Budż. Państ.	Środ prywat.	Środek UE	Inne
1	2	3	4										5					6				
18	Samodzielny Publ. Zakład Opieki Zdr. ZPOiOL Gryfino																					
18.1	Przebudowa z modernizacją obiektu z dostosowaniem dla niepełnospraw. i z wyposaż. w sprzęt	160	-	-	160								40	16	-	104	-					
	RAZEM	160	-	-	160								40	16	-	104	-					
19	Samodzielny Publ. Zakład Opieki Zdr. Szpital Powiatowy w Gryfinie																					
19.1	Remont i moderniz. budynku szpitala -rem.pokr. dachu -wymiana okien -rem.oddz.poł.ginek. -rem.oddz. chirurg. -instal.awar.zasilania energetycznego	280	-	280	-								70	-	-	210	-					
19.2	Modernizacja węzła ciepłnego i wymiana sieci zewnętrznej c.o. i c.w.u.	240	-	240	-								60	-	-	180	-					
19.3	Montaż windy szpit. z budową szybu, infrastrukturą oraz z dostawą urządzenia	1000	400	600	-								250	-	-	750	-					
19.4	Wdrożenie zintegrowanego systemu komputerów sieć logiczna + komputery	200	-	-	200								50	-	-	150	-					

19.5	Zakup sprzętu - gastrofiberoskop - myjnia automatycz. - myjnia ultrafiolet.	140	-	-	140								35	-	-	105	-					
	RAZEM	1860	400	1120	340								465	-	-	1395	-					

L.p.	NAZWA ZADANIA DO REALIZACJI	WARTOŚĆ ZADANIA Tyś. zł.	WARTOŚĆ REALIZACJI ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I REMONT. W LATACH 2004 – 2006 i 2007 - 2013										ŹRÓDŁA FINANSOWANIA (OBLIGATORYJNE) w 2004 - 2006					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA (FAKULTATYWNE) w 2007 - 2013				
			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Budż. JST	Budż. Państ.	Środ prywat.	Środek UE	Inne	Budż. JST	Budż. Państ.	Środ prywat.	Środek UE	Inne
1	2	3	4										5					6				
20	Starostwo Powiatowe Gryfino																					
20.1	Budowa i rozwój Społeczeństwa informacyjnego na terenie Powiatu Gryfińskiego	100	100	-	-								25	-	-	75	-					
	RAZEM	100	100	-	-								25	-	-	75	-					

V. Metodologia i system wdrażania

Przedstawione powyżej zadania wynikają ze Strategii Powiatu Gryfińskiego 2001 – 2010 oraz z następujących planów i programów przygotowanych w kontekście w/w strategii tj:

- Wieloletni Program Inwestycyjny dla Powiatu Gryfińskiego,
- Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Gryfińskiego,
- Planu Gospodarki Odpadami.

Wyżej wymienione plany tworzone były w drodze konsultacji społecznych.

Zadania pokazane w drugim rozdziale Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Gryfińskiego określają ogólne działania w poszczególnych sektorach i przewidziane są do realizacji w okresie długoterminowym natomiast zadania zestawione tabelarycznie w rozdziale czwartym są w zaawansowanej fazie przygotowań i rozpoczęcie ich realizacji przewidziane jest na lata 2004 - 2006.

Wykonanie Planu Rozwoju Lokalnego będzie podlegać monitorowaniu, ocenie i upowszechnianiu. Pierwszy z elementów, monitorowanie jest procesem, w którym najważniejszym elementem jest systematyczność zbierania, raportowania i interpretowania danych. Postęp realizacji i efektywności wdrażania projektów zależy w dużej mierze od danych, które otrzymujemy w trakcie monitorowania. Monitoring prowadzony będzie w zakresie rzeczowym i finansowym. Jednym ze sposobów koordynacji Planu Rozwoju Lokalnego jest monitoring rzeczowy. Obejmuje on skwantyfikowane dane obrazujące postęp we wdrażaniu programu oraz umożliwia ocenę jego wykonania w odniesieniu do celów ustalonych w PRL. Monitoring finansowy obejmować będzie dane finansowe realizacji projektów będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na niego środków w oparciu o raporty okresowe obrazujące wysokość wkładu finansowego pochodzącego ze środków publicznych.

Monitorowanie i wdrażanie Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Gryfińskiego bezpośrednio nadzorował będzie Wydział Remontów Inwestycji i Zamówień Publicznych.

Public Relations Planu Rozwoju Lokalnego będzie polegało na rozpowszechnianiu informacji na stronie internetowej powiatu oraz w mediach lokalnych, dotyczących stanu realizacji inwestycji.

Sposoby inicjowania współpracy: Konsultacje społeczne i współpraca pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi prowadzone będą drogą elektroniczną, poprzez osoby odpowiedzialne za współpracę z tymi sektorami i podczas organizowanych różnego rodzaju spotkań.

Jednym z możliwych sposobów realizacji Programu Rozwoju Lokalnego będzie również współpraca z sektorem publicznym oraz organizacjami pozarządowymi. Dominującą zasadą współpracy będzie zasada partnerstwa.